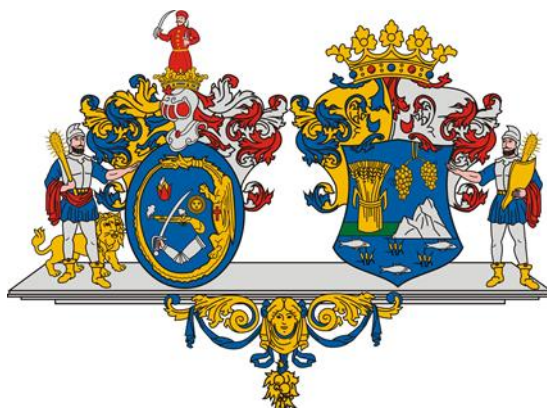

EFOP-1.6.3-17 kódszámú felhívásra „Megyei szintű felzárkózás-politikai együttműködések támogatása a helyi esélyegyenlőségi programokhoz kapcsolódóan Hajdú-Bihar megyében”

Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Szolgáltatási Út Térkép

Debrecen, 2019. december 10.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalomjegyzék

I.	Hajdú-Bihar megye felzárkózási helyzete.....	5
1.	Hajdú-Bihar megye bemutatása, helyzetelemzés	5
2.	Célcsoportok bemutatása Hajdú-Bihar megyére vonatkozóan.....	11
3.	A projekt keretében megvalósult tevékenységek, események.....	19
	A projekt keretében 2018-ban megvalósult tevékenységek, események	19
	A projekt keretében 2019-ben megvalósult tevékenységek, események	24
4.	A Szolgáltatási Út Térkép (SZÚT) elkészítését szolgáló adatforrások, módszerek	28
II.	Szolgáltatási hiányok beazonosítása	31
1.	Lakhatás, közszolgáltatás, infrastruktúra	31
	Lakhatási körülmények.....	31
	Közúthálózat.....	35
	Tömegközlekedés	38
	Villamos energia szolgáltatások	39
2.	Oktatás, képzés.....	41
	Óvodai nevelés	45
	Általános iskolai oktatás	45
	Középiskolai oktatás	48
	Szakképzés, felnőttképzés, felnőttoktatás	49
3.	Foglalkoztatás.....	50
	Megyei Foglalkoztatási Stratégia.....	50
	Álláskeresők helyzete a megyében	53
	A munkaerőigények alakulása a megyében	54
	Közfoglalkoztatás.....	55
4.	Egészségügy.....	57
	Háziorvosi szolgáltatás	58
	Fogorvosi ellátás.....	59
	Otthoni szakápolás	60
	Otthoni hospice	60
	Védőnői ellátás	60
	Iskolaorvosi ellátás	61
	Családvédelmi Szolgálat (CSVSZ)	61
	Közfinanszírozott járóbeteg ellátás	61
	Gyógyszertári ellátás	62
	Egészségügyi szűrő programok	62

5. Szociális terület.....	65
Alapellátás	65
Szakellátás	70
Felhasznált adatforrások, dokumentumok	74
1. Számú melléklet	75
2. Számú melléklet	81
3. Számú melléklet	84

Vezetői összefoglaló

A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Közgyűlése 151/2017. (X. 27.) MÖK határozatával hagyta jóvá az EFOP-1.6.3-17 kódszámú pályázat benyújtását. A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat 2017. szeptember 15-én nyújtott be támogatási kérelmet az EFOP-1.6.3-17 kódszámú felhívásra „Megyei szintű felzárkózás-politikai együttműködések támogatása a helyi esélyegyenlőségi programokhoz kapcsolódóan Hajdú-Bihar megyében” címen. A pályázat 56.725.745 Ft támogatásban részesült. A támogatási szerződés 2017. december 14-én lépett hatályba, a projekt azonosító száma: EFOP-1.6.3-17-2017-00018. A projekt megvalósításának kezdési időpontja 2018. január 1.

A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat, mint kedvezményezett a megvalósítás során a projektgazdai, illetve a menedzsmenti feladatokat is maga végzi munkaszervezetén, a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzati Hivatalon keresztül. A pályázati felhívásban előírtaknak megfelelően a szakmai feladatokat 1 fő felzárkózási munkatárs és 1 fő felzárkózási koordinátor, míg a projektmenedzsmenti feladatok ellátását 1 fő projektmenedzser, és 1 fő pénzügyi vezető látja el.

Az EFOP-1.6.3-17 „Megyei szintű felzárkózás-politikai együttműködések támogatása a helyi esélyegyenlőségi programokhoz kapcsolódóan megyei önkormányzatok részére” című felhívás célja a megyei szintű együttműködési modellek kialakítása a tartós szegénységben élők, romák felzárkózása, valamint a velük foglalkozó szervezetek hatékonyabb beavatkozásait segítő fejlesztések érdekében a konvergencia régiókban. A helyi esélyegyenlőségi programok (továbbiakban: HEP) elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet értelmében hátrányos helyzetű társadalmi csoportok különösen a mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, nők, idősek, fogyatékkal élők.

A projekt eredményeképpen a megvalósítás 24. hónapjára elkészül a Szolgáltatási Út Térkép, amelynek középpontjában a helyi szinten hiányzó szolgáltatások feltárása, illetve azok megoldási javaslatai állnak. A Hajdú-Bihar megyében meglévő szolgáltatások lakossági elérésének vizsgálata, kiemelten a helyi szinten hiányzó szolgáltatások és annak megoldási javaslatainak beazonosítására a Fórumok, a munkacsoport ülések, valamint a Helyi Esélyegyenlőségi Programok és Járási Esélyteremtő Programtervek, egyéb szakmai szervezetekkel történő egyeztetések és a rendelkezésre álló megyei statisztikai adatok elemzése alapján kerül sor.

Emellett a Megyei Felzárkózási Fórum által létrehozásra kerül a Megyei Esélyteremtő Paktum, amely olyan, a Szolgáltatási Út Térképen alapuló együttműködések gyűjteménye lesz, amely a helyi szereplőknél rendelkezésre álló eszközök, szolgáltatások, intézmények stb. felhasználásával megoldásokat nyújt a települési szinten jelentkező hiányok ellátására.

A projekt a szolgáltatások hozzáféréseinek vizsgálatánál a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia célcsoportjaira fókuszál (tartósan rászorulók, szegény családban élő gyermekek, romák), valamint a HEP célcsoportjainak figyelembevételével állapítja meg a szolgáltatási hiányosságokat.

I. Hajdú-Bihar megye felzárkózási helyzete

1. Hajdú-Bihar megye bemutatása, helyzetelemzés

Földrajzi elhelyezkedés, demográfia

Hajdú-Bihar megye hazánk keleti felén található, az Észak-alföldi régióban. A megye területe 620.858 hektár, 2019. januári lakónépesség száma (az adott területen lakóhellyel rendelkező, és másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma) 533.606 fő, ebből férfiak 258.350 fő, nők 275.256 fő. A megyeszékhely Debrecen területe 46.166 hektár, lakónépessége 204.942 fő.

A legkisebb lakónépességű település lakónépessége 112 fő (Vekerd), a Debrecenen kívüli legnagyobb település lakónépessége 30.573 fő (Hajdúböszörmény). A városok aránya magas (a megye 82 településéből Debrecenen kívül 20 település városi jogállású) a megyében, a településsűrűség azonban alacsony a nagy területű és nagy népességű települések magas aránya miatt.

A megye lakónépességének száma a 2001-es népszámlálás óta gyorsuló ütemben csökken, (2015-2018) -0.42 %/év. 2001–2011 között folytatódott a népesség öregedése, és tovább emelkedett a nők népességen belüli aránya. 2001-hez képest a fiatalok és a gyermekkorúak aránya csökkent, az időskorúaké nőtt. A csökkenés a megyén belül nem egyenletes, a különböző járások népességszámának alakulása nem egyirányú. A megye 10 járása esetében 2015 és 2019 között jelentősebb népesség csökkenés a balmazújvárosi, berettyóújfalui, hajdúnánási és püspökladányi járásokban volt tapasztalható.

Lakónépesség száma járásonként, Forrás: KSH 2011.

Területi egység	Lakónépesség száma (fő)				
	1990	2001	2011	2015	2019
Balmazújvárosi járás	32 099	31 858	30 191	30 175	29 318
Berettyóújfalui járás	50 781	48 013	44 995	44 999	43 615
Debreceni járás	219 969	221 711	224 448	216 467	218 661
Derecskei járás	39 614	41 229	41 701	41 466	41 465
Hajdúböszörményi járás	40 317	41 456	40 568	39 901	39 071
Hajdúhadházi járás	19 022	21 332	22 183	22 322	22 574
Hajdúnánási járás	31 829	31 258	29 614	29 318	28 914
Hajdúszoboszlói járás	42 161	42 793	43 061	42 665	42 801

Nyíradonyi járás	28 787	30 343	29 534	29 841	29 276
Püspökladányi járás	44 149	43 005	40 426	40 114	37 911
HB megye	548 728	552 998	546 721	537 268	533 606

A KSH adatai alapján Hajdú-Bihar megyében az élve születések száma 2017-ben 5 376 fő, míg a halálozások száma 6 450 fő volt, így a természetes fogyás hatására a népesség 1 074 fővel csökkent. A népesség természetes fogyása hazánkban már több évtizedes folyamat. Hajdú-Bihar megye természetes fogyása lényegesen kisebb Magyarország és az Észak-alföldi régió megyéinek átlagánál.

A 2015. évi adatok szerint az Európai Unióban a nők születéskor várható átlagos élettartama 84,5 év, a férfiaké 79,5 év. Magyarországon 2017-ben a nők esetében 78,99 év, a férfiak esetében 72,4 év volt a születéskor várható átlagos élettartam. Hajdú-Bihar megyében a férfiak és a nők esetében is hosszabb (nőknél 79,8 év, férfiaknál 72,9 év) a várható átlagos élettartam az országos átlagnál. Magyarországon és Hajdú-Bihar megyében is emelkedő tendencia figyelhető meg a várható élettartamot tekintve.

Népesség iskolai végzettség

A 2011. évi népszámlálás adatai szerint a 15 éves és annál idősebb népességből a legalább az általános iskola 8. évfolyamát elvégzők aránya a megyében 93,4 százalékra emelkedett, a 2001. évi 86 százalékról.

A népesség iskolázottsági szintje település típusonként differenciált. A legkedvezőbb helyzetben a megyeszékhely és a városok vannak.

A népesség iskolai végzettsége, Forrás: KSH 2011.

Településtípus	15 éves	18 éves	25 éves
	és idősebb népességből azok aránya, akik		
	legalább az általános iskola 8. évfolyamát elvégezték	legalább érettségivel rendelkeznek	egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkeznek
Megyeszékhely	97,1	62,5	27,6
Többi város	92,0	36,4	10,9
Városok összesen	94,5	49,2	19,0
Községek, nagyközségek	88,9	26,9	7,4
Megye összesen	93,125	43,75	16,225

Nemzetiségek megoszlása

2011-ben a megye lakónépességének 4,6 százaléka (25 ezer fő) vallotta magát valamilyen hazai nemzetiséghez tartozónak.

A megyei népesség legnagyobb létszámú (18 ezer fős) kisebbségi csoportját a romák alkották 2011-ben, akik a megye népességéből 3,4 százalékos részarányt képviseltek és számuk 2001-hez képest 1,6-szeresére növekedett. A nemzetiséghez tartozást vállalók mellett a nemzetiségi nyelvet anyanyelvként már jóval kisebb részben jelölték meg a válaszadók: a roma nemzetiségűek 17 százaléka, a románok 41 százaléka, a németek 28 százaléka.

Nemzetiség	Nemzetiség	Anyanyelv	Családi, baráti körben használt nyelv
	Forrás: KSH. 2011.		
Bolgár	118	172	115
Cigány (romani, beás)	18 132	3 041	3 401
Görög	76	46	81
Horvát	22	9	13
Lengyel	122	75	100
Német	1 047	291	1 590
Örmény	146	15	18
Román	1 943	787	1 291
Ruszin	117	41	45
Szerb	82	58	90
Szlovák	134	48	80
Szlovén	4	1	2
Ukrán	292	158	167
Hazai nemzetiséghez tartozó összesen	22 235	4 742	6 993

A romáknak 62 településen, a románoknak Pocsajban, Mezősason, Mezőpeterden, Létavértesen, Körösszegapátiban, Körösszakálban, Debrecenben, Biharkeresztesen, Berekböszörményben és Bedőben alakult kisebbségi képviselete. Német nemzetiségi önkormányzat pedig Debrecenben, Balmazújvárosban és Hajdúszoboszlón alakult meg.

Cigány népesség alakulása

A Debreceni Egyetem és a Partiumi Keresztény Egyetem (DE-PKE) együttműködésében készített kutatást a Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékre vonatkozóan a cigányság lélekszámáról.

A szakirodalomban leggyakrabban a már említett népszámlálások önbevalláson alapuló adataira szoktak hivatkozni. A cigány népséget „rejtőzködő kisebbségnek” is nevezik, mivel az önbevallásban mindössze egyharmada, egynegyede jelenik meg a teljes közösségnek.

A szociológiai becslések ugyanakkor azokat a személyeket tekintik cigánynak, akiket a nem cigány környezetük annak tart (Kemény - Janky, 2003). Az ilyen típusú felmérések a népszámlálásénál jóval magasabb létszámot regisztrálnak, azonban részletesebb területi bontásra nem alkalmasak.

A 2011-es népszámlálás szerint mintegy 315.000 cigány lakos élt hazánkban. A szociológiai felmérések tovább vezetésén alapuló demográfiai becslés szerint 2011-ben közel 658.000 cigány lakos élt az országban. A Debreceni Egyetem 2010-13 között készült felmérése pedig ennél lényegesen nagyobb, több mint 876.000 fős értéket regisztrált.

Az 1984-87 között lezajlott úgynevezett CIKOB (a megyei tanácsokon belül működő Cigányügyi Koordinációs Bizottságok) a rendszerváltást megelőző adatgyűjtés során a helyi tanácsok megkérdezésén keresztül 22.702 főt azonosított cigány nemzetiségűnek Hajdú-Bihar megyében. A 2011-ben készült népszámlálás alapján 18.542 fő, míg a 2010-13 között készített kutatásnál 48.598 fő vallotta magát cigány nemzetiségűnek a megyében.

A 2019. október 13-i nemzetiségi választáson 15.290-en regisztrálták magukat roma nemzetiségi választóként.

Hajdú-Bihar Megye felzárkózási mutatói

A megyék különböző társadalmi mutatói (szegregátumok száma, kedvezményezett települések száma, kedvezményezett járások száma, Helyi Esélyegyenlőségi Programok intézkedési terveinek száma) előrevetítik a felzárkózást érintő kihívások mihamarabbi eredményes kezelését.

A 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet alapján a kedvezményezett települések között a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett megyei települések száma a 82-ből 47 település (57%), jelentős munkanélküliséggel sújtott települések 40 település (48%), mindkét szempontból kedvezményezett 30 település (36%). A mindkét szempontból kedvezményezett települések mindegyikében található szegregátum vagy szegregációval veszélyeztetett településrész.

Mindkét szempontból kedvezményezett, szegregátummal rendelkező települések járásonként (KSH, 2011)

Járás neve	Járás település száma	Mindkét szempontból kedvezményezett települések aránya járásban	Szegregátummal rendelkező települések száma a járásban
Balmazújvárosi	5	20%	4
Berettyóújfalui	25	44%	8
Debreceni	2	0%	2
Derecskei	13	30%	11
Hajdúböszörményi	2	0%	2

Hajdúhadházi	3	33%	2
Hajdúnánási	6	0%	1
Hajdúszoboszlói	5	20%	3
Nyíradonyi	9	66%	9
Püspökladányi	12	50%	8

Szegregátumok száma a megyében

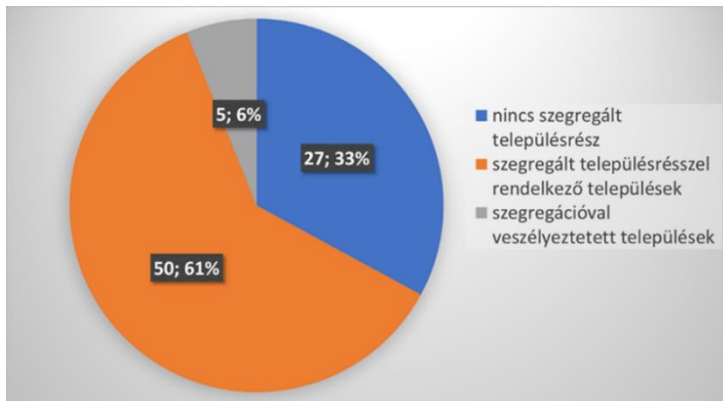
A településfejlesztési koncepcióról, az integrálttelepülésfejlesztési stratégiáról és a településrendezésközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012 (XI.8.) -as Kormányrendeletben foglaltak szerint azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket. A szegregációs mutató a 2011-es népszámlálási adatokból állítható elő.

200 főnél népesebb települések esetében szegregátumnak, illetve szegregációval veszélyeztetett területnek azok az egybefüggő területek tekintendők, melyek megfelelnek a fenti mutatóknak, és a terület lakónépességének száma eléri az 50 főt.

200 főnél kisebb települések esetében a település egészére kell meghatározni a szegregációs mutató értékét.

Településtípus	Szegregált terület, amelyenél a szegregációs mutató értéke	Szegregációval veszélyeztetett terület, amelyenél a szegregációs mutató értéke
Megyei jogú város	Nagyobb egyenlő, mint 35%	nagyobb egyenlő mint 30%, de kisebb mint 35%
Járászhely város	nagyobb egyenlő, mint 35%	nagyobb egyenlő mint 30%, de kisebb mint 35%
2000 főnél népesebb város és község	és nagyobb egyenlő, mint 35%	nagyobb egyenlő mint 30%, de kisebb mint 35%
2000 főnél kisebb város és község	és nagyobb egyenlő, mint 50%	nagyobb egyenlő mint 40%, de kisebb mint 50%

Országosan 709 szegregátummal rendelkező és 246 szegregációval veszélyeztetett település került beazonosításra. A 2011. évi népszámlálás és a KSH adatai alapján Hajdú-Bihar megye 82 településből 50-ben található szegregátum, 5 településen pedig szegregációval veszélyeztetett településrész.

A KSH szegregációs adatai nem tartalmazzák az adott településen található szegregált településrészek számát, ezért a Helyi Esélyegyenlőségi Programokban (HEP) feltüntetett szegregált településrészek szolgáltatathat részletesebb adatokkal.

A KSH által megállapított, megyei szinten 50 szegregátummal és 5 szegregációval veszélyeztetett településekkel szemben (összesen 55) csak 32 település esetében jelenik meg a HEP-ben szegregátum és szegregációval veszélyeztetett település. Megállapítható tehát, hogy jelentős eltérés mutatkozik a KSH és a HEP szegregációra vonatkozó adatai között.

A HEP-ekben összesen 76 szegregátum és 22 szegregációval veszélyeztetett településrész került megnevezésre. A megye valamennyi városában, a nagyközségek 80%-ban, a községek több mint 50%-ban van jelen szegregátum vagy szegregációval veszélyeztetett településrész.

A legtöbb szegregált településszel Hajdúhadház (8), Bagamér (4), Hajdúböszörmény (4), Hajdúsámson (4), Nyírábrány (4) és Pocsaj (4) rendelkezik.

Jelenleg az EFOP 1.6.2. – Szegregált élethelyzetek felszámolása komplex programokkal című pályázatnak megyei szinten 6 település (Nagyrabé, Nyíracsad, Sáránd, Pocsaj, Szerep, Újléta) a kedvezményezettje.

A TOP-4.3.1-16 (Leromlott városi területek rehabilitációja) intézkedésben, melynek célja az a leszakadó vagy leszakadással veszélyeztetett városrészek koncentráltan megnyilvánuló társadalmi-fizikai-gazdasági problémák komplex módon való kezelése a területen élők társadalmi integrációjának elősegítése érdekében, 11 (Balmazújváros, Berettyóújfalu, Derecske, Hajdúdorog, Hajdúsámson, Komádi, Nádudvar, Nyíradony, Püspökladány, Tiszacsege, Vámspércs) városi jogállású helyi önkormányzat érintett a megyében.

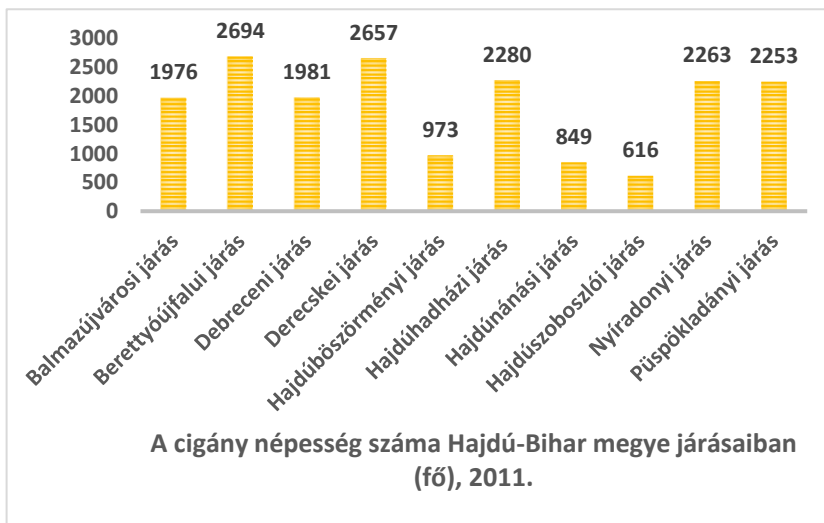
Fontos lenne azokon a szegregátummal rendelkező településeken is valamilyen formában megkezdeni a felzárkózást, akik nem vesznek részt felzárkózást támogató projektekben, ugyanis ezeknél a településrészeknél a halmozottan jelentkező problémák továbbra is fennállnak.

2. Célcsoportok bemutatása Hajdú-Bihar megyére vonatkozóan

Romák/cigányok és mélyszegénységben élők/tartósan rászoruló

A 2011-es népszámlálás önbevalláson alapuló adatai szerint a legnagyobb roma közösségek Hajdúhadházon (2251 fő), Balmazújvárosban (1379 fő), Debrecenben (1375 fő) élnek, ahol létszámukban meghaladják az 1000 főt. Ettől néhány fővel maradt el Hosszúpályi értéke (998 fő).

Pásztor István és Péntes János 2011-es adatgyűjtései, kutatási eredményei azt mutatják, hogy

a megye települési közül 11-ben 25% feletti a roma etnikai kisebbség aránya. Biharnagybajom, Szerep, Hajdúhadház, Pocsaj, Sáp, Körösszakál, Bagamér, Bedő, Hencida, Bojt és Told van olyan helyzetben, ahol a roma népességi arány emelkedése tendencia jelleggel felismerhető, a korstruktúra fiatalodása figyelhető meg.

A megyei járásai közül a Berettyóújfalvai és a Derecskei járásban legnagyobb a roma népesség, míg a legkisebb roma népesség szám a Hajdúszoboszlói járásban található.

Az alábbi romákra és mélyszegénységben élőkre vonatkozó általános szolgáltatásokhoz kapcsolódó hiányok kerültek megfogalmazásra a projekt különböző egyeztetései és dokumentumai alapján:

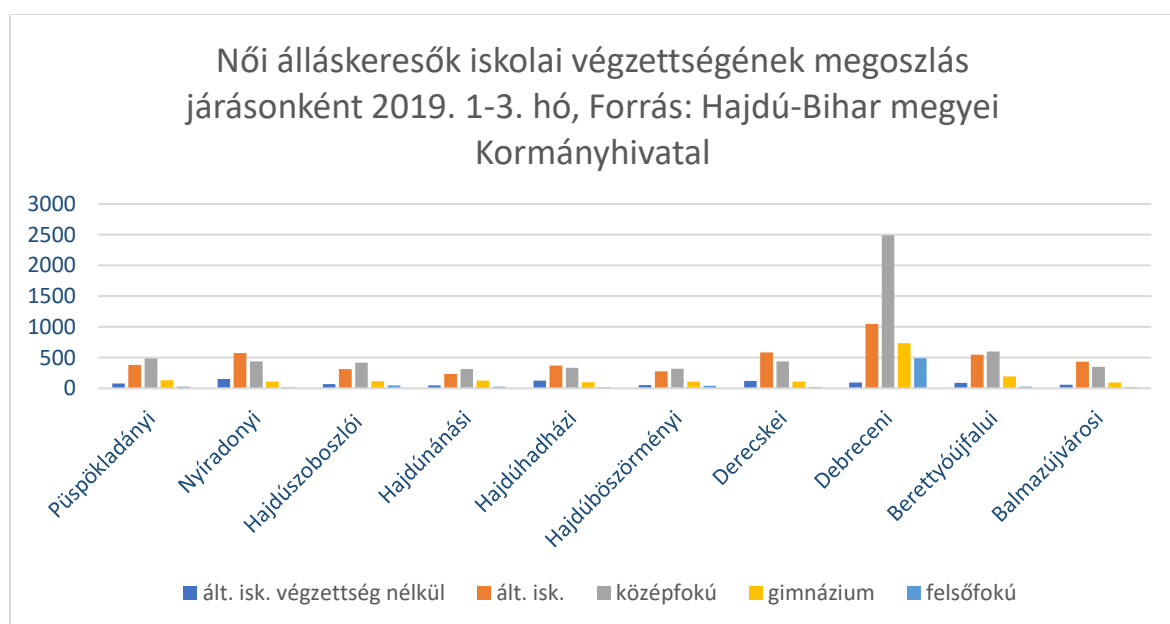
- alacsony iskolai végzettség,
- lakhatási problémák,
- munkaerő-piaci esélyek korlátozottsága,
- közüzemi tartozások felhalmozása,
- nem megfelelő érdekképviselés,
- az átlagnál rosszabb egészségügyi állapot,
- pénzügyi tudatosság hiánya,
- életvezetési kompetenciák hiányosságai,
- gyermeknevelési ismeretek hiánya,
- szemléletformálás kialakítása a többségi társadalom által képviselt normák elfogadásáért,
- gyermekvállalás tudatosításának hiánya.

Nők

A népesség nemek szerinti megoszlásában permanensen jelen lévő nőtöbbség 2001–2011 között nagyobb lett, így 2011. október 1-jén ezer férfira 1092 nő jutott, 3-mal több, mint a 2001. évi népszámláláskor.

A férfiak és nők száma kiemelt korcsoportonként Hajdú-Bihar megyében, KSH, 2011.			
Korcsoport (fő)	Férfi	Nő	Együtt
0–2	7 830	7 479	15 309
3–5	8 648	8 157	16 805
6–14	26 980	25 651	52 631
15–39	99 256	96 232	195 488
40–59	72 512	77 130	149 642
60–62	9 603	11 626	21 229
63–65	7 669	9 408	17 077
66–69	8 670	11 873	20 543
70–	20 111	37 886	57 997
Összesen	261 279	285 442	546 721

A fenti adatokból jól látható, hogy a 6-14, a 15-39 és a 40-59 éves korosztály alkotja a nők népességének közel 70%-át.

A diagram adataiból az a következtetés vonható le, hogy a nők alacsony iskolai végzettsége a Nyíradonyi, Derecskei és a Hajdúhadházi járásokban magasabb, ami nagyobb hátrányt okozhat az álláskeresésnél a többi járáshoz képest, főleg az általános iskolai végzettség nélküliek és a legfeljebb általános iskolai végzettségű álláskeresőik körében.

Az alábbi nőkre vonatkozó általános szolgáltatásokhoz kapcsolódó hiányok kerültek megfogalmazásra a projekt különböző egyeztetései és dokumentumai alapján:

- alacsony iskolai végzettség,
- mobilitás hiánya,
- korai gyermekvállalás,
- népegészségügyi célú szűrőprogramokon való részvétel alacsony aránya,
- atipikus foglalkoztatási formákhoz való korlátozott hozzáférés,
- életviteli kompetenciák támogatásának hiánya,
- női szenvedélybetegség megjelenése,
- a nők gyermeknevelési kompetenciáinak fejlesztése, életvezetési programok szervezése (Hajdúsámson, Hencida).

Gyermekek

A népesség korösszetételének változása leginkább a fiatalok, illetve a gyermekkorúak arányának csökkenésében, valamint az időskorúak arányának növekedésében nyilvánult meg. A főbb korcsoportokat tekintve 2001 óta a legjelentősebb visszaesés a 6–14 évesek körében történt, számuk 20 százalékkal maradt el a 10 év-vel korábbtól. Az ennél fiatalabbak (0–2 és 3–5 évesek) száma szintén jelentősebb mértékben, 12–13 százalékkal csökkent.

Korcsoport, éves	Férfi	Nő	Együtt	A 2001. évi százalékban	Ezer férfira jutó nők száma
	fő				
0–2	7 830	7 479	15 309	87,1	955
3–5	8 648	8 157	16 805	88,2	943
6–14	26 980	25 651	52 631	79,6	951

A gyermeknépesség eltartottsági rátája összefüggésben az élveszületések csökkenésével folyamatosan mérséklődik, és 2011-ben száz aktív korúra már csak 26 gyermekkorú jutott.

Az alábbi gyermekekre vonatkozó általános szolgáltatásokhoz kapcsolódó hiányok kerültek megfogalmazásra a projekt különböző egyeztetései és dokumentumai alapján:

- iskolán kívüli programok és helyszínek hiánya (Álmosd, Ártánd, Bakonszeg, Berettyóújfalu, Berekböszörmény, Biharnagybajom, Debrecen, Egyek, Gáborján,

Hajdúbagos, Hajdúsámson, Hajdúszoboszló, Hajdúszovát, Kaba, Mezőpeterd, Monostorpályi, Nagykereki, Nyírábrány, Nyíracsad),

- a szülők általi negatív minta átörökítése, szocializációs hiányok csökkentése, közös programok szervezésének hiánya a szülőkkel (Báránd, Biharnagybajom, Bojt, Csökmő, Folyás, Földes, Görbeháza, Hajdúböszörmény, Kaba),
- jelzőrendszerben lévő tagok kommunikációjában hiányos jelzések miatt maradhatnak rejtve problémák (Berekböszörmény),
- a népesség elöregedő, alacsony a születések száma, csökkenő gyermeklétszám (Bihardancsháza),
- prevenciós és szűrőprogramok hiánya gyermekek részére (Biharkeresztes, Kokad, Csökmő, Létavértes, Nyírmártonfalva),
- uszoda hiánya (Balmazújváros, Kaba),
- magas a korai gyermekvállalások száma (Pocsaj, Hajdúhadház),
- gyermekétkeztetés hiánya (Berettyóújfalu, Darvas, Esztár, Hajdúbagos, Hajdúnánás, Kaba, Konyár, Nagyrábé, Püspökladány, Sáránd, Sárrétudvari, Nagyhegyes),
- nem kielégítő az adatgyűjtés a kedvezményes lehetőségek igénybe vevőiről (Szentpéterszeg),
- sok az állami gondozásba vett gyermek (Bagamér).

Biztos Kezdet Gyerekházak

A szakmai találkozók alkalmával több pozitív visszajelzés érkezett a Biztos Kezdet Gyerekház sikeres működéssel kapcsolatban. A program az óvodáskor alatti gyermekek és szüleik számára különféle programokat és fejlesztéseket biztosít, segíti a szociokulturális hátrányok kompenzálását, a gyermekek egészséges fejlődésének biztosítását támogató foglalkozások elérhetővé tételét, a szülői kompetenciák erősítését, a szülő és az óvodába még nem járó gyermek együttes támogatását.

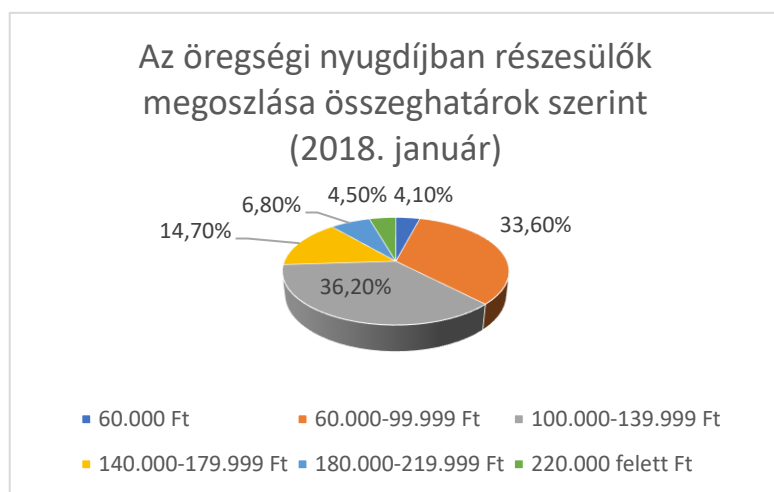
A megyénkben az EFOP-1.4.3-16 - Biztos Kezdet Gyerekházak pályázatok keretében 11 település (Nagyrábé, Bagamér, Biharnagybajom, Esztár, Fülöp, Hajdúszovát, Váncsod, Szerep, Tetétlen, Újléta, Zsáka) érintett a projekt megvalósításában.

A Biztos Kezdet Gyerekház projekt népszerűsítése további önkormányzatoknak nyújthat segítséget.

Idősek

A 2011. évi népszámlálás alapján a megyei népesség 11 százaléka töltötte be 70. életévét. Arányuk a megyeszékhelyen a legalacsonyabb és a községekben a legmagasabb. A Berettyóújfalui és a Hajdúnánási járásokban a községi átlagnál is lényegesen nagyobb részt képviselt a 70 éves és idősebb korosztály, amelyben a kisebb lélekszámú települések nagyobb mértékű elöregedése a meghatározó. Ez alapján a megye legöregebb településének Bihardancsháza és Vekerd számít, ahol a 70 éves és idősebbek népességen belüli aránya 21, illetve 32 százalék volt.

A megye legnagyobb időseket képviselő szervezete a Hajdú-Bihar Megye és Debrecen Nyugdíjas Szervezeteinek Szövetsége, amely 83 klubot képvisel, a szervezet több ezer tagot számlál.

A KSH 2017-es megyei adatai alapján a megyében 36.713 fő férfi és 59.941 fő nő, azaz összesen 96.654 fő részesült öregségi nyugdíjban. A diagrammon látható, hogy a 60 – 140 ezer forint öregségi nyugdíjban részesülők aránya a legmagasabb (69,8%).

A KSH 2016-ban korcsoport szerint meghatározott adatait vizsgálva a megyében 65 év felettek száma 92.339 fő. A legnagyobb népesség a 75 év feletti és a 65-69 éves korcsoportban található.

Hajdú-Bihar megye 65-x éves népesség, fő (2016)	
65-69 éves férfiak száma	13 085
65-69 éves nők száma	17 308
65-69 éves népesség száma	30 393
70-74 éves férfiak száma	9 001
70-74 éves nők száma	13 377
70-74 éves népesség száma	22 378
75-x éves férfiak száma	12 852
75-x éves nők száma	26 716
75-x éves népesség száma	39 568

Az alábbi idősekre vonatkozó általános szolgáltatásokhoz kapcsolódó hiányok kerültek megfogalmazásra a projekt különböző egyeztetései és dokumentumai alapján:

- kulturális programokhoz való hozzáférés magas szintű biztosítása, társadalmi elszigeteltség csökkentése (Álmosd, Ártánd, Bagamér, Báránd, Bedő, Berettyóújfalu, Bihardancsháza, Biharkeresztes, Bojt, Csökmő, Debrecen, Egyek, Földes, Fülöp, Görbeháza, Hajdúbagos, Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, Hencida, Kaba, Kokad, Komádi, Körösszakál, Magyarhomorog, Mezősas, Monostorpályi, Nagykereki, Nyírábrány, Nyírmártonfalva, Püspökladány, Sáp, Téglás, Tépe, Tetétlen, Told, Újiráz, Újléta, Vekerd, Mikepércs, Nyíradony),
- egészségügyi szolgáltatások igénybevételének elősegítése (Hajdúböszörmény, Hajdúsámson, Nyírábrány),
- együttműködések kialakítása (Bihartorda, Hajdúnánás, Körösszegapáti, Sáránd, Sárrettudvari, Szerep),

- szociális étkeztetéshez való hozzáférés biztosítása (Hajdúböszörmény, Konyár, Sárrétudvari, Tiszagyulaháza),
- idősök informatikai ismereteinek hiánya (Bakonszeg, Berekböszörmény, Berettyóújfalu, Bihardancsháza, Biharnagybajom, Csökmő, Darvas, Esztár, Földes, Gáborján, Görbeháza, Hajdúhadház, Hajdúsámson, Hajdúszovát, Körösszegapáti, Nádudvar, Nagyrábé, Püspökladány, Sáránd, Sárrétudvari, Szentpéterszeg, Tetétlen, Újiráz, Nyíradony),
- 50 év feletti foglalkoztatásának elősegítése (Berekböszörmény, Bihartorda, Csökmő, Egyek, Hajdúbagos, Kaba, Körösszegapáti, Magyarhomorog, Monostorpályi, Sáp, Sárrétudvari, Zsáka, Mikepércs, Hosszúpályi, Vámospercs),
- idősök életminőségének komplex javítása (Hajdúhadház, Hajdúszoboszló, Hajdúszovát, Komádi, Körösszegapáti, Nyírmártonfalva, Polgár, Újléta, Zsáka, Nyíradony, Kismarja),
- az idős emberek közbiztonság érzetének növelése, megelőző programok, kamerarendszer kiépítésének hiánya (Báránd, Bojt, Darvas, Földes, Görbeháza, Hajdúbagos, Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúhadház, Hajdúsámson, Kaba, Nagykereki, Nagyrábé, Püspökladány, Sáp, Sáránd, Sárrétudvari, Tetétlen, Tiszagyulaháza, Told, Mikepércs),
- 50 év felettieknek közfoglalkoztatás biztosítása (Álmosd, Hajdúböszörmény, Mezősas, Monostorpályi, Nagyrábé),
- az egyedül, közeli hozzátartók nélkül élő alacsony nyugdíjjal rendelkező idősök ellátásának hiánya.

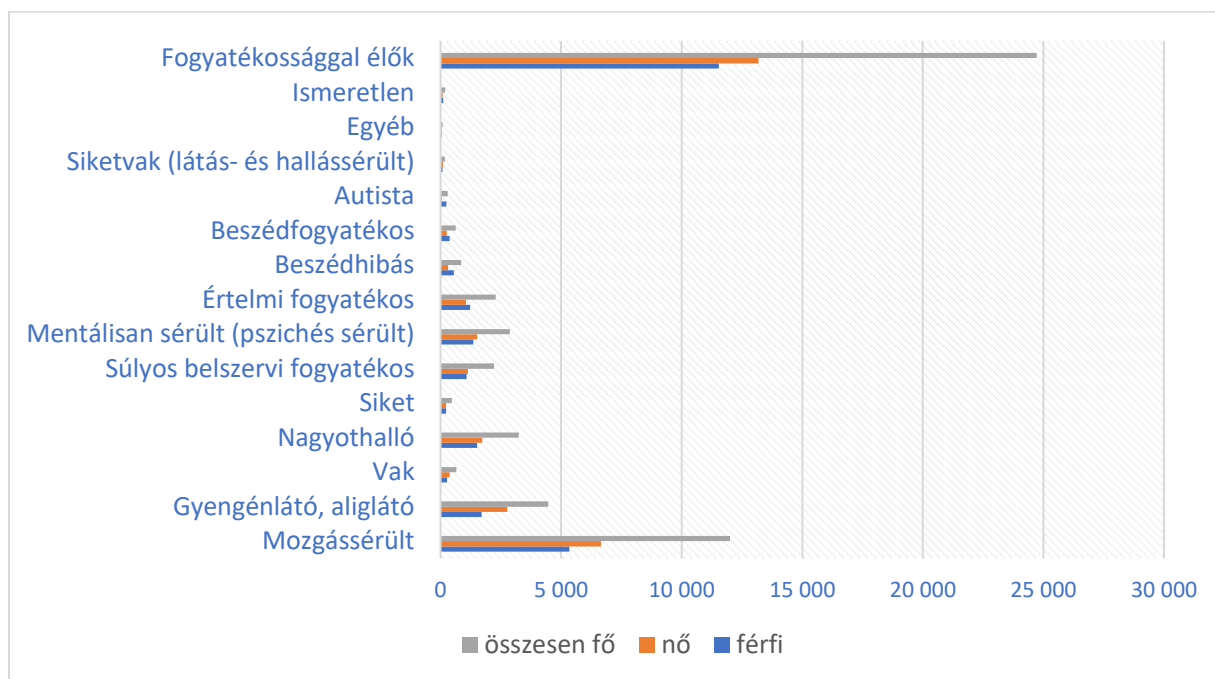
Fogyatékkal élők

A 2011. évi népszámlálási kérdőív a népesség egészségi állapotára vonatkozóan is tartalmazott kérdéseket, melyekre a válaszadás önkéntes volt, és az adatok a lakosság saját egészségi állapotáról alkotott szubjektív képét tükrözték.

Hajdú-Bihar megyében 2011-ben végzett népszámláláskor 24,7 ezer fő nyilatkozott úgy, hogy van valamilyen testi, szellemi fogyatéka és mintegy 90 ezren tartották magukat tartós betegségben szenvedőnek. Egy személy többféle fogyatéka is megjelölhető, így száz fogyatékkal élőre átlagosan 123 fogyatéka jutott. A fogyatékkal élők között a nők aránya magasabb, - 53 %. Leggyakoribb a mozgásszervi fogyatéka volt, amelyet a népesség 2,2 százaléka jelölt meg, majd a látó és hallószervi fogyatékok, illetve a pszichés sérülések fordultak elő nagyobb számban.

A fogyatékkal élők fele jelölte a mindennapi életvitelt, ugyancsak fele a közlekedést nehézségként. Háromtizedük az önellátásban, negyedük a tanulásban, munkavállalásban akadályozta a fogyatéka.

A fogyatékossgal élők a fogyatékossg típusa szerint, Hajdú-Bihar megye, KSH, 2011.

(Egy személy több fogyatékossgot is megjelölhetett, ezért a fogyatékossgal élők száma eltér a megjelölt fogyatékossgok együttes számától.)

A tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított ápolási díjban részesülők száma 2016 és 2017 között jelentősen megnőtt a megyében, 4218 főről 4869 főre (2018-ban 4945 fő volt). Az adatokból megállapítható, hogy egyre több a megyénkben az otthoni ápolásra szorult fogyatékkal élők száma.

A fogyatékkal élők legfőbb problémája a szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása, amelyet legnagyobb mértékben a középületek akadálymentesítésének hiánya okoz.

A megyében az alábbi településeken (52 település) tapasztalható hiányosságok az akadálymentesítés területén:

- önkormányzati épületek és közintézmények akadálymentesítése (Biharnagybajom, Ebes, Földes, Csökmő, Fülöp, Gáborján, Görbeháza, Hajdúböszörmény, Hajdúszovát, Hencida, Hortobágy, Hosszúpályi, Hajdúhadház, Komádi, Körösszakál, Magyarhomorog, Mikepércs, Mezőpeterd, Nagyhegyes, Pocsaj, Szentpéterszeg, Tépe, Tiszagyulaháza, Told, Újléta, Újszentmargita, Újtikos, Vámospercs, Vánocsod),
- orvosi rendelő és a könyvtár teljes körű akadálymentesítése (Bojt, Darvas),
- a tömegközlekedés, középületek, kulturális, sport és szociális célú épületek csak részben akadálymentesítettek (Debrecen),

- a települési intézmények, közterületek közösségi közlekedés eszközeinek akadálymentesítése csak részben megvalósított (Egyek),
- a fogyatékkal élő és mozgáskorlátozott gyerekek részére nem áll rendelkezésre akadálymentes közösségi tér, játszótér (Furta),
- akadálymentesítés a falu központjának teljes egészén (Hajdúbagos),
- Polgármesteri Hivatal komplex akadálymentesítése, az önkormányzat által fenntartott tömegközlekedési rendszerek teljeskörű akadálymentesítése (Hajdúdorog),
- "Kulturális akadálymentesítés" (Hajdúnánás),
- a fogyatékkal élők számára a város középületeiben, intézményeiben a még hiányzó fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés megoldása (Hajdúsámson),
- a TSZ iskola épületének akadálymentesítése (Kaba),
- közterek, járdák, utak akadálymentesítése (Kokad, Létavértes),
- akadálymentesítés és mozgáskorlátozott parkolók kialakítása (Konyár),
- fogyatékkal élők rendezvényeken való részvételének biztosítása (Monostorpályi),
- informatikai akadálymentesítés (Nádudvar, Sáránd),
- az egészségház és a könyvtár akadálymentesítése (Nagykerek),
- pihenőpadok kihelyezése, közintézmények teljeskörű akadálymentesítése (Nagyráb),
- akadálymentes infrastruktúra kialakítása (Nyíradony),
- oktatási-nevelési intézmények teljes körű akadálymentesítése (Püspökladány),
- egészségügyi alapellátást szolgáló védőnői szolgálat elérhetőbbé tétele (Szerep),
- a Hajdúhadházi Mikrotérségi Szociális Gondozási Központ téglási telephelye akadálymentesítése (Téglás),
- ravatalozó épületének előtetővel történő ellátása, akadálymentesítés (Vekerd).

Ezenkívül nagy mértékű a fogyatékkal élők elszigetelődése és a közösségi életből való kizárása. Jellemző, hogy a településeknek nincs pontos adatuk vagy nem készítettek még felmérést a fogyatékkal élők fogyatékoságának típusáról és az érintettek létszámáról.

A foglalkoztatás területén kevés az atipikus foglalkoztatási forma, kevesen tudnak elhelyezkedni a nyílt munkaerő-piacon.

3. A projekt keretében megvalósult tevékenységek, események

A projekt keretében 2018-ban megvalósult tevékenységek, események

Projektnyitó rendezvény

2018. március 12-én lebonyolításra került a projektnyitó rendezvény, amelynek keretében minden érintett szereplő részére tájékoztatás nyújtására került sor a felhíváshoz kapcsolódó országos felzárkózás-politikai stratégia célkitűzéseiről, valamint a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat által megvalósítandó projekt bemutatása történt meg.

Pályázati felhívás kidolgozása és civil szervezetek kiválasztása a Hajdú-Bihar Megyei Fórumban való részvételre

A 24/2018. (II. 23.) MÖK határozat alapján, a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Jogi, Ügyrendi és Társadalmi Kapcsolatok Bizottsága látta el a projekt keretében létrehozásra kerülő Megyei Felzárkózási Fórum munkájában résztvevő, Hajdú-Bihar megyei székhellyel rendelkező civil szervezetek kiválasztásához szükséges pályázat eljárásrendjének, a kiválasztás szempontrendszerének kidolgozását, a pályázat lefolytatását és a Fórumban részt vevő civil szervezetek kiválasztását, figyelemmel az EFOP-1.6.3-17 kódszámú felhívásban és a projekt szakmai tervében foglaltakra.

2018. március 29-én meghirdetésre került a civil szervezetek kiválasztására vonatkozó, 23/2018. (III. 23.) Jogi, Ügyrendi és Társadalmi Kapcsolatok Bizottsága határozattal elfogadott pályázati felhívás. A pályázatok benyújtására a civil szervezeteknek 2018. április 13-áig volt lehetősége.

12 civil szervezet nyújtott be pályázatot a Hajdú-Bihar Megyei Felzárkózási Fórumban való részvételre vonatkozóan. A felhívásnak megfelelően 5 civil szervezet került kiválasztásra, amelyek tagként vesznek részt a Fórum munkájában.

Hajdú-Bihar Megyei Felzárkózási Fórum megalakulása

A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat a pályázat megvalósítása során évente 2 alkalommal Megyei Felzárkózási Fórumokat szervez, a teljes projektidőszak alatt (2018.01.01-2021.01.01.) összesen 6 alkalommal. Az évente két alkalommal ülésező fórum feladata, hogy feltárja a hátrányos helyzetű célcsoportokkal kapcsolatban felmerülő problémák teljes körét a megyében. A helyi szinten hiányzó szolgáltatásokat az úgynevezett Szolgáltatási Út Térképben foglalják össze, amely tartalmazza a megoldási javaslatokat is.

2018. május 16-án megalakult a Hajdú-Bihar Megyei Felzárkózási Fórum. A Felhívás alapján a Megyei Felzárkózási Fórum tagjai Hajdú-Bihar megyében:

- Hajdúhadház Város Önkormányzata
- Kaba Város Önkormányzata
- Komádi Városi Önkormányzat
- Csökmő Nagyközség Önkormányzata

- Egyek Nagyközség Önkormányzata
- Nagyrábéi Nagyközségi Önkormányzat
- Újléta Község Önkormányzata
- Fülöp Község Önkormányzata
- Szerep Községi Önkormányzat
- Hajdú-Bihar Megyei Cigány Területi Nemzetiségi Önkormányzat
- Hajdúszoboszlói Roma Nemzetiségi Önkormányzat
- Földesi Roma Nemzetiségi Önkormányzat
- Sáp Község Helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzat
- Debreceni Egyetem Különleges Orvos-és Mentőcsoport Egyesület
- Látássérültek Észak-alföldi Regionális Egyesülete
- Hajdú-Bihar Megyei Hátrányos Helyzetűek Egyesülete
- Napfényes Támogató Szociális Egyesület
- Forrás Lelki Segítők Egyesülete
- Tiszántúli Református Egyházkerület
- Debrecen- Nyíregyházi Egyházmegye
- Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt.
- Debreceni Hulladék Közszolgáltató Nonprofit Kft.
- Hajdú-Bihar megyei Foglalkoztatási Paktum Szervezete
- FAG Magyarország Ipari Kft.
- Tranzit-Ker Zrt.
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal (a Fórum munkájában a Foglalkoztatási Főosztály, mint a foglalkoztatási szakterület, továbbá a Népegészségügyi Főosztály, mint a népegészségügyi szakterület képviselője útján vesz részt)
- Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottság
- Debreceni Szakképzési Centrum
- Berettyóújfalui Szakképzési Centrum
- Debreceni Tankerületi Központ
- Berettyóújfalui Tankerületi Központ
- Hajdúböszörményi Tankerületi Központ
- Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Hajdú-Bihar Megyei Kirendeltsége
- Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Fejlesztési, Tervezési és Stratégiai Bizottság
- Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Jogi, Ügyrendi és Társadalmi Kapcsolatok Bizottsága

Állandó meghívottak:

- Egyenlő Bánásmód Hatóság
- EMMI Szociális Ügyekért és Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárság
- Hajdú-Bihar Megyei Család, Esélyteremtési és Önkéntes Ház
- Hajdú-Bihar Megyei Rendőr Főkapitányság

A Hajdú-Bihar Megyei Felzárkózási Fórum első ülésén megalakultak a munkacsoportok.

A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat a Fórum tagjaival együttműködési megállapodást kötött, melyben a felek rögzítették, hogy jelen együttműködési megállapodás aláírásával a Fórum partnerséget nem csupán a projekt megvalósítása érdekében kívánják létrehozni, hanem azon felismerés által vezérelve, hogy a megye hátrányos helyzetű célcsoportjait érintő esélyegyenlőségi problémák megoldására csak többszereplős együttműködéssel lehet megfelelő választ találni és csak közös erőfeszítéssel lehet olyan programokat, cselekvési terveket kidolgozni és megvalósítani, mely a felzárkózásukat szolgálja.

Munkacsoportok

A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat a Fórum mellett 4 Megyei Munkacsoportot kívánt működtetni, amelyek összehívására a projektidőszak alatt 12 alkalommal kerül sor. A tematikus ülések a megye különböző településein kerülnek megszervezésre.

4 munkacsoport kialakítására került sor: Területfejlesztési munkacsoport, Oktatás és képzési munkacsoport, Egészségügyi és szociális munkacsoport és Felzárkózási munkacsoport.

A tematikus munkacsoportok célja a szolgáltatási hiányok kiküszöbölését segítő együttműködési lehetőségek feltérképezése és megoldási javaslatok megfogalmazása a Fórum részére. A munkacsoportok tagjai a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok közül a Helyi Esélyegyenlőségi Programokban meghatározott hátrányos helyzetű célcsoportok (mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, nők, idősek, fogyatékkal élők) körülményeivel, problémáival foglalkoznak, a beavatkozási területek dimenzióiban.

A tematikus munkacsoport ülések tagjai a célcsoportok vonatkozásában szakmai tapasztalattal és/vagy érintettséggel rendelkeznek. Az összejövetelekre meghívást kapnak az adott témában speciális szakmai ismeretekkel rendelkező, a célcsoporttal régóta kapcsolatban lévő, vagy tapasztalati szakértőként résztvevő külső személyek is.

A területfejlesztési munkacsoport 2018-as ülései

Az első munkacsoportülés 2018.06.25-én Berettyóújfaluban került megtartásra, amelynek keretében a mélyszegénységben élők problémái, a szegénység felszámolásának lehetőségei, a lakhatási problémák, a szegregáció és az infrastruktúra témakörei kerültek megvizsgálásra.

2018.09.05-én Hajdúhadházon a második munkacsoportülés keretében a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint a közbiztonság tématerületeinek vizsgálatára került sor.

A harmadik munkacsoportülés Nyíradonyban 2018.09.20-án került megszervezésre, amelynek keretében a foglalkoztatás, közfoglalkoztatás, munkaerőpiaci helyzet javítása, valamint gazdaság és vállalkozásfejlesztés tématerületek vizsgálata történt meg.

A Püspökladányban 2018.10.18-án megtartott negyedik területfejlesztési munkacsoportülés fókuszában a nők álltak, a nők munkaerőpiaci esélyeinek javítása, és a családtervezés segítése.

A Területfejlesztési munkacsoport tagjai által megfogalmazott problémákat, beavatkozási lehetőségeket és azokra megfogalmazott megoldási és fejlesztési javaslatokat a Hajdú-Bihar Megyei Felzárkózási Fórum második ülésén tárgyalta.

Második Hajdú-Bihar Megyei Felzárkózási Fórum

A második Hajdú-Bihar Megyei Felzárkózási Fórum ülés 2018. december 04. került megrendezésre. Az ülésen a tagok és az állandó meghívottak részletes tájékoztatást kaptak a Fórum megalakulása utáni időszakban megvalósított tevékenységekről, kiemelten a Területfejlesztési Munkacsoport munkájáról és döntöttek a munkacsoport által feltárt problémákról, valamint javaslati lehetőségekről.

Közösségi együttműködést erősítő rendezvénysorozat

A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat a projekt megvalósítása során közösségi együttműködést erősítő rendezvénysorozat megszervezését vállalta a 36 hónapos megvalósítási időszak alatt évente 4, összesen 12 alkalommal. A rendezvények előkészítése során kiemelten fontos szerepet kapott, hogy az egész megyére kiterjedően kerüljön sor a 12 rendezvény lebonyolítására, így az egyes helyszínekhez kapcsolódóan felosztásra kerültek a megye települései, a 82 település mindegyikén megszólításra kerülnek a hátrányos helyzetű célcsoportok – minden település esetében legalább 4 fő bevonására sor kerül.

2018. évben 4 alkalommal, a megye négy különböző településén egynapos programok keretében kerültek lebonyolításra a rendezvények:

- Hajdúhadház: 2018. október 10.
- Hajdúsámson: 2018. október 17.
- Létavértes: 2018. november 21.
- Hosszúpályi: 2018. december 12.

A rendezvények a hátrányos helyzetű célcsoportokhoz (mélyszegénységben élők és romák, idősek, gyermekek, nők és fogyatékkal élők) kapcsolódóan kerültek megszervezésre széles körűen, - az adott témában érintett lakosság bevonásával.

A rendezvények olyan együttműködési modellek bemutatását, kialakítását szolgálják, amelyeknek céljai a következők: életvezetési tanácsadás, családi életvitelre nevelés, adósságkezelési tanácsadás, pénzügyi integráció.

A rendezvények célja a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (a továbbiakban: MNTFS) által meghatározott beavatkozási irányok helyi szintű érvényesülésének vizsgálata és elősegítése, valamint a helyi szükségleteknek, igényeknek és forrásoknak megfelelő, egymást támogató lehetőségek összekapcsolása, szemléletformálás, közösségfejlesztési törekvések, az egyének aktív bevonásának generálása.

Egy olyan komplex rendezvénysorozat került megvalósításra, amely során egy-egy alkalommal az adott térségben élő hátrányos helyzetű célcsoportok (mélyszegénységben élők és romák,

idősek, gyermekek, nők, fogyatékkal élők) számára csoportos, illetve egyéni tanácsadások, valamint közösségi szintű konzultáció megtartására került sor a következők szerint:

- tanácsadások megtartása 4 témában: adósságkezelési tanácsadás, pénzügyi integráció, életvezetési tanácsadás, családi életvitelre nevelés,
- kiegészítő tanácsadások megtartása helyszínenként 3 témában, amelyek a 4 nagyobb tanácsadás egyes téma területeit, specifikus részeit tartalmazza: életvezetési- és egészségmegőrzési tanácsadás, szemléletformálás, a tradicionális szerepekből való elmozdulás, családi munkamegosztás, önérvényesítés fejlesztése, asszertivitás tréning, család és munka szerepe a nők életében, esélyegyenlőség biztosítása a vállalati gyakorlatban, a család, mint legfontosabb társadalmi egység, testi-lelki egészségnevelés, a mentálhigiéné, háztartásvezetés, adósságkezelés, szociális készségfejlesztés, szociális kompetenciák, munkaerő-piaci beilleszkedést segítő-pályaorientáció, egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz, közigazgatási szervek bemutatása,
- egyéni tanácsadások 5 témában kerültek megtartásra, amelyek a jelenlévők saját problémáinak kezelését hivatott elősegíteni: életmód tanácsadás, életvezetési programok; szülőknek gyermeknevelés és a családi élet más problémát okozó területein, óvodában jelentkező problémák kapcsán, gyermek eltérő fejlődésével kapcsolatban, életkori változásokról tanácsadás; információnyújtás elérhető szolgáltatásokról, jogokról, a szociális rendszer működéséről, ügyintézésben való segítségnyújtás; mediáció alkalmazása, vagyis közvetítői eljárás a szülő és az óvodapedagógus/pedagógus közötti konfliktusban; közvetítés különböző szolgáltatások eléréséhez,
- közösségi szintű konzultáció, amely a helyi és térségi szinten előforduló problémák kezelésére és vizsgálatára is ad lehetőséget a foglalkoztatási problémák helyi szintű kezelése, a térségi munkaerő-áramlás optimalizálása, a lakosságmegtartás kihívásai és azzal összefüggésben álló intézkedések, a humánszolgáltatások újra-szervezése, szegregáció, hátrányos megkülönböztetés felszámolása, közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása, valamint a hátrányos helyzetűek foglalkoztatási esélyeinek javítása területén.

Ezek a rendezvények úgy épültek fel, hogy támogassák, elősegítsék a munkacsoportok és a Megyei Felzárkózási Fórumok által meghatározott beavatkozási irányokra vonatkozó javaslatok megvalósítását.

Átlagosan 100-120 fő részvételével zajlottak a lebonyolításra került alkalmak 2018-as évben.

A rendezvényeken kérdőíves lekérdezéssel a résztvevők közül rendezvényenként 30 fő adott választ a település különböző szolgáltatásairól.

Hajdú-Bihar Megyei Konzultációs Nap

A projekt megvalósítása során kötelezően ellátandó feladat a helyi önkormányzatokkal való kapcsolattartás, 2018. június 18-án megrendezésre került az első Megyei Konzultációs Nap, amelynek keretében a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat célja az volt, hogy valamennyi

települési önkormányzatnak konzultációs lehetőséget biztosítson a pályázat megvalósítása során a megyei felzárkózást érintő problémák egyeztetéséhez és azok megoldásaira irányuló fejlesztések meghatározásához.

„Helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésére felkészítő képzés” című képzés önkormányzati munkatársak számára

A felzárkózási munkatárs 2018. áprilisában elvégezte a kötelező „Helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésére felkészítő képzés” című E-0001/2013/D039 nyilvántartásba vételi számú képzést. A képzésre Nyíregyházán három alkalommal került sor: 2018.04.11, 2018.04.18 és 2018.04.25.

A projekt keretében ugyanezen képzést a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat 21 fő munkatársa is elvégezte 2018. júniusában. A képzésre 3 alkalommal - 2018. június 06.-07.-én és 12.-én – került sor.

Egyéb szakmai programok, egyeztetések

Az EFOP 1.6.3.-17 Projekt bemutatása és partnerek toborzása valósult meg a „A Magyar Nemzeti Roma Platform továbbfejlesztése” elnevezésű rendezvényen.

A projekt keretében 2019-ben megvalósult tevékenységek, események

„Esélyteremtő attitűd formálása” című képzés önkormányzati munkatársak számára

A projekt keretében a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat 21 fő munkatársa számára 10 órás, az „Esélyteremtő attitűd formálása” c. képzés megtartására került sor 1 alkalommal 2019. február 20. napon. A képzést valamennyi munkatársunk sikeresen elvégezte. A képzés célja az volt, hogy a résztvevőben erősödjön a hátrányos helyzetű csoportokkal kapcsolatos esélyteremtő attitűd, ismerjék meg az esélyegyenlőség biztosításához kapcsolódó jogszabályi környezetet.

Megyei Szakmai Egyeztető Napok

A pályázati felhívásban megfogalmazott feladatok egyike a társadalmi felzárkózást célzó koordináció megteremtése, amelynek keretében a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia célcsoportjait is érintő, a megyében megvalósuló fejlesztések számbavételére kerül sor. További cél a felzárkózási szempontok érvényesítése érdekében kapcsolatfelvétel kialakítása, továbbá nyomon követés, a projektek összehangolásának segítése.

A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat 2019. márciusának első hetében szakmai egyeztető napokat tartott összesen 52 fő résztvevővel, azzal a céllal, hogy működési területén

valamennyi projekt megvalósítónak konzultációs lehetőséget biztosítson a megyei felzárkózást érintő problémák áttekintéséhez és megoldási javaslatok kidolgozásához. A rendezvények témái időrendben: szegregált élethelyzetek, gyermekek esélyegyenlősége, foglalkoztatás és felnőttképzés.

Önkormányzatok személyes felkeresése

A személyes felkeresést érintő települések meghatározása a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet 2. számú mellékletében szereplő C és D szempontok (társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések, jelentős munkanélküliséggel sújtott települések) által kedvezményezett települések besorolása alapján történt, ami megyei szinten 30 települést jelent. A kedvezményezett települések mutatói a 2011-es népszámlálási adatokból lettek megállapítva. Mivel a 2011-es népszámlálás óta eltelt években a megvalósított projekteknek köszönhetően pozitív változások történtek a felzárkózás területén, ezért az aktuális szolgáltatáshiányok megállapításához személyes egyeztetés során fókuszcsoportos interjú keretében történt az alátámasztó információk begyűjtése.

Az Oktatási és Képzési Munkacsoport első ülése

Az első Oktatási és Képzési Munkacsoport ülés, amelynek időpontja 2019. március 21., helyszíne Hajdúböszörmény volt, ahol az alábbi témák kerültek megtárgyalásra:

- közoktatás (pedagógushiány, pedagógusképzés, hátránykompenzáló juttatások, szegregátumban élő gyermekek lakhatási helyzete, korai iskolaelhagyások, hiányzások, SNI tanulók szolgáltatásokhoz való hozzáférése, korai fejlesztés, módszertani fejlesztések, magántanulói státusz, továbbtanulás, közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése, bölcsődei és óvodai férőhelyek száma, óvoda-iskola közötti átmenet, iskolai elvándorlás, jó gyakorlatok);
- tehetséggondozás (HH, HHH gyermekek tehetséggondozása, tehetséggondozás a hátrányos helyzetű településeken)
- felnőttképzés, felnőttoktatás (szakmaszerzés nehézségei, munkahelyi elhelyezkedés, képzési és munkaerő-piaci igények összehangolása);

A munkacsoport ülésen több olyan jó gyakorlat is megismerésre került, amely hasznos lehet a projektben megállapított szolgáltatási hiányok, problémák kezelésére.

Az Oktatási és Képzési Munkacsoport második ülése

2019. május 22-én Komádiban került megrendezésre az Oktatási és Képzési Munkacsoport második ülése, ami a hátrányos helyzetű gyermekek problémáira fókuszált az alábbi területeken:

- gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése: gyermeknevelési problémák kezelése, megyei szintű szakszolgáltatásokhoz való hozzáférés, védőnők helyzete,
- gyerekek jogai: gyermekjóléti alapellátás hiányosságai, gyermekvédelmi kedvezményezettek, gyermekjóléti szolgáltatások, gyermekszegénység, gyermekeket érintő hozzátartozók közötti erőszak.

Harmadik Hajdú-Bihar Megyei Felzárkózási Fórum

A harmadik Hajdú-Bihar Megyei Felzárkózási Fórum 2019. június 20-án került megrendezésre. Az ülésen a tagok és az állandó meghívottak részletes tájékoztatást kaptak a második Fórum utáni időszakban megvalósított tevékenységekről, kiemelten az Oktatási és Képzési Munkacsoport munkájáról és döntöttek a munkacsoport által feltárt problémákról, valamint a problémák megoldását támogató javaslati lehetőségekről.

Az Egészségügyi és Szociális Munkacsoport első ülése

Az Egészségügyi és Szociális Munkacsoport 2019.09.16-án Derecske Város Önkormányzatának Dísztermében tartott első ülésén az egészségügyi területet tárgyalta az alábbi részletezéssel:

- egészségügyi alapszolgáltatásokhoz és szakellátáshoz való egyenlő esélyű hozzáférés,
- szolgáltatási hiányok, szakemberhiány,
- fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés,
- prevenció erősítése,
- szűrőprogramokhoz való hozzáférés,
- fogyatékkal élők és idősek egészségügyi helyzete,
- csecsemő - gyermek és ifjúsági egészségügy fejlesztése.

Az Egészségügyi és Szociális Munkacsoport második ülése

A munkacsoport 2019.09.30-i, Hajdúnánásra összehívott programján a szociális terület kapott nagyobb hangsúlyt:

- szociális szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés vizsgálata,
- pozitív diszkrimináció a szociális és egészségügyi ellátórendszer keretein belül,
- időseket és fogyatékkal élőket érintő szociális ellátások,
- fogyatékkal élő személyek problémái,
- idősek és fogyatékkal élők foglalkoztatása,
- akadálymentesítés megyei helyzete,
- ápolást, gondozást nyújtó intézmények helyzete (idősek bentlakásos otthona, pszichiátriai betegek otthona, szenvedélybetegek otthona, fogyatékos személyek otthona) ,

- „idősek életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok (aktivizálás, generációk közötti távolság csökkentése),
- jó gyakorlatok.

Egyéb szakmai programok, egyeztetések

A projekt rendezvények közötti időszakban folyamatos szakmai egyeztetések kerültek megszervezésre a felzárkózáshoz kapcsolódó szervezetekkel.

- 2019.02.07-én ülésezett a Hajdú-Bihar Megyei Cigány Területi Nemzetiségi Önkormányzat, melynek egyik napirendi pontjaként bemutatásra került az EFOP 1.6.3.-as projekt. A résztvevők információt kaptak a projekt eddig elvégzett tevékenységeiről, azok eredményeiről (munkacsoport ülések, Fórum ülések, közösségi rendezvények) és a 2019-ben tervezett feladatokról. A résztvevő képviselők felkérést kaptak, hogy lehetőségük szerint segítsék a projekt megvalósulását a szolgáltatási hiányok feltárásánál.
- Részvétel a EFOP-1.3.2-16-2016-00001 számú *„Felzárkózási mentorhálózat fejlesztése”* elnevezésű projekt műhelymunkáin. A rendezvényeken bemutatásra kerültek a projekt tevékenységei, bemutatkozott az EFOP-1.9.7-16-2017-00001 *Kísérő szolgáltatások nyújtása a rászoruló személyek számára* című projekt.
- *Részvétel a nagyrábéi Amencia – Velünk Európába Szervezet - által szervezett konferencián, melynek a címe az Innovatív megközelítések a koragyermekkorai felzárkózásban: egyházak, társadalmi, valamint civil szervezet jó gyakorlata volt.* A rendezvényen bemutatásra került a Pályatársak nevű program, amely jó gyakorlatként innovatív megoldásokat tartalmaz a felzárkózást érintő közoktatási problémák kezelésére.
- *Szakmai találkozó a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Politikatudományi és Szociológiai Intézet vezetőjével.*
- *Szakmai egyeztetés a Debreceni Egyetem Népegészségügyi Kar Megelőző Orvostani Intézet vezetőjével.*
- *Szakmai egyeztetés a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály vezetőjével és dolgozóival.*

Az egyeztetések során felmerült információk beépítésre kerültek a Szolgáltatási Út Térképbe.

4. A Szolgáltatási Út Térkép (SZÚT) elkészítését szolgáló adatforrások, módszerek

Munkacsoportok

A szolgáltatási hiányok beazonosításához szükséges információk egyik - a projekt kiírásában is meghatározott – forrása a munkacsoportok tagjai által feltárt adatok.

A munkacsoportokon elhangzott kiemelten kezelt szolgáltatási hiányok és azokhoz kapcsolódó problémák egy összesítő táblázatban mellékletként kerültek a Fórum elé elfogadásra, ezen táblázatok az alapjai a SZÚT mellékleteinek.

Megyei Felzárkózási Fórum

A szintén kötelező elemként megvalósított programelem, amely a SZÚT elkészítését támogatja, a Megyei Felzárkózási Fórum. A munkacsoportüléseken elhangzott és a Fórum ülés által feltérképezett problémák, megfogalmazott javaslatok képezik a SZÚT alapját.

Helyi Esélyegyenlőségi Programok (HEP)

Hajdú-Bihar megye valamennyi településének önkormányzata elkészítette és elfogadta a 2018-ban hatályát veszítő HEP-eket.

A HEP-ek tartalmazzák azokat az intézkedéseket és fejlesztési lehetőségeket, amelyeket az önkormányzatok beazonosítottak a meghatározott célcsoportok helyzetét érintően (mélyszegénységben élők és romák, gyermekek, nők, idősek és fogyatékkal élők) a különböző esélyegyenlőségi területeken (oktatás, lakhatás, foglalkoztatás, egészségügyi és szociális helyzet). A megfogalmazott intézkedések többsége valamilyen szolgáltatási hiányra utal.

A megyei szintű felzárkózási pályázat, a kiírás alapján támogatja a települési önkormányzatok számára a helyi esélyegyenlőségi programjaik elkészítését, felülvizsgálatát és végrehajtását, ennek egyik alapja a szoros szakmai együttműködés szükséges a HEP mentorhálózat megyei referensével.

A 2018 - 2019-ben újra elkészített és elfogadott (5 évente szükséges) HEP intézkedéseinek elemzése, feldolgozása elengedhetetlen a felzárkózási folyamat irányainak meghatározásához és a területi egyenlőtlenségek vizsgálatához. Az esélyegyenlőségi dokumentumok elemzése településenként, célcsoportonként és esélyegyenlőségi területenként történt, így beazonosítható, hogy hol, kiket érintő és milyen esélyegyenlőségi problémák és felzárkózási akadályozó szolgáltatási hiányok vannak a megyében.

2018-2019-ben a megyében elfogadott HEP intézkedések számai célcsoportonként:

- mélyszegénységben élők és romák: 308 intézkedés
- gyermekek: 249 intézkedés
- nők: 189 intézkedés

- idősek: 236 intézkedés
- fogyatékkal élők: 186 intézkedés

Vannak olyan intézkedések, amelyek több célcsoportot is érintenek.

6.2.2. Megyei Járási Esélyteremtő Programtervek (JEP)

Az ÁROP 1.A.3. - „Területi együttműködést segítő programok kialakítása az önkormányzatoknál a konvergencia régiókban” címmel 2015-ben elindított pályázati konstrukció olyan modell jellegű együttműködési programokat támogatott, amelyek a célja az egy járáshoz tartozó települések, helyi szereplők közötti területi együttműködések kialakítása és megerősítése a társadalmi felzárkózást elősegítő és a helyi esélyegyenlőségi programok végrehajtásához kapcsolódó – a járásszékhely települések által ellátott – koordinációs tevékenység megvalósításával.

A pályázóknak és a bevont településeknek rendelkezniük kellett hatályos helyi esélyegyenlőségi programmal (HEP).

Hajdú-Bihar megyében 6 járási székhely település pályázott (Debrecen, Nyíradony, Berettyóújfalu, Derecske, Püspökladány, Hajdúnánás).

Tevékenységeik: Járási szintű Kerekasztal létrehozása, működtetése, Járási Esélyteremtő Programterv (JEP) elkészítése és felzárkózást szolgáló tréningek tartása.

A JEP-ek szintén tartalmazzák olyan járási szintű problémákra való megoldási javaslatokat, amelyek jelentősen segítik a felzárkózást.

A program utánkövetése nem történt meg, ezért nincsenek információk a program által generált járási szintű együttműködésekről és a program által megfogalmazott intézkedések végrehajtásáról.

A JEP-ek elemzése megtörtént, így a járáások által 2015-ben megfogalmazott problémák ezáltal beazonosításra kerültek.

Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TeIR)

A TeIR célja, hogy a központi, területi és helyi államigazgatási szervek, más jogi személyek, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, valamint természetes személyek számára információt szolgáltatson az adatok és ezek feldolgozása során nyert mutatók, elemzések megjelenítésével, a területfejlesztési koncepciók és programok, területrendezési tervek, településfejlesztési koncepciók, integrált településfejlesztési stratégiák és településrendezési eszközök szöveges és térképi dokumentumok bemutatásával.

Fókuszcsoportos interjú

A projektünk megvalósítása során személyes felkereséssel 30 kedvezményezett - 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet 2. számú mellékletében szereplő - polgármestere került megkérdezésre fókuszcsoportos interjúval.

Az egyeztetés célja a település jelenlegi szolgáltatási hiányainak megismerése, feltérképezése, különösen a felzárkózást érintő témákban:

- mélyszegénységben élők problémái, szegénység felszámolásának lehetőségei, lakhatás, szegregáció, infrastruktúra, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés vizsgálata, közbiztonság
- foglalkoztatás, közfoglalkoztatás,
- gazdaság és vállalkozásfejlesztés, munkaerőpiaci helyzet javítása,
- nők munkaerőpiaci esélyeinek javítása, családtervezés segítése,
- közoktatás, felnőttképzés,
- gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése,
- egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés,
- szociális alapszolgáltatások és a személyes gondoskodás körébe tartozó szakosított ellátásokhoz való egyenlő hozzáférés vizsgálata,
- infrastrukturális helyzet,
- szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés.

Közösségi együttműködést erősítő rendezvénysorozaton történő kérdőíves lekérdezés

Az évenként négy alkalommal szervezett Közösségi együttműködést erősítő rendezvénysorozaton a résztvevő hátrányos helyzetű célcsoport, főleg romák körében történt kérdőíves lekérdezés, ami egyfajta visszacsatolásként ad információkat a helyi felzárkózás helyzetéről.

Egyéb adatforrást biztosító szervezetek

A Megyei Felzárkózási Fórum tagjaiként is szereplő megyei kormányhivatalok foglalkoztatási szakterülete és a népegészségügyi szakigazgatási szervek képviselőivel is szükséges volt a személyes kapcsoltfelvétel, így közvetlenül és részleteiben is megismerhetők az adott terület aktuális információi és a tervezett folyamatok.

II. Szolgáltatási hiányok beazonosítása

1. Lakhatás, közszolgáltatás, infrastruktúra

Lakhatási körülmények

A 2011. évi népszámlálás során Hajdú-Bihar megyében mintegy 230 ezer lakást számláltak, vagyis 8,4 százalékkal többet, mint a 2001. évi népszámláláskor. A lakások száma összességében a megelőző évtizedre jellemzőnél nagyobb ütemben bővült.

A lakások 91 százaléka lakott a 2011. évi népszámlálás időpontjában, így mintegy 20 ezer lakásnak nem volt lakója a megyében. Ugyanakkor több településen (Álmosd, Bagamér, Gáborján, Hajdúhadház, Hajdúszovát, Nyírmártonfalva, Tiszacsege) igény mutatkozik a szociális bérlakásokra, amit csak állami segítséggel tudnának működtetni.

Az eddig beszerzett információk alapján megállapítható, hogy Hajdú-Bihar megyében a lakhatási körülmények elsősorban a kisebb lélekszámú településeken (Fülöp, Körösszegapáti, Pocsaj) okoznak problémát, ezen belül is kiemelkedően rosszak a szegregátumban élő lakosok lakhatási körülményei. Az alacsony jövedelem és a pénzügyi tudatosság hiánya nagyban befolyásolja az ingatlanok állapotát és a közüzemi tartozásokat.

A Családok Átmeneti Otthonaiban végzett támogató szolgáltatások az utolsó lehetőségként működnek, azoknak a családoknak, akik magas köztartozást halmoztak fel és már nincs hol lakniuk, ezért megelőző beavatkozás szükséges a nagy összegű tartozás felhalmozása előtt.

Jellemző, hogy a romániai határ mentén elhelyezkedő településeken (Gáborján, Csökmő, Nagykereki) rövid időn belül elkelnek az ingatlanok, melyeket elsősorban a külföldi vagy kettős állampolgárok vásárolják meg. Az így megvásárolt ingatlanok nagy többségén nem végeznek állagmegóvást, ezért ezek az ingatlanok rontják a településképet.

Ugyancsak előfordul, hogy a szociális kedvezmény igénybevételével vásárolt ingatlanokon szintén nem végeznek állagmegóvást, amelyet a jelenlegi jogi szabályozás nem orvosol.

A magántulajdonú ingatlanok mellett az önkormányzat kezelésében álló ingatlanok egy része szintén felújításra szorul. Az önkormányzati ingatlanok karbantartási munkáinak elvégzését akadályozza, hogy a közfoglalkoztatásból azok a szakemberek is kikerültek a nyílt munkaerő-piacra, akik korábban a karbantartást végezték.

A lakott lakások komfortosság és szobaszám szerint, forrás: KSH 2011, 2016					
2011. év					
Szobaszám	Összkomfortos	Komfortos	Félkomfortos	Komfort nélküli, szükség- és egyéb lakás	Összesen
1	4 608	7 330	1 308	5 717	18 963
2	39 769	35 202	3 573	6 787	85 331
3	46 665	17 848	1 303	1 109	66 925
4–	31 899	4 402	296	259	36 856
Összesen	122 941	64 782	6 480	13 872	208 075
2016. év					
Szobaszám	Összkomfortos	Komfortos	Félkomfortos	Komfort nélküli, szükség- és egyéb lakás	Összesen
1	4 202	4 960	771	2 128	12 061
2	33 934	28 473	2 316	3 875	68 598
3	49 683	20 083	1 254	1 073	72 093
4–	41 437	7 538	676	288	49 939
Összesen	129 256	61 054	5 017	7 364	202 691

A táblázatból láthatjuk, hogy a vizsgált időszakban összességében csökkent a komfort nélküli lakások száma.

A közösségi rendezvényeken készített eddig feldolgozott kérdőívek válaszai alapján megállapítható, hogy Hosszúpályi és környékén jellemző leginkább a komfort fokozat nélküli ingatlanok.

Közmű ellátottság

A megye lakásállományának közműellátottsága tovább javult 2001–2011 között.

A lakott lakások felszereltség és szobaszám szerint							
2011. év							
Szobaszám	Hálózati	Házi	Meleg folyóvízzel	Vízöblítés es WC-vel	Köz-	Házi	Összes lakás
	vívvezetékekkel				csatornával		
	ellátott lakás						
1	14 092	1 536	13 112	12 957	10 469	5 159	18 963
2	79 385	2 222	77 674	76 704	59 950	21 657	85 331
3	65 583	868	65 439	65 318	50 395	16 056	66 925
4–	36 409	364	36 550	36 566	29 706	7 067	36 856
Összesen	195 469	4 990	192 775	191 545	150 520	49 939	208 075
2016. év							

Szobaszám	Hálózati	Házi	Meleg folyóvízzel	Vízöblítés es WC- vel	Köz-	Házi	Összes lakás
	vízvezetékekkel ellátott lakás				csatornával		
1	9 917	739	9 676	9 501	8 096	2 369	12 061
2	64 759	1 468	64 332	63 138	54 324	11 367	68 598
3	70 560	885	70 851	70 124	60 367	11 025	72 093
4–	49 245	506	49 599	49 214	43 408	6 317	49 939
Összesen	194 481	3 598	194 458	191 977	166 195	31 078	202 691

A fenti adatokból az állapítható meg, hogy a 3 és 4 szobával rendelkező ingatlanoknál nőtt a hálózati vízvezeték ellátottság és összességében csökkent a házi vízvezetékekkel ellátott lakások száma. Valamint nőtt a közcsonnával ellátott ingatlanok száma és csökkent a házcsonnával rendelkezők száma, ami elsősorban a településeken végrehajtott csatornakiépítéseknek köszönhető.

Szennyvízcsatorna

A két népszámlálás között leginkább a szennyvízcsatorna ellátottság javult a megyében.

Településcsoportok szerint a megyeszékhely szennyvízcsatorna ellátottsága a legmagasabb, vagyis 91%, ettől alacsonyabb a megye többi városának átlaga 75%. A községek elmaradása jelentősebb, a közcsonna-hálózatba a lakásállomány mindössze 27 %-át csatlakoztatták (és 64 %-uknál házi csatornával oldják meg a szennyvíz elvezetését).

A járások közül a közcsonna ellátottság a Derecskei járásban különösen alacsony (mindössze 14 %), továbbá a Nyíradonyi és a Püspökladányi járások bekötöttsége is 50 % alatti.

A 2011. évi népszámlálás idején még 45 Hajdú-Bihar megyei településen nem volt kiépítve a szennyvízcsatorna hálózat, de ez az adat azóta folyamatosan javul.

A KEHOP-2.2.1-15 – „Felhívás szennyvízelvezetés és -tisztítás, szennyvízkezelés megvalósítására című pályázat megvalósítására” Egyek, Nagyrábé, Hajdúhadház és Téglás kapott támogatást, míg a KEHOP-2.2.2-15 – „Felhívás a fejlesztési kötelezettséggel rendelkező települések számára szennyvízelvezetéssel és kezeléssel kapcsolatos fejlesztések megvalósítására” pályázatra Mikepércs, Polgár, Hajdúnánás, Hajdúdorog, Görbeháza, Tiszacsege és Monostorpályi.

A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz elhelyezése a következő településeken nem, vagy csak részben megoldott: Bakonszeg, Álmosd, Bojt, Gáborján, Hencida, Körösszakál, Mezőpeterd, Pocsaj, Sárrétudvari, Szerep, Újléta, Zsáka.

Vannak olyan települések (Bihardancsháza, Biharnagybajom, Bihartorda, Nagykereki), ahol nincs kiépítve a szennyvízelvezetés, mert a lakók nem tudják vagy nem kívánják a szolgáltatás költségeit kifizetni, ezért egyedileg oldják meg a szennyvíz kezelését.

Csapadékcatorna

Az ingatlanok értékét nagyban befolyásolja, hogy biztosítva van-e a csapadékvíz elvezetés. Csapadékvíz elvezetése az alábbi településeken jelent problémát: Furta, Hajdúsámson, Hajdúszovát, Püspökladány.

Ivóvíz

Hajdú-Bihar megyében 2018. évben 84 közüzemi ivóvízellátó rendszer működött.

A vízminőség-javító beruházások legfontosabb eredményeként a korábban határérték feletti arzén, illetve bór tartalmú ivóvízzel ellátott településeken (településrészek) a vízminőség megfelel a vonatkozó határértékeknek (a 2018. évben Hortobágy-Szásztelek esetében nem zárult le teljeskörűen a vízminőség-javító beruházás, a lakosság egészséges ivóvízzel történő ellátása azonban biztosított volt).

2015 és 2016-ban született támogatói döntés a KEHOP pályázatok keretében a derogációval érintett, valamint ammónium-ionra vonatkozó ivóvízminőség-javító projektek megvalósítására, melyben Berettyóújfalu, Hajdúbagos, Monostorpályi, Hajdúhadház és Földes vett részt.

Hajdú-Bihar megyében ivóvízzel kapcsolatba hozható megbetegedés, járvány az elmúlt évben nem fordult elő, a települések közműves ivóvízellátása mennyiségi szempontból alapvetően megfelelő.

A 2011. október 1-i állapot szerint megyei szinten lakott lakások 94 százaléka volt közüzemi vízhálózatba kötve, további 2,4 százalékukban házi vízvezetékekkel (például kútból szivattyúval) oldották meg a vízellátást. Meleg folyóvíz a lakások 93 százalékában volt elérhető, vízöblítéses WC-vel pedig 92 százalékuk rendelkezett. A felsorolt alapvető infrastruktúra hiánya az egyszobás lakásoknál jelentősebb: 26 százalékuk nincs vízhálózatba kötve, és több mint 30 százalékukban nincs meleg folyóvíz, illetve vízöblítéses wc a lakásokban.

A járások közül (a teljes lakás- és lakott üdülő állományt tekintve) 10 százalékot meghaladó a vízhálózat nélküli lakások aránya a Nyíradonyi, a Berettyóújfalui, a Derecskei és a Hajdúhadházi járások területén.

Toldon jelentős számú ingatlanba nincs bekötve a víz, ezért a közkútról szerzik be a vizet. Hajdúböszörményben a közüzemi tartozások (vízdíj) miatt a vízhez való hozzáférés korlátozott, különösen a nem önkormányzati tulajdonú ingatlanoknál.

A HEP-ben problémaként jelent meg az eladósodottsághoz tartozó közüzemi tartozás, amelyben az alábbi települések érintettek: Polgár, Tépe, Berettyóújfalu, Csökmő,

Hajdúböszörmény, Berekböszörmény, Nyíradony. A közösségi rendezvényeken megkérdezett hátrányos helyzetű lakosok közül Hajdúhadházon a 30 főből 11 főnek, míg Hajdúsámsonban 8 főnek volt közüzemi tartozása, ami jelentős eladósodottságra utal.

A szolgáltató és a Család- és Gyermejköltségi Szolgáltatók szorosabb együttműködése abban segíthet, hogy nem engedi a fogyasztókat nagyobb összegű tartozás felhalmozására, folyamatosan kezelve a problémákat. Továbbá akadályozza a tartozás korai megállítást az is, hogy a települési önkormányzati hivatalokhoz nem érkeznek a tartozásokról információk.

Közúthálózat

Hajdú-Bihar megyében a Magyar Közút Nonprofit Zrt. által fenntartott útszakaszok minőségét folyamatosan ellenőrzi és szükség esetén karbantartási munkákat végeznek. A tapasztalat az, hogy jellemzően a kistelepüléseknél jelentkeznek régóta húzódó közúti problémák, mert vannak még olyan útszakaszok, amelyek 40-50 éve épültek pályaszerkezet nélkül. Folyamatosan vannak egyeztetések a települési önkormányzatok és a Zrt. között.

Az utóbbi években stagnált a közfoglalkoztatotti létszám a vállalatnál, 250-280 fő. Vannak sikertörténetek, több olyan eset történt, ahol a közfoglalkoztatásból kerül ki munkavállalóként a dolgozó, nem csak fizikai munkásként.

A 2018-19-es években nagy mértékű megyei közútfejlesztések történtek, amelyek segítik a települések egymás közötti elérhetőségét, így vonzóbbá válnak a befektetők számára, erősítik a foglalkoztatottak elhelyezkedési esélyeit.

A Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. tájékoztatása a megyét érintő közlekedés fejlesztésekről:

Útfejlesztések

A Magyar Közút Nonprofit Zrt. tájékoztatása alapján, a megye alsóbb rendű úthálózatán tervezett, illetve megvalósítás alatt lévő felújítási munkálatok 2018-2019 években megvalósuló útfelújítások által érintett települések Hajdú-Bihar Megyében: Sárrétudvari, Bagamér, Debrecen, Berettyóújfalu, Tiszacsege, Püspökladány külterülete, Tiszacsege és Balmazújváros közötti külterület, Hosszúpályi, Nyíradony, Nyírmártonfalva, Nyíracsad.

TOP finanszírozásból 2018-2019 években megvalósuló útfelújítások által érintett szakaszok Hajdú-Bihar Megyében:

- Balmazújváros – Hajdúnánás összekötő út,
- Püspökladány – Sárrétudvari összekötő út,
- Biharnagybajom – Berettyóújfalu összekötő út,
- Nyíradony – Nyírábrány összekötő út.

Magasabb hálózati rangú utak fejlesztés a megyét érintően

- M4 autópálya Berettyóújfalu – Nagykereki országhatár közötti szakasz megvalósítása,

- M4 autópálya és a 42. sz. főút teherforgalmi összekötésének előkészítése és megvalósítása,
- M35 autópálya (I. ütem) 4. sz. főút – 481. sz. főút közötti szakasz és a 481. sz. főút megvalósítása,
- M35 autópálya (II. ütem) 481. sz. főút – Berettyóújfalu közötti szakasz megvalósítása,
- M3 – M35 autópálya, görbeházi csomópont fejlesztése,
- 471. sz. főút Debrecen – Hajdúsámson projekt megvalósítása,
- 471. sz. főút Hajdúsámson elkerülő projekt megvalósítása,
- 471. sz. főút Hajdúsámson – megyehatár projekt megvalósítása,
- 48. sz. főút Debrecen – Nyírábrány országhatár szakasz fejlesztése,
- Szeged-Debrecen közötti szakasz 2×2 sávós közúti kapcsolat kialakításának előkészítése.

Határmenti közlekedésfejlesztés

- Nyírábrány – Valea lui Mihai (Érmihályfalva),
- Vámospercs – Valea lui Mihai (Érmihályfalva) kerékpárút.

Kerékpárút fejlesztések

Terület- és Településfejlesztési Operatív Programból 2018 és 2019-ben megvalósuló kerékpárút fejlesztésre támogatást nyert települések: Tiszafüred – Hortobágy – Balmazújváros, Tépe – Berettyóújfalu, Bocskai kert, Debrecen, Ebes, Hajdúdorog, Hajdúhadház, Hajdúszoboszló, Komádi, Mikepércs, Nyíradony, Polgár, Püspökladány, Sáránd, Sárrétudvari, Téglás.

A HEP-ben Biharnagybajom, Hajdúszovát, Kaba, Komádi, Püspökladány és Kismarja fogalmazta meg igényét a kerékpárút fejlesztéssel kapcsolatban, főként a külterület elérhetővé tétele jelent problémát a településeknek.

Belterületi utak, járdák

A belterületi utak, járdák minősége nagyban meghatározza az adott településen élők – elsősorban idősek és fogyatékkal élők – szolgáltatásokhoz való hozzáférését. Ezek a hiányosságok a Magyar Falu Program keretében útfelújításra pályázók magas számából is jól kikövetkeztethetők.

A rossz minőségű belterületi utak sok esetben a szegregátumban találhatóak, ami szintén negatívan érinti a hátrányos helyzetű lakosság mindennapi életét.

A legtöbb önkormányzat a közfoglalkoztatás keretében végzi az útkarbantartási munkákat a belterületi útjain, járdáin, viszont a folyamatosan csökkenő férfi létszám egyre jobban korlátozza az efféle tevékenységek elvégzését.

A HEP-ekben a települések az alábbi problémákat fogalmazták meg a belterületi utak, járdák rossz minőségével vagy hiányával kapcsolatban:

- Álmosd – közintézmények megközelíthetősége – közúti közlekedésben az utak, járdák, közterek korlátozott elérhetősége az idős emberek számára,
- Bakonszeg – belterületi utak szilárd útburkolatának hiánya,
- Báránd – a településen élők közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáféréseinek megteremtése hiányos,
- Bedő – a közterületek, járdák, parkok akadálymentesítése nem vagy csak részben megoldott,
- Berettyóújfalu – utak, járdák akadálymentesítése szükséges,
- Biharnagybajom – a köztemetőbe történő eljutás nehézkes, a településen kb. 5km hosszú út nincs szilárd burkolattal ellátva, a külterületi szilárd burkolatú utak kátyúsak, repedezettek, a földutak állapota esős időszakban nem megfelelőek, állapotuk javításához, karbantartásához nincsenek megfelelő munkagépek,
- Csökmő – a belterületi utak romlott állapota,
- Ebes – az önkormányzati utak, járdák balesetveszélyesek,
- Földes – a település útjainak folyamatos karbantartása, fejlesztése szükséges,
- Gáborján – a járdák állapota nem megfelelő,
- Hajdúbagos – a település régen készült közútjai járhatatlanok, baleset veszélyesek. Van olyan utca, ahol nem épült járda,
- Hajdúsámson – a szolgáltatásokhoz való hozzáférést nehezíti, hogy a településen sok helyen nincs szilárd burkolatú út, járda,
- Hajdúszovát – egyes utak aszfaltozása több évvel ezelőtt készült el, azok a használat során erősen megrongálódtak, kátyúk keletkeztek, balesetveszélyes, Kotszegi Csőszházhoz vezető szilárd burkolatú út kiépítése,
- Hencida – járdák állapotának javítása, az előző időszakban elkezdett felújítási folyamatok folytatása szükséges,
- Kaba – utak aszfaltburkolattal való ellátása,
- Kokad – a közintézményekhez vezető közúti közlekedésben az utak, járdák, közterek alkalmassá tétele a fogyatékkal élő emberek számára,
- Körösszegapáti – a település főként mellékutcaiban jelentős problémát jelentenek a rossz állapotú járdarészek és útszakaszok. Komoly nehézséget jelent a biztonságos közlekedés a kerekesszéket és mozgássérült elektromos járművet használók számára,
- Létavértes – a közintézményekhez vezető közúti közlekedésben az utak, járdák, közterek alkalmassá tétele a fogyatékkal élő emberek számára,
- Monostorpályi – a település régen készült közútjai járhatatlanok, baleset veszélyesek,
- Nagyrábé – a nappali ellátást nyújtó intézménybe való eljutás nehézkes,
- Sáránd – a településen régen készültek a járdák és a fogyatékkal élő emberek nem tudnak rajta közlekedni,
- Tépe – a település járdái, útjai felújításra szorulnak,
- Tetétlen – a település útjainak folyamatos karbantartása, fejlesztése szükséges,
- Tiszacsege – a jelenlegi közlekedési infrastruktúra nem kedvez a fogyatékkal élőknek, kevés a zebra-átkelő, a járdák keskenyek, a járdák és utak rossz minőségűek, burkolatuk egyenetlen,
- Tiszagyulaháza – a település járdáinak felújítása szükséges – pályázat útján – a fogyatékkal élők közlekedésének biztosítása miatt,

- Újléta – a fogyatékkal élők számára nem kielégítő a helyi közlekedési utak,
- Váncsod – járdák állapota nem megfelelő,
- Vekerd – a fogyatékkal élők, különösen a mozgásában korlátozottak nehezen tudják elérni a közszolgáltatásokat mivel rosszak a település belterületi útjai, illetve, hogy őket gyorsabban és könnyebben elérhesse a falugondnoki szolgálat,
- Zsáka – nem megfelelő a járdák, belterületi utak állapota.

A személyes interjúknál jelezték, hogy kevés az olyan pályázat, amit útépitésre írnak ki, leginkább útfelújításra lehet pályázni.

Tömegközlekedés

Autóbusz közlekedés

Az Észak-magyarországi Közlekedési Központ Zrt. a megye minden településén jelen van. Az elmúlt években sikerült kialakítani egy olyan menedzselési struktúrát, amelyben a mindenki számára elérhető szolgáltatást biztosítják. Az új menetrend kialakítása mindig a régi alapján történik, akkor tudnak drasztikusabban változtatni, ha az igények ezt kívánják. Amennyiben nő az utasforgalom és tudják mi az oka, akkor változtatnak.

Az autóbuszok jelentős része alacsony padlós, egyre kevesebb azoknak a száma, akik nehezen tudják igénybe venni a szolgáltatást. A szolgáltatás igénybevételénél esetenként előfordulnak atrocitások, de nem jellemzőek, a munkavállalók között is vannak romák, akiket jobban elfogadnak a saját etnikumhoz tartozók.

Minden esetben megvizsgálják az egyedi kérelmeket, hogy ezeknél az eseteknél, hány főt érint és milyen rendszerességgel szeretnék a szolgáltatást igénybe venni, elsősorban a kevés utaslétszám nem indokolja a szolgáltatás újra szervezését.

Az önkormányzatok és a szolgáltató minden évben szerveznek egyeztetést, azonban a visszajelzések alapján további összehangolás szükséges.

A tömegközlekedés szervezésével kapcsolatban jelentkező problémák:

- Létavértes – kevés a buszjárat,
- Hortobágy – napi rendszerességű tömegközlekedés (busz) biztosítása, megálló létesítése Hortobágy- Szásztelken,
- Konyár – közösségi közlekedés javítása, buszmegállók fejlesztése,
- Szerep – tömegközlekedés nehezen hozzáférhető, igény lenne több autóbuszmegállóra, többek között a település határában lévő temetőnél, de ez nem került még kialakításra, buszjáratok gyakoribb indítása Püspökladány és Sárrétudvari felé,
- Kismarja – buszjárat bővítése,
- Nádudvar – van olyan időszak, amikor három órán keresztül nem indul semmilyen tömegközlekedési eszköz Debrecenbe.

Vasúti közlekedés

Új vasútvonalak kialakítása nem reális, a jelenlegi vasútvonal működtetése a cél, a közszolgáltatást a MÁV Start Zrt. végzi, neki van szerződése a Magyar Állammal. A Püspökladány–Debrecen vasútvonal korszerűsítése folyamatban van: a Püspökladány-Ebes és az Ebes–Debrecen vonalszakasz kivitelezése megkezdődött, előbbit 2020 szeptemberében, utóbbit 2019 őszén fejezhetik be. Az Európai Bizottság a Püspökladány–Ebes szakasz finanszírozást jóváhagyta. A másik ütem esetében a kormány a támogatás jóváhagyására irányuló kérelmet 2019. június 30-án nyújtja be.

2019. év végére befejeződhet a kabai, a hajdúszoboszlói, továbbá az ebesi vasútállomások épületeinek korszerűsítése.

A szüneteltetett vasútvonalakat is folyamatosan ellenőrzik, mert gyakori a sínek eltulajdonítása. A szüneteltetett vonalak alkalmasak a további vasúti közlekedésre, amennyiben a MÁV Start Zrt. újra indítana járatokat. 2020-21-ben várható a személyszállítás liberalizálása, ez azt jelenti majd, hogy más szolgáltatócég is végezhet személyszállítást az államin kívül, bérelt vagy saját eszközön, erre még nincs konkrét érdeklődés, de vannak nemzetközi példák. A személyszállítás nyílt piacú szolgáltatása lehetőség lehet az elmaradott kistérségek munkaerő-piaci fejlesztésére.

Jelenleg fut egy olyan projekt, amely a vasútállomások helyének racionalizálását vizsgálja, amennyiben az állomás távol esik a település központjától, akkor lehet kérni annak áthelyezését, ezzel kapcsolatban önkormányzati megkeresésre is lehetőség van.

A fogyatékkal élők szolgáltatáshoz való hozzáférése sok esetben nem megoldott, az átépítéssel elkezdődött a probléma kezelése, nagyobb állomásokon liftek beépítésére van lehetőség. Ahol nem megoldott a lift, ott a fogyatékkal élők jelzésére a MÁV Start Zrt. megszervezi a szolgáltatáshoz való hozzáférést, erre a megyében is van példa.

A munkaerő piachoz való hozzáférés szempontjából célszerű lenne átvizsgálni a kisebb települések mobilizációs helyzetét. Vannak olyan térségek (Bihari), ahol jellemző a magas munkanélküliség, többségében mélyszegénységben élnek, autót nem tudnak fenttartani, ezért számukra a tömegközlekedés elérhetősége segítheti a munkaerő piacon való elhelyezkedést.

Villamos energia szolgáltatások

A megye szinte valamennyi háztartása (egyres kisebb tanyákat leszámítva) rákapcsolódott már a villamos-energia rendszerre. A megyén belül Debrecenben működik (földgáz alapú) erőmű, ennek szalmafűtésre való átállításáról már részletes tervek állnak rendelkezésre.

Vannak olyan kieső területek, ahol nincs biztosítva az energiaellátás, ennek kiépítése drága lenne, de ettől függetlenül vannak megoldások (pl. napelemes konténer). Általában, ha szórt településrész van, akkor amennyiben jelzik a szolgáltatás igényét, akkor megvizsgálják a lehetőségeket.

A lakossági fogyasztók köréből a védendő fogyasztók a védelemre jogosító, külön jogszabályban meghatározott tulajdonságuk alapján szociálisan rászoruló vagy fogyatékkal élő fogyasztóként részesülhetnek külön jogszabályban meghatározott bánásmódban és kedvezményben.

Szociálisan rászoruló ügyfél az a fogyasztó, aki:

- ápolási díjban részesül,
- aktív korúak ellátásában részesül,
- időskorúak járadékában részesül,
- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
- lakásfenntartási támogatásban vagy a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez nyújtott települési támogatásban részesül,
- otthonteremtési támogatásban részesül,
- nevelőszülő, hivatásos nevelőszülő, aki saját háztartásában neveli a gondozásba helyezett átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermeket,
- a hitelszerződésből eredő kötelezettségeiknek eleget tenni nem tudó természetes személyek lakhatásának biztosításáról szóló törvény alapján a Nemzeti Eszközkezelő Zrt.-vel bérleti jogviszonyban áll.

Fogyatékkal élő ügyfél az a fogyasztó, aki:

- a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvény szerinti fogyatékosági támogatásban részesül,
- a vakok személyi járadékában részesül,
- életét vagy egészségét közvetlenül veszélyezteti az áramszolgáltatás/földgázellátás megszakadása vagy kikapcsolása.

Mindkét ügyféltípus részletfizetést vagy fizetési haladékot, illetve előre fizetős mérő használatát (a feltöltő kártyás mobiltelefonokhoz hasonlóan működő mérőóra, az előre feltöltött összeg erejéig fogyasztható az energia) igényelhetik.

Az települési önkormányzat dönt arról, hogy a védendő státuszt ki kapja meg, aztán az önkormányzat értesíti a villamos energia szolgáltatót.

A védendő fogyasztók nagy része már előre fizetős mérővel rendelkezik, ennek költségét a szolgáltató állja, hátralék esetén kamatmentes részletet biztosítanak nekik, feltöltéskor a befizetett összeg egy része a hátralék levonására, a többi rész a szolgáltatás igénybevételére fordítódik. Ez hosszútávon ki tudja vezetni a fogyasztót az adóságcsapdából, a visszajelzések alapján ez egy jól működő rendszer, a szolgáltatás biztosítása folyamatos.

Az ügyintézésnél nagy problémát jelent az analfabétizmus, ez mindkét fél számára nehézséget okoz. Az ügyintézést segíti a helyben működő családsegítő szolgálat, de ez a humán kapacitás hiányában nem minden esetben megvalósítható.

Tartozás felhalmozás is jelentkezhet még, ha az ingatlannál tulajdonjog csere történik és nem tájékoztatják az új tulajdonosokat, hogy a szolgáltatásokat át kell íratni, így vannak, akik tartozásokat vesznek át, ami nagyobb költség is lehet.

Még mindig vannak olyan lakosok, akik megtalálják a módját, hogy szabálytalanul vételezzék a villamos energiát, ezek a visszaélések érzékelhetők.

A jogalkotó szempontjában előrelépés, hogy az áramlopás bűncselekmény, ennek is van egy visszatartó ereje. Elsődleges cél megszüntetni az áramlopást, majd megegyezni a fogyasztóval a hátralék kiegyenlítésében.

Eddigi jelzések alapján közvilágítás korszerűsítése, bővítése szükséges Bakonszegen és Tiszagyulaházán.

2. Oktatás, képzés

A népesség iskolázottsága az elmúlt évtizedben tovább javult. A 15 éves és idősebb népességen belül 2001–2011 között 14 százalékról 6,6 százalékra esett vissza az általános iskola 8. osztályánál alacsonyabb végzettséggel rendelkezők aránya.

Kevesebb lett a legfeljebb általános iskolát végzettek hányada is. Az ennél magasabban iskolázottak aránya emelkedett, főleg a legmagasabban képzett, egyetemet, főiskolát végzetteké. A legmagasabb végzettségként érettségit szerzettek aránya a 2001. évi 20 százalékról 2011-re 28 százalékra, az érettségi nélkül szakmai oklevéllel rendelkezőké 19 százalékról 22 százalékra, a felsőfokú végzettségűeké 9,2-ről 15 százalékra változott.

Hajdú-Bihar megyében három tankerület lát el fenntartói és működtetői feladatokat.

Debreceni Tankerület

A Debreceni Tankerület illetékességi területe a Debreceni és Nyíradonyi járás, ahol 9 település 47 köznevelési intézményének 103 feladatellátási helyén látja el feladatát, óvodai, általános iskolai, gimnáziumi, szakgimnáziumi, szakközépiskolai, kollégiumi, művészetoktatási intézményi, fejlesztő nevelés-oktatási és szakszolgálati ellátás keretében.

2018. október 1-jei tanulólétszám: óvoda 21 fő, általános iskola 12 094 fő, gimnázium 4 343 fő, szakgimnázium 449 fő, szakközépiskola 187 fő, kollégium 1 567 fő, készségfejlesztő iskola 60 fő, fejlesztő nevelés-oktatás 81 fő, alapfokú művészetoktatás 2 833 fő, összes tanuló létszám: 21 638 fő.

A szakszolgálati ellátás egész Hajdú-Bihar megye területén valósul meg: korai fejlesztés, konduktív ellátás, szakértői tevékenység, nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, gyógytestnevelés, óvoda iskolapszichológia, tehetség gondozás, pályaválasztási tanácsadás.

A szakos ellátottság 100%-os.

Berettyóújfalui Tankerületi Központ

Hajdú-Bihar megye 43 településén, 42 székhelyintézmény, 29 tagintézmény, 42 telephely, összesen 113 feladatellátási hely vonatkozásában látja el a fenntartói és működtetői feladatokat.

A 42 székhely-intézményből 34 általános iskola, 1 általános iskola Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény (EGYMI), 2 művészeti iskola 2 középiskola, 3 kollégium működik a tankerületi központ illetékességi területén.

A Berettyóújfalui Tankerületi Központoz tartozó intézményekben 2018/2019-es tanévet 14 942 diák kezdte meg, ebből 11 516 fő általános iskolában, 948 tanuló középiskolában és 2 070 tanuló művészeti iskolában, kollégiumi ellátást 408 fő kért. Az elmúlt tanévhez képest csökkenés tapasztalható.

Hajúböszörményi Tankerületi Központ

A megyében a Balmazújvárosi, a Hajdúböszörményi, a Hajdúhadházi és a Hajdúnánási járásban 21 intézményi székhelyen, 9 tagintézményben, 27 telephelyen lát el nevelő-oktató feladatokat az alábbi tanulói létszámmal: általános iskola 691 fő, gimnázium 610 fő, AMI 2 220 fő, gyógypedagógiai nevelés-oktatás 253 fő, kollégium 170 fő.

Egyéb fenntartású általános iskolai intézmények a megyében

<i>Általános iskolák fenntartók szerint Hajdú-Bihar megyében</i>	
alapítvány	2
állami felsőoktatási intézmény	1
állami szervezet	1
egyházi jogi személy	25
közhasznú nonprofit korlátolt felelősségű társaság	1
országos nemzetiségi önkormányzat	1

Hátrányos helyzet (HH) és halmozottan hátrányos helyzet (HHH) fogalma

Hátrányos helyzetű (HH) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettségű, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottságú, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor a Szt. 33. §-a (A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló többször módosított 1993. évi III. törvény) szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek lakókörnyezete elégtelen, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmazottan hátrányos helyzetű (HHH)

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

b) a nevelésbe vett gyermek,

c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

Hajdú-Bihar megye HH, HHH mutatói

Hajdú-Bihar megye, forrás: KIR							
2018/01. hó							
Óvodai HH	Óvodai HHH	Általános iskolai HH	Általános iskolai HHH	Középfokú HH	Középfokú HHH	Összes HH	Összes HHH
1 771	2 369	4 008	5 897	1 746	2 243	7 525	10 509
2018/10. hó							
Óvodai HH	Óvodai HHH	Általános iskolai HH	Általános iskolai HHH	Középfokú HH	Középfokú HHH	Összes HH	Összes HHH
1 787	2 239	4 094	5 380	1 461	1 815	7 342	9 434
2019/01. hó							
Óvodai HH	Óvodai HHH	Általános iskolai HH	Általános iskolai HHH	Középfokú HH	Középfokú HHH	Összes HH	Összes HHH
1 747	2 311	3 893	5 277	1 566	1 649	7 206	9 237

A fenti táblázatból látható, hogy összességében a HH és HHH létszám csökkenő tendenciát mutat, ugyanakkor figyelembe kell vennünk a csökkenő gyermeklétszámot is.

2019. januári adatok alapján jelentős HH és HHH óvodai és általános iskolai létszámmal az alábbi települések rendelkeznek a megyében:

	Óvodai HH	Óvodai HHH	Általános iskolai HH	Általános iskolai HHH
Álmosd	21	16	29	36
Bagamér	21	81	42	174
Balmazújváros	63	105	103	199
Berekböszörmény	41	10	68	38
Berettyóújfalu	44	22	90	44
Biharkeresztes	20	2	119	25

Biharnagybajom	15	29	44	71
Derecske	53	8	125	40
Egyek	55	53	98	160
Fülöp	40	4	76	13
Hajdúböszörmény	58	136	102	206
Hajdúdorog	11	67	28	152
Hajdúhadház	28	531	42	924
Hajdúsámson	28	97	61	306
Hajdúszoboszló	10	37	41	88
Hajdúszovát	29	63	81	91
Hencida	10	40	15	113
Hosszúpályi	111	40	196	74
Kaba	17	18	46	49
Kismarja	6	37	10	56
Komádi	50	36	124	139
Konyár	45	3	117	9
Létavértes	31	138	75	230
Nádudvar	77	9	150	15
Nagykereké	19	3	43	11
Nyírábrány	42	10	68	65
Nyíracsad	49	23	131	57
Nyíradony	33	74	53	137
Nyírmártonfalva	12	2	23	18
Pocsaj	28	63	42	163
Polgár	60	6	118	91
Püspökladány	29	68	90	186
Sáp	1	15	1	63
Sárrétudvari	27	18	60	47
Szerep	8	43	10	111
Téglás	17	10	35	71
Tiszacsege	63	19	138	50
Told	16	9	16	7
Újléta	5	39	10	66
Vámospércs	17	38	40	72
Váncsod	21	3	47	4
Zsáka	11	11	23	45

A többi mutatóhoz képest kiugróan magas a HHH általános iskolai létszám Bagaméron, Balmazújvároson, Egyeken, Hajdúböszörményben, Hajdúdorogon, Hajdúhadházon, Hajdúsámsonban, Hencidán, Komádiban, Létavértesen, Nyíradonyban, Pocsajban, Püspökladányban, Szerepen, Tégláson, Újlétán, Vámospércsen és Zsákán.

Ezek a településeken vélhetően alacsony a szülők iskolai végzettsége, illetve tartósan álláskeresőként nyilvántartott személyek.

Óvodai nevelés

A megye 125 óvodai intézményéből 102 intézményt működtet önkormányzat valamilyen formában.

Óvodai nevelés intézménytípusok Hajdú-Bihar megyében	
alapítvány	4
állami felsőoktatási intézmény	2
egyesület	1
egyházi jogi személy	13
közhasznú nonprofit korlátolt felelősségű társaság	1
községi önkormányzat	42
megyei jogú városi önkormányzat (Debrecen)	33
országos nemzetiségi önkormányzat	1
önkormányzatok fenntartói társulása – gesztor és tag	2
önkormányzatok jogi személyiségű társulása	3
tankerületi központ	2
városi önkormányzat	21
összesen	125

Óvodai nevelés területén feltárt szolgáltatási hiányok:

- több óvodapedagógus nyugdíjba megy, és nem biztosított az utánpótlásuk (Álmosd, Bagamér),
- óvodapedagógus hiány (Biharnagybajom, Bihartorda, Fülöp, Nagykereki, Pocsaj, Újléta, Szerep),
- óvodai helyhiány (Ebes),
- fogyatékkal élő gyerekek megfelelő felügyelete nyári szünetben nem minden érintett családban biztosított, nyáron az óvodában és iskolában nincs felügyelet számukra, a városban működő óvodákban nem veszik be átmeneti időre sem, nyári napközit nem tudnak a gyerekek igénybe venni egyrészt a magas költségek, másrészt a fogyatékoságuk típusa miatt nincs lehetőség az integrálásukra,
- a kötelező óvoda járás miatt óvoda férőhelyhiány van (Nyírmártonfalva),
- nem elég az iskolában felmérni a gyerekek képességeit, hanem már az óvodában szükséges a szűrés (Csökmő).

Általános iskolai oktatás

Iskolai lemorzsolódás

Magyarország az Európa 2020 Stratégia keretében vállalta, hogy 2020-ig 10 %-ra csökkenti a végzettség nélküli iskolaelhagyók arányát.

Magyarország Kormánya a 1603/2014. (XI. 4.) Korm. határozattal fogadta el „A Végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni középtávú stratégiát”. A végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni stratégia célrendszere a rendszer-, az intézményi és az egyéni szintű tényezők számbavételén alapulva kívánja a végzettség nélküli iskolaelhagyást megakadályozni

Lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók aránya Hajdú-Bihar megyében

A lemorzsolódással veszélyeztetett tanuló fogalma: a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 4.§ 37. pont: „lemorzsolódással veszélyeztetett tanuló: az a tanuló, akinek az adott tanévben a tanulmányi átlageredménye közepes teljesítmény alatti vagy a megelőző tanévi átlageredményéhez képest legalább 1,1 mértékű romlást mutat, és esetében komplex, rendszerszintű pedagógiai intézkedések alkalmazása válik szükségessé”.

	Lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók aránya 2018/2019 I. félév	Lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók aránya 2018/2019 II. félév
általános iskola	14,79%	13,85%
szakközépiskola	19,40%	13,40%
szakiskola	12,50%	5,47%
gimnázium	2,19%	1,46%
szakgimnázium	9,04%	6,26%
összes	11,584%	8,41%

A fenti táblázatból látható, hogy minden iskolatípusnál pozitív irányú változás történt, legnagyobb javulás a szakiskoláknál tapasztalható.

Vizsgált időszak	2017/2018 II. félév	2018/19 II. félév
Lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók száma összesen	4 787	4 046
A félév értékelésénél, minősítésénél a tanuló egy tizedesjegyre számított tanulmányi átlageredménye (a magatartás és szorgalom értékelését, minősítését nem beleszámítva) nem éri el a közepes (3) szintet, ha az alapfokú nevelés-oktatásban vesz részt, és a 2,5 szintet, amennyiben a középfokú nevelés-oktatásban vesz részt	4 639	3 988
A félév értékelésénél, minősítésénél a tanuló egy tizedesjegyre számított tanulmányi átlaga (a magatartás és szorgalom értékelését, minősítését nem beleszámítva) egy félév alatt 1,1 mértékben romlott	356	166
A félév értékelésénél, minősítésénél egy vagy több tantárgyból elégtelen (1) osztályzatot kapott tanulók száma	3 487	1 829

A félév magatartásának értékelésénél, minősítésénél rossz (2) minősítést kapott tanulók száma	1 494	1 326
A félév szorgalmának értékelésénél, minősítésénél hanyag (2) minősítést kapott tanulók száma	3 207	2 307
A félévben a tanuló 50 órát elérő igazolatlan hiánnyal rendelkező tanulók száma	374	468
Szülői kérésre magántanulóvá vált tanulók száma	184	210
Szülői kérésre a tanuló magántanulóvá minősítése folyamatban van	17	2
Veszélyeztetetté vált tanulók száma	392	301
Ideiglenes hatállyal elhelyezett vagy nevelésbe vett tanulók száma	181	111
Kettő feltétel teljesülése esetén lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók száma	1 806	1 628
A félévben 100 órát elérő igazolt hiánnyal rendelkező tanulók száma	807	896
Kiemelt figyelmet igénylő tanulók száma (a kiemelten tehetséges tanulók kivételével)	1 264	1 190
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma	1 496	1 351
Alapfokú oktatásban a 16. életévét betöltött tanulók száma	135	130
Középfokú oktatásba 16. életévének betöltését követően belépett tanulók száma	101	29

Jelentős pozitív változás mutatkozott az utóbbi két tanévet összehasonlítva a megyénkben tanulók értékelésénél és minősítésénél, ami hatással van a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók számára is. Továbbá jelentős javulás az értékelésénél, minősítésénél egy vagy több tantárgyból elégtelen (1) osztályzatot kapott tanulók számánál, valamint a magatartás és szorgalom értékelésénél.

Kis mértékben nőtt a magántanulók és a 100 órát elérő igazolt hiánnyal rendelkező tanulók száma.

Nagy mértékű csökkenés állapítható meg a középfokú oktatásba 16. életévének betöltését követően belépett tanulók számánál.

Közel 10%-kal csökkent a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma, ettől nagyobb arányban csökkent az ideiglenes hatállyal elhelyezett vagy nevelésbe vett és a veszélyeztetetté vált tanulók száma.

A Helyi Esélyegyenlőségi Programokban és a személyes egyeztetések, munkacsoportok visszajelzései alapján a gyerekek közoktatási helyzetével kapcsolatban az alábbi jelzések érkeztek:

- egyes településeken nő a HHH gyermek létszám (Zsáka, Egyek, Nyíracsd),
- nincs kihasználva az iskola épülete, kevés a tanulói létszám (Zsáka),
- a különböző fenntartású köznevelési intézmények között a HHH gyermekek arányszámának pontosítása az egyenlő esélyek érdekében (Balmazújváros),

- tanulókat más településre viszik a szülők, így csökken a helyi iskolai létszám (Biharnagybajom, Nagykereki),
- jelentős a korai iskolaelhagyók száma (Hajdúszovát, Hosszúpályi, Konyár, Bojt, Hajdúhadház, Told),
- a fejlesztő szolgáltatásokhoz (logopédus, fejlesztő pedagógus, gyógytornász, pszichológus) való hozzáférés kevés időtartamban biztosított (Pocsaj, Szerep, Bagamér, Báránd, Berekböszörmény, Kaba, Körösszegapáti),
- a fogyatékkal élő gyermekek ellátásához szükséges szakember nem megfelelő óraszámokban van biztosítva és hiányos az eszközök biztosítása (Biharnagybajom),
- teljes állású fejlesztőpedagógus hiánya (Berekböszörmény, Szentpéterszeg),
- magas a magántanulók száma (Told, Szerep),
- szakos tanár hiány (Sárrétudvari, Tiszacsege),
- jelentősen nő a sajátos nevelési igényű gyermekek száma (Berekböszörmény),
- magas az évfolyamisméltések száma (Polgár),
- magasabb logopédus és fejlesztő, segítő szakember óraszám biztosítása az oktatási intézményekben (Esztár),
- nincs általános iskolai felső tagozat, de lenne rá igény (Gáborján),
- nagyon sok módszertani lehetőség lenne (Meixler programok) amiket nem használnak, a meglévő követelményrendszerrel kell átalakítani,
- a pedagógusok egy része nincs tisztában a különleges bánásmódot igénylő és a kiemelt figyelmet igénylő tanulók fogalmával,
- a digitális eszközöket kevés pedagógus használja,
- több gyógypedagógust segítő munkatársra lenne szükség,
- a családi hagyományok leszűkítik a lehetőségeket, nem szívesen engedik el a roma lányokat távolabb továbbtanulni,
- a továbbtanulók nem nagyon ismerik a szakmákat,
- szorosabb megyei szintű együttműködésre lenne szükség a közoktatás szereplőinek (DSC, BSC, Foglalkoztatási Főosztály, Kereskedelmi és Iparkamara, Civil szervezetek),
- a szülői értekezletre leginkább azok a szülők nem mennek el, akiknek a gyerekével probléma van,
- a szociális területen dolgozók az oktatási és nevelési intézményektől nem időben kapják meg a jelzést az iskolai hiányzásokról, sokszor későn érkeznek a jelzések, amikor már olyan magas a hiányzások száma, hogy hatósági intézkedéseket szükségesek bevetni,
- sok az indokolatlan igazolt hiányzás, amit a házi orvos ad ki,
- kevés az autizmussal foglalkozó szakember,
- nem megoldott a fejlesztésre szoruló gyermekek időbeli szakértői véleményezése (Nagyrábé).

Középiszkolai oktatás

Középiszkolásokat érintő szolgáltatási hiányok:

- a közép és felsőoktatásban résztvevők HH, HHH tanulók nem kapnak anyagi támogatást (Hajdúbagos, Monostorpályi)
- a szülők számára nem ismertek az iskolás és középiskolai tanulók által igénybe vett ellátások típusai, mértéke (Váncsod, Gáborján)
- középiskolai tanulmányok anyagi támogatása (Fülöp)

Pedagógus hiány

Az egyik probléma a kezdő pedagógusok alacsony bérezése, illetve a végzettek közül sokan nem mennek vissza a kistelepülésekre, mert van álláslehetőség nagyobb településeken. Ezekre a problémákra rendszerszintű megoldások szükségesek, ezenkívül sokan vannak még pályaelhagyók is.

A helyi önkormányzatoknak lehetne szerepe abban, hogy hogyan tarthatják otthon a szakembereiket, valamiféle helyi támogatói rendszer létrehozása megoldás lehet, de ez független legyen az állami finanszírozástól. Már középiskolai szinten lehetne célzottan támogatni a tanulókat. Vannak olyan jó példák, ahol a fiatalok felismerik a szakemberhiányt, ezért pl. asszisztensként továbbtanulnak.

Szakképzés, felnőttképzés, felnőttoktatás

A Hajdú-Bihar megyei szakképzést 2015-től a Debreceni Szakképzési Centrum és a Berettyóújfalui Szakképzési Centrum valósítja meg.

A szakképzés nagy hatást gyakorol a foglalkoztatásra. Kiemelt problémaként jelenik meg a tanulók végzettség nélküli iskola elhagyása és a végzett tanulók szakmaelhagyása. A lemorzsolódást több tényező is befolyásolja, többek között a helytelenül választott szakma, melynek az egyik oka az előzetes szakma megismerésének hiánya. Továbbá problémaként jelentkezik még, hogy a tanulók jelentős tantárgyi hiánnyal érkeznek a szakképző intézményekbe, ami a későbbiekben csökkenti a motiváltságukat.

A szakmai képzések a helyi munkáltatók igényeit figyelembe véve kerülnek meghatározásra, de egyes esetekben, azért nem indul be szakmai képzés, mert nincs rá elég jelentkező, ilyen például a szociális terület (szociális ápoló, kisgyermek gondozó).

Az önkormányzatok visszajelzései alapján, a munkaerő-piacon való elhelyezkedés legnagyobb akadályozó tényezője az alacsony iskolai végzettség és a piacképes szakmák megszerzésének a hiánya.

Az utóbbi időszakban pályázatok keretében több megyei településen szerveztek 7-8 osztályos képzést, ami lehetőséget biztosított a munkakeresők további esélyeinek növelésére, a munkaerő-piaci elhelyezkedésre. Azonban több olyan település (Szerep, Hosszúpályi) is van a megyében, ahol az 5-6 osztály elvégzésére is van igény, ezen igények felmérése szükséges.

A Helyi Esélyegyenlőségi Programokban megfogalmazott helyben szervezett képzési igények jellemzően a kisebb településekről érkeztek és főleg a nőket érintik (Bagamér, Báránd, Berekböszörmény, Csökmő, Darvas, Esztár, Gáborján, Hajdúbagos, Hencida, Hortobágy, Kokad, Mezőpeterd, Nagyrábé, Sáp, Szentpéterszeg, Tépe, Tetétlen, Újiráz, Újléta, Újszentmargita, Váncsod).

Az alacsony iskolai végzettség oka lehet még a korai gyermekvállalás, főleg a fiatal nők körében.

Az idősebb korosztálynál a számítógép és internet használatának hiánya jelenti a munkavállalás problémáját.

3. Foglalkoztatás

Befektetés-ösztönzési Stratégia és Megyei Foglalkoztatási Stratégia

Hajdú-Bihar Megye Befektetés-ösztönzési Stratégiája Helyzetfeltáró elemzésére épül, ami a TOP-5.1.1-15-HB1-2016-00001 azonosítószámú nyertes pályázat keretében készült el. A pályázat konzorciumi partnerei a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzati Hivatal, a Hajdú-Bihar Megyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft és a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal.

Hajdú-Bihar megye befektetés-ösztönzési stratégiájának legfőbb célja az, hogy több külföldi beruházás és hazai újrabefektetés valósuljon meg a megyében.

Befektetés-ösztönzési szempontból fő kitörési pontként az alábbiak kerültek megfogalmazásra a megyét érintően:

- nyelvtudás fejlesztése
- képzettség igazítása a munkapiaci igényekhez
- alapkompenciák fejlesztése
- aktivitási ráta növelése a kisebb településeken
- az át- vagy továbbképzésekre való hajlandóság növelése
- a gazdaság igényeinek a képzésben való megjelenítése

A TOP 5.1.1.-es projekt előkészítési szakaszában foglalkoztatási helyzetfelmérés, foglalkoztatási stratégia és ennek megvalósítását részletező akcióterv készült. A stratégia célcsoportja kiemelten fókuszál a hátrányos helyzetű álláskeresőkre és az inaktívakra. A hátrányos helyzetű célcsoportok között azonosítja az alacsony iskolai végzettségűeket, a 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélkülieket, a 25 és 30 év alatti célcsoportot: felsőoktatásból és közoktatásból kilépőket, az 50 év felettieket, a romákat, a GYES, GYED, GYET, ápolási segélyben részesülőket, a megváltozott munkaképességű személyek

ellátásaiban részesülőket, a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülőket. Továbbá külön célcsoportként jelennek meg az inaktívak, akik nem teljes körben vonhatók be a foglalkoztatási programba.

Hajdú-Bihar megye befektetés-ösztönzési problémafája tartalmazza azokat a hiányokat, amelyek megoldásával nőhet a megye gazdasági potenciálja.

Hajdú-Bihar megye befektetés-ösztönzési problémafája

A Befektetés-ösztönzési Stratégia mellett elkészült a megye Foglalkoztatási Stratégiája. A megvalósításhoz intézményrendszert is meghatároz a stratégia. A Hajdú-Bihar Megyei Foglalkoztatási paktum az a szervezet, amely felelős a stratégia megvalósításáért, ebbe a szervezetbe a megyében a foglalkoztatásban érintett szakmai szervezetek (megyei önkormányzat, kormányhivatal, kamarák, szakképzők, egyetem, civil szervezetek stb.) kerültek bevonásra tagként.

A személyes interjúk alkalmával megerősítést kapott az a megállapítás, hogy a kisebb települések nagy hátrányban vannak a befektetés ösztönzést vizsgálva az infrastruktúra és az alacsony végzettségű munkaerő miatt a városi rangú településekkel szemben.

A megye foglalkoztatási stratégiájának átfogó célja a megyében élők munkához juttatása, munkaerő-piacra történő belépésének, visszatérésének ösztönzése, foglalkoztathatóságának fejlesztése, azaz az egyén foglalkoztatásának megkönnyítése.

A foglalkoztatási Stratégia célrendszerét az alábbi ábra foglalja össze:

A megfogalmazott intézkedések túlnyomó része lefedi a jelen projektben eddig feltárt általános problémákat.

Álláskeresők helyzete a megyében

A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal járási hivatalainak foglalkoztatási osztályai regiszterében 23.788 fő álláskereső szerepelt 2019. év 1-3. hónapjának átlagában, amely az előző év 1-3. hónapjának átlagához képest 1.814 fővel való, 7,1%-os csökkenést jelent. Az álláskeresők között 2019. év 1-3. hónapjának átlagában 11.229 férfi és 12.559 nő.

Az iskolai végzettség struktúráját tekintve 2019. év 1-3. hónapjának átlagában a legfeljebb 8 általános iskolai végzettségű álláskeresők száma a vizsgált időszakban 10.765 fő volt, az álláskeresőkön belüli arányuk pedig 45,3%. Gimnáziumi végzettséggel 2.675 fő, felsőfokú végzettséggel pedig 1.183 fő rendelkezett. Az előbbi csoport aránya a nyilvántartott álláskeresők között 11,2%, míg az utóbbiaké 5%. Az álláskeresőkön belüli megoszlás esetében a legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 0,7%-ponttal csökkent az előző év azonos időszakához képest. A gimnáziumot végzettek aránya 0,3%-ponttal növekedett, ugyanakkor a felsőfokú végzettségűek száma 23 fővel növekedett.

Pénzbeli ellátásra 2019. év 1-3. hónapjában átlagosan 12.806 fő álláskereső volt jogosult, ami a nyilvántartott álláskeresők 53,8%-a. A bázis időszakban az álláskeresők 53,1%-a, 13.585 fő kapott ellátást. A vizsgált időszak átlagában a pénzbeli ellátásban részesülők 56,7%-a foglalkoztatás helyettesítő támogatásban, 23,1%-a járadék típusú ellátásban, 19,9%-a segély típusú ellátásban és 0,3%-a rendszeres szociális segélyben részesült. Az álláskeresők 46,2%-a semmilyen pénzbeli támogatást nem kapott a vizsgált időszak átlagában.

A szakképzetlenek (nem iskolai végzettség szerinti besorolás) Hajdú-Bihar megyei aránya az álláskeresők között 2019. év 1-3. hónapjának átlagában 33,9%, ami 1,5%-ponttal alacsonyabb a korábbi hasonló időszaki értéknél. A vizsgált időszakban a szakképzetlenek megyei létszáma átlagosan 8.073 főt jelentett és 997 fős, azaz 11%-os csökkenést mutatott a bázis időszakhoz képest. A szakképzetlen álláskeresők 53,5%-a nő, számuk 4.321 fő volt a vizsgált időszak átlagában, amely 9,5%-kal kisebb a bázis időszaki létszámnál.

A nyilvántartott álláskeresők száma a tartózkodási helyük szerint

A megyében a nyilvántartott álláskeresők aránya a munkavállalási korú népességhez viszonyítva, a 2018. 12. 20-i állapot szerint 5,73%, ami magasabb, mint az országos átlag (1,6%). Az álláskeresők tartózkodási helyük szerint eltérő adatokat mutatnak. A táblázat tartalmazza azokat a településeket, ahol 10% felett van a nyilvántartott álláskeresők aránya a munkavállalási korú népességhez. A legnagyobb mértékben Bagaméron, Körösszakálon és Hajdúszováton érzékelhető a nyilvántartott álláskeresők magas aránya.

A nyilvántartott álláskeresők száma a tartózkodási helyük szerint, (2018. 12. 20.)								
Hajdú-Bihar megye települései	Nyilvántartott össz. fő	Foly.nyilv. hossz>365 nap	Járadék tip.ell. fő	Segély tip.ell. fő	FHT, RSZS fő	Munkav. korú népes. fő, (15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők száma)	a nyilvántartott álláskeresők a munkavállalási korú népesség %-ában	a relatív mutatónak az országos relatív mutatóhoz viszonyított aránya
Álmosd	137	48	13	15	62	1 266	10,82	3,02
Bagamér	322	166	8	7	238	1 748	18,42	5,15
Berekböszörmény	177	48	7	13	78	1 443	12,27	3,43
Hajdúhadház	1 003	309	103	93	468	9 003	11,14	3,11
Hajdúszovát	313	170	11	13	209	2 110	14,83	4,14
Hencida	109	29	12	3	50	808	13,49	3,77
Komádi	417	134	23	44	85	3 941	10,58	2,96
Konyár	161	33	22	8	76	1 456	11,06	3,09
Körösszakál	100	37	2	7	34	571	17,51	4,89
Mezősas	51	15	4	8	21	464	10,99	3,07
Újléta	105	51	8	7	59	756	13,89	3,88
Hajdú-Bihar megye	21 466	6 581	2 453	2 514	7 045	374 472	5,73	1,6

A munkaerőigények alakulása a megyében

A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal járási hivatalainak foglalkoztatási osztályain 2019. év 1-3. hónapjában 28.366 álláshely ált rendelkezésre, ami 22,8%-kal kevesebb, mint 2018. év 1-3. hónapjában. A támogatott álláshelyek száma a vizsgált időszakban 11.841 volt, amely 4.481 munkalehetőséggel kevesebbet jelentett, mint 2018. év 1-3. hónapjában. Ugyanakkor a nem támogatott 1.844 álláshely kisebb arányú, 2,8%-os növekedést mutatott a bázis időszakhoz képest.

A foglalkoztatók 2019. év 1-3. hónapjában újonnan összesen 13.685 üres állás helyet jelentettek be, amelynek 86,5%-ához igényeltek támogatást. Az új munkaerőigény 19,9%-a Debreceni Járási Hivatalban koncentrálódott.

Az újonnan bejelentett támogatott álláshelyek száma 11.841 volt, amelyből 76,3%-ot a közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás ágazatból igényelték. A legnagyobb támogatott munkaerőigény-kínálattal a debreceni (17,1%), a berettyóújfalui (16,8%) és a püspökladányi (14,7%) járási hivatalok rendelkeztek.

A projekt megvalósulása során az alábbi problémák jelentkeztek, amelyek hatással vannak a foglalkoztatáshoz való hozzáférésre:

- fogyatékkal élők és megváltozott munkaképességű személyek helyi foglalkoztatási lehetőségeinek biztosítása (Berekböszörmény, Berettyóújfalui, Bihardancsháza, Biharnagybajom, Bihartorda, Folyás, Hajdúhadház, Mezősas, Monostorpályi,

Nyírábrány, Sáp, Sáránd, Sárrétudvari, Szentpéterszeg, Szerep, Téglás, Nagyhegyes, Kismarja),

- atipikus foglalkoztatási formák alkalmazása elsősorban részmunkaidős foglalkoztatás, távmunka támogatása, családbarát munkahelyek létrehozása (Bihardancsháza, Bihartorda, Hajdúnánás, Komádi, Magyarhomorog, Mezősas, Monostorpályi, Nyírábrány, Sáp, Sárrétudvari, Szerep, Magyarhomorog),
- nők foglalkoztatásának elősegítése, visszasegítése a munka világába (Álmosd, Bakonszeg, Esztár, Komádi, Sárrétudvari, Szerep, Tetétlen, Vámospércs, Zsáka, Mikepércs, Kismarja, Hosszúpályi),
- elsősorban a gyermekét egyedül nevelő nők számára szervezett programok, lehetőségek biztosítása (Csökmő, Ebes, Egyek, Hajdúhadház, Polgár, Nyíradony),
- a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok munkaerő-piaci integrációjának és foglalkoztatottságának átfogó és hatékony elősegítése (Bakonszeg, Balmazújváros, Debrecen, Görbeháza, Hajdúbagos, Hajdúböszörmény, Körösszegapáti, Pocsaj, Kismarja, Hosszúpályi),
- tájékoztató előadások szervezése a fiatalok, munkanélküliek jogairól (Ebes, Hajdúszovát, Létavértes, Magyarhomorog),
- fiatalok munkához segítése (Balmazújváros),
- szociális szövetkezet létrehozása (Biharnagybajom),
- alacsony iskolai végzettséget igénylő munkahelyeket teremtő beruházások felkutatása (Egyek, Hajdúnánás),
- elsődleges munkaerőpiacra jutás segítése, vállalkozások indításának támogatása (Földes, Tépe),
- humán szolgáltatások fejlesztése, foglalkoztathatóságának javítását támogató szolgáltatás-csomagok kialakítása, megerősítése (Furta, Nádudvar, Vekerd),
- digitális írástudás biztosítása (Hajdúböszörmény),
- újonnan induló vállalkozások támogatása (Hajdúszovát, Mikepércs),
- közösségi szociális munka szervezése (Kokad, Létavértes),
- diákok nyári munkára való ösztönzése (Vámospércs),
- buszjárat biztosítása a munkába járáshoz (Mezősas),
- az 50 év felettek munkaerő- piaci helyzetének javítása (Berekböszörmény, Bihartorda, Csökmő, Egyek, Hajdúbagos, Hosszúpályi, Kaba, Körösszegapáti, Magyarhomorog, Mikepércs, Monostorpályi, Sáp, Sárrétudvari, Zsáka).

Közfoglalkoztatás

	2017. április	2018. április	2019. április
Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma	17 271	14 303	9 785
Közfoglalkoztatásba belépők	3 515	1 544	523
Közfoglalkoztatásból kilépők	1 061	925	547
Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma, férfi	9 455	8 358	3 794

Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma, nő	7 816	5 945	5 991
Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma, általános iskolai végzettségű	8 241	6 841	4 793
Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma, általános iskolai végzettség nélkül	1 422	1 365	870
Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma, 50 év felett	5 460	5 076	3 774

A három utóbbi év azonos időszakát vizsgálva jelentős csökkenést tapasztalhatunk a közfoglalkoztatásban. A létszám csökkenés a férfiaknál mutatkozik erőteljesebben 59,88%, míg a nőknél 23,35%. Közel azonos arányban csökkent az általános iskolai végzettséggel és az azzal nem rendelkezők száma. Az 50 év feletti körében a 2018-2019-es időszakban történt nagyobb mértékű létszámcsökkenés.

A közfoglalkoztatással kapcsolatban az 500 fő lakos alatti településeken jellemző, hogy a legnagyobb létszámban a közfoglalkoztatásban vesznek részt a munkavállalók. A településvezetők elmondása alapján elsődlegesen az 50 év feletti és a gyermekeket nevelő nők maradnak a közfoglalkoztatásban.

A személyes interjúk során a településvezetők 10-30 % százalékban határozták meg azoknak a közfoglalkoztatottaknak a számát, akik rövid időn belül munkát tudnának vállalni a nyílt munkaerő-piacon. Magas azoknak a személyeknek a száma, akik mentális problémákkal élnek, ezért nem tudnak a közfoglalkoztatáson kívül más munkát vállalni. Az egészségügyi problémák elsősorban az 50 év felettiéknél jelentkeznek.

Szintén jelentős létszámmal rendelkeznek azok a női munkavállalók, akik a gyermeknevelés miatt nem tudnak a településen kívül munkát vállalni.

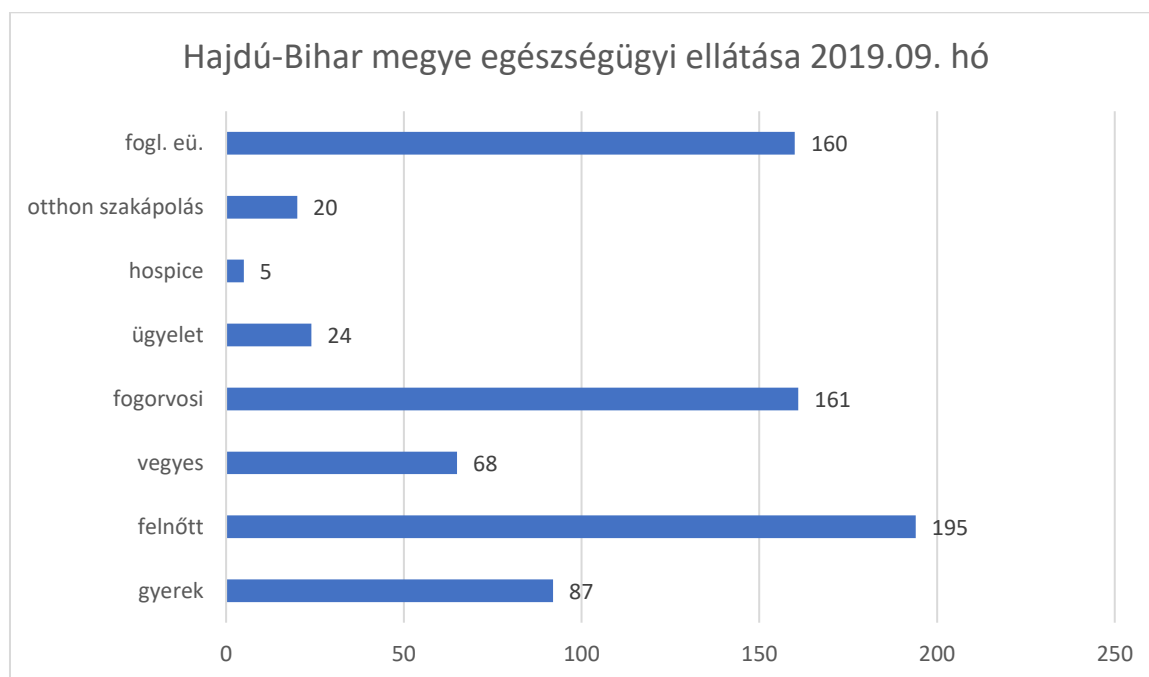
Az önkormányzatok részéről nagy feladatnak bizonyul a 25 év alattiak munkavállalói hajlandóságának a növelése, mert ők nem vonhatók be a közfoglalkoztatásba és jelentős részük képzésben sem vesz részt, valamint már többen családot alapítottak.

A közfoglalkoztatást érintően az alábbi információk érkeztek az önkormányzatoktól:

- idősek közfoglalkoztatása önkormányzati intézményekben (Álmosd)
- tartós munkanélküliek közfoglalkoztatásba történő fokozott bevonása (Ártánd)
- közfoglalkoztatás tovább folytatása, kiszélesítése (Balmazújváros, Berekböszörmény, Bihartorda, Gáborján, Hajdúböszörmény, Hencida, Hortobágy, Mezőpeterd, Monostorpályi, Nagykereki, Nagyrábé, Nyírmártonfalva, Sáp, Sáránd, Szentpéterszeg, Szerep, Vánocsod, Mikepércs)
- romák, mélyszegénységben élők számának növelése a közfoglalkoztatásba (Bedő, Körösszakál, Nyírábrány)
- elsősorban a tartós munkanélküli nők közfoglalkoztatásba történő fokozott bevonása (Bojt, Fülöp, Nagykereki, Told)
- 50 év feletti foglalkoztatásának elősegítése (Mezősas)

4. Egészségügy

Hajdú-Bihar megye lakosságának egészségügyi ellátását összesen 720 szolgáltató egység biztosítja az alábbi szolgáltatástípusok szerint:

Fekvőbeteg szakellátást 5 intézmény végez (Hospit Ápolási Intézet., Debreceni Egyetem Klinikai Központ, Gróf Tisza István Kórház, Debreceni Egyetem Kenézy Gyula Egyetemi Kórház és a Forrás Lelki Segítők Egyesülete).

Járóbeteg szakellátást 24 szolgáltató nyújt a megyében, betegszállító szolgáltatást pedig 3 vállalkozás végez.

A megyében mozgó szakorvosi szolgáltatást (MSZSZ) gyermekgyógyászati és nőgyógyászati területen 3 szolgáltató végez (Gróf Tisza István Kórház, Debreceni Egyetem Kenézy Gyula Egyetemi Kórház, Püspökladányi Egészségügyi Szolgáltató Nonprofit Kft.), a megyében valamennyi 10.000 fő alatti lakónépességű településen biztosítva van a mozgó szakorvosi szolgáltatás.

Az elmúlt évtizedben jelentősen csökkent a halálozások száma Magyarországon és Hajdú-Bihar megyében egyaránt.

Férfiak esetében a halálozás kockázata a nyíradonyi járásban volt a legmagasabb (SHH=halálozások tényleges száma/halálozások várható száma x 100, SHH=121%) a vizsgált időszakban, amely azonban csökkenő tendenciát mutatott. Az országos átlagtól szignifikánsan magasabb volt a halálozás a hajdúhadházi (SHH=114%), a derecskei (SHH=114%), a püspökladányi (SHH=110%), a berettyóújfalui (SHH=110%) és a balmazújvárosi járásban (SHH=105%) is.

Az országos szintnél alacsonyabb volt a halálozás a debreceni (SHH=96%) és a hajdúszoboszlói járásban (SHH=86%).

A megye többi járásában a mutatók az országos átlag körül vagy annál kedvezőbben alakultak.

Nők esetében is a legmagasabb halálozási kockázat a nyíradonyi járásban volt. Emelkedett halálozási szint volt még tapasztalható a berettyóújfalui (SHH=110%), a derecskei (SHH=109%) és a püspökladányi járás (SHH=105%) területén is.

Háziorvosi szolgáltatás

A megye illetékességi területén, 2019. szeptemberi adatai szerint a betöltetlen praxisok száma 17, melyeket tartós helyettesítéssel látnak el, ez közel 14.948 ellátottat érint. Legrégebben Mezősason, Újirázon, Gáborjánban, Körösszakálon és Sápon van betöltetlen háziorvosi praxis, az ötből négy település a Berettyóújfalui járáshoz tartozik. Legtöbb betöltetlen háziorvosi praxis a Berettyóújfalui (8) és a Püspökladányi (4) járásban található. A 16 településen betöltetlen háziorvosi praxisnál 12 településen található szegregált településrész vagy szegregációval veszélyeztetett terület, ami feltételezheti azt, hogy a településeken kialakult szegregátum vagy szegregációval veszélyeztetett terület is érintett az alapszolgáltatás teljeskörű ellátásának hiányában.

Ellátandó települések	Járás	Ellátandó lakosságszám	Betöltetlenség kezdete	Szegregált településrészrel vagy szegregációval veszélyeztetett területtel rendelkezik
Tiszacsege	Balmazújvárosi	694	2019.01.01	igen
Mezősas	Berettyóújfalui	669	2004.10.01	igen
Újiráz	Berettyóújfalui	551	2004.10.01	nem
Gáborján	Berettyóújfalui	897	2014.11.01	nem
Körösszakál	Berettyóújfalui	816	2015.05.01	igen
Szentpéterszeg	Berettyóújfalui	1 121	2018.09.01	nem
Berettyóújfalu	Berettyóújfalui	628	2019.01.01	igen
Hencida	Berettyóújfalui	1 215	2019.02.01	igen
Váncsod	Berettyóújfalui	1 222	2019.03.01	nem
Debrecen	Debreceni	1 340	2018.12.01	igen
Kokad	Derecskei	683	2016.01.01	igen
Hajdúszoboszló	Hajdúszoboszlói	786	2019.04.01	igen
Nyíradony	Nyíradonyi	557	2016.09.01	igen
Sáp	Püspökladányi	962	2011.03.01	igen
Püspökladány	Püspökladányi	771	2015.01.01	igen
Püspökladány	Püspökladányi	467	2017.04.01	igen
Szerep	Püspökladányi	1 569	2018.07.01	igen

Egy háziorvosra és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma 2018-ban 1 571 fő volt, ami a régiós és országos adathoz viszonyítva alacsonynak mondható.

A megyében működő háziiorvosi szolgáltatások 55%-a felnőtt, közel 25%-a gyermekorvosi és 20%-a vegyes praxis. Kiemelten magas a vegyes praxisok száma a Berettyóújfalui, Derecskei és a Püspökladányi járásban.

Járás neve	Háziiorvosi szolgálat típusa				Háziiorvosi rendelő székhelye (település)
	Felnőtt	Gyermek	Vegyes	Összes	
Balmazújvárosi	9	5	6	20	5
Berettyóújfalui	7	4	19	30	17
Debreceni	104	44	0	148	1
Derecskei	9	5	11	25	14
Hajdúböszörményi	17	7	0	24	2
Hajdúhadházi	7	3	1	11	3
Hajdúnánási	12	5	3	20	4
Hajdúszoboszlói	13	6	7	26	5
Nyíradonyi	5	3	9	17	9
Püspökladányi	12	5	12	29	11
Összes	195	87	68	350	71

Fogorvosi ellátás

A megyében a közfinanszírozott fogorvosi rendelők száma 225, ellátási szint alapján 225 alapellátásban, 50 szakellátásban működik.

Alapellátás		
Szervezeti egység típusa	Szolgáltatás száma	Érintett települések
Egyetemi alapellátás	7	Debrecen
Felnőtt	6	Debrecen, Hajdúszoboszló
Gyermek	1	Hajdúszoboszló
Iskolai, ifjúsági	27	Hajdúszoboszló, Debrecen, Balmazújváros
Ügyelet	49	Debrecen
Vegyes	135	Álmosd, Bagamér, Balmazújváros, Báránd, Berettyóújfalui, Biharkeresztes, Biharnagybajom, Bocskai kert, Csökmő, Debrecen, Derecske, Ebes, Egyek, Földes, Görbeháza, Hajdúbogos, Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúhadház, Hajdúnánás, Hajdúsámson, Hajdúszovát, Hortobágy, Hosszúpályi, Kaba, Komádi, Konyár, Körösszegapáti, Létavértes, Mikepércs, Monostorpályi, Nádudvar, Nagyhegyes, Nagyrábé, Nyírábrány, Nyíracsad, Nyíradony, Nyírmártonfalva, Pocsaj, Polgár, Püspökladány, Sáránd, Sárrétudvari, Téglás, Tetétlen, Tiszacsege, Tiszagyulaháza, Újszentmargita, Újtikos, Vámospércs, Zsáka
Összesen:	225	
Szakellátás		
Szervezeti egység típusa	Szolgáltatás száma	Érintett települések

Egyetemi szakellátás	12	Debrecen
Fogszabályozás	14	Hajdúböszörmény, Hajdúsámson, Debrecen
Fogyatékkal élő felnőttek szakellátása	1	Debrecen
Fogyatékkal élő gyermekek szakellátása	1	Debrecen
Gyermek szakellátás	1	Debrecen
Parodontológia	1	Debrecen
Röntgen	9	Debrecen
Szájsebészet	11	Debrecen
összesen	50	

A megye 51 településén van jelen valamilyen formában a közfinanszírozott fogorvosi ellátás, legnagyobb számban a vegyes szervezeti egységben. A 2019. szeptemberi adatok alapján jelenleg Csökmön van betöltetlen fogorvosi szolgáltatás.

Otthoni szakápolás

Az otthoni szakápolás igénybevételének feltétele, hogy a beteg egészségi állapota – orvosi végzettséghez nem kötött – kórházi ápolást igényel, azonban azt helyettesíteni lehet az otthoni szakápolás körében nyújtható ellátásokból összeállított kezeléssel. Otthoni szakápolás keretében a beteg számára szakápolás, gyógytorna, fizioterápia, illetve logopédiai szolgáltatás nyújtható, melynek feltételeit külön jogszabály határozza meg. A beteg akkor veheti az egészségbiztosítás keretében díjmentesen igénybe az otthoni szakápolás szolgáltatást, ha egészségi állapota miatt – a kórházba utalás vagy a további ott tartózkodás helyett – a házi orvos az otthoni szakápolás szolgáltatást elrendeli. Otthoni szakápolást a megye településein 19 szolgáltató végez, 99 ellátási területen.

Otthoni hospice

Speciális otthonápolási tevékenység a hospice (palliatív) ellátás, amely során a gyógyíthatatlan – elsősorban daganatos megbetegedésben szenvedő, végső stádiumba került – betegek ápolása történik. A betegség gyógyítása ezekben az esetekben nem lehetséges, ezért célja a beteg szenvedéseinek enyhítése, testi- és lelki komfortjának lehetőség szerinti biztosítása.

Hajdú-Bihar megyében – a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelővel kötött finanszírozási szerződés alapján – 19 db otthoni szakápolást, valamint 5 db otthoni hospice ellátást biztosító egészségügyi szolgáltató működik. Tevékenységük a megye mind a 82 településén biztosított.

Védőnői ellátás

A megyében 2018. évben a területi védőnői állások száma: 221. Az előző évhez képest eggyel csökkent a státuszok száma (a hajdúböszörményi járásban - a védőnők általi gondozott létszám csökkenése miatt körzetösszevonás történt).

2018. évben a főállású iskolavédőnői állások száma: 55. A betöltött állások száma: 54, egy esetben helyettesítés által megoldott a feladatellátás.

Hajdú-Bihar megyében 3 szülészeti osztállyal rendelkező fekvőbeteg intézmény található, mindhárom intézményben egy-egy kórházi védőnői státusz van (2 teljes munkaidőben, 1 részmunkaidőben).

2019. 08. havi adatok alapján a betöltetlen védőnői körzetek száma 25, ez 12 települést érint (Álmosd, Berekböszörmény, Biharnagybajom, Debrecen, Kaba, Kismarja, Kokad, Komádi, Konyár, Püspökladány, Sáp, Tetétlen), valamennyi betöltetlen státusz ellátása helyettesítéssel biztosított.

Iskolaorvosi ellátás

Az iskolaorvosi szolgáltatás ellátása 368 intézményben történik, ebből 2019. augusztusáig 46 intézményben betöltetlen az alábbi településeken: Hajdúszoboszló (2), Sáp (2), Berettyóújfalu (4), Debrecen (38). A szolgáltatók 49 esetben önkormányzatok és 41 esetben egyéb vállalkozási formában működő szolgáltatók.

Családvédelmi Szolgálat (CSVSZ)

Hajdú-Bihar megyében a járási hivatalok összesen 5 Családvédelmi Szolgálatot működtetnek. 2018. évben a CSVSZ védőnők által teljesített összes tanácsadási idő: 3 451 óra.

A tanácsadásokon megjelentek száma: 3 561 fő.

Az egy teljesített tanácsadási napra jutó megjelenések átlagos száma a megyében: 4,7 fő (a berettyóújfalui járásban a legmagasabb: 7,7 fő).

A megszakított terhességek száma 1 513, ebben a témában egyenletes csökkenés tapasztalható az elmúlt évek során (2008. év: 2 331). 2018-ban 119 várandós nő változtatta meg szándékát és tartotta meg magzatát.

Közfinanszírozott járóbeteg ellátás

A Nemzeti Népegészségügyi Központ jogszabály által meghatározott közhiteles nyilvántartásának adatai alapján 2018-ban Hajdú-Bihar megye járóbeteg-ellátó intézményeinek járóbeteg-ellátáshoz nyújtott lekötött kapacitások tekintetében 18 360,43 szakorvosi óra és 4 127 nem szakorvosi óra állt rendelkezésre.

Hajdú-Bihar megye 3 fekvőbeteg-ellátó intézménye integrált járóbeteg-ellátást is működtet, melyek által felhasználható járóbeteg óraszám kapacitás a megye rendelkezésére álló kapacitásának meghatározó hányadát teszi ki (a Debreceni Egyetem Kenézy Gyula Egyetemi Kórház 45,6%-ot, a Debreceni Egyetem Klinikai Központ 30%-ot, a Gróf Tisza István Kórház 5,2%-ot).

Hajdú-Bihar megyében rendszeres orvosi ellátásra már nem szoruló, de állandó ápolást igénylő betegek ellátása 3 intézményben történhet a fenti fekvőbeteg szakellátó intézményeken kívül: a hajdúnánási Hospit Ápolási Intézetben, a „GONDTALANUL” Szolgáltató Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság által működtetett Ápolási Osztályon 50-50 ágyon, továbbá a 10 férőhelyes Fordulópont Szenvedélybetegek Rehabilitációs Intézményben, amely az Észak-alföldi régióból önként jelentkező szenvedélybeteg férfiak számára nyújt rehabilitációs ellátást.

Gyógyszertári ellátás

Hajdú-Bihar megyében a 2017-es adatok szerint 130 gyógyszertár és 23 fiókgyógyszertár működik. A személyes interjúk és más adatok alapján nem érkezett a gyógyszertári szolgáltatás hiányával kapcsolatban visszajelzés.

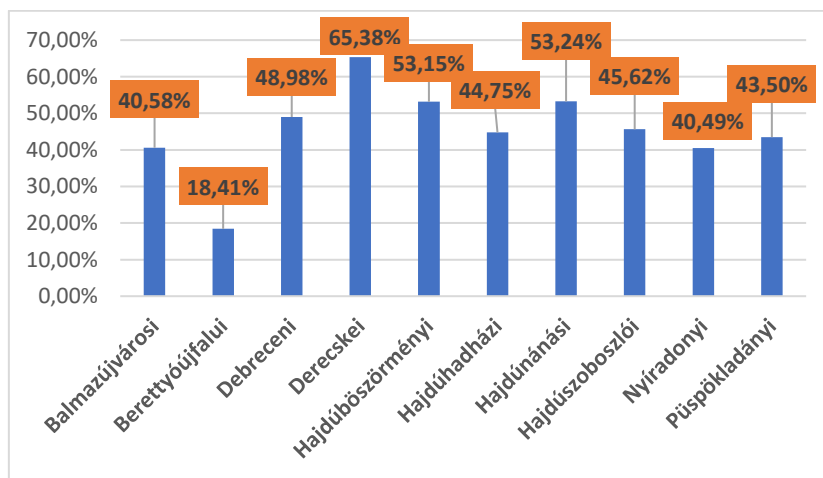
Egészségügyi szűrő programok

Emlőszűrés

Célzott lakossági emlőszűrő vizsgálatokat 2 éves ciklusban, behívásos alapon veheti igénybe a lakosság.

2018. évben Hajdú-Bihar megyében több mint 48 000 meghívó levelet küldtek a szűrésre jogosult nőknek. A felkínált lehetőséget a meghívottak 47,1%-a vette igénybe. Ez 3,1%-os növekedést mutat a 2017. évi megyei adatokhoz viszonyítva. Az országos adatok alapján Hajdú-Bihar megyében a megjelentek aránya 9,1%-kal nagyobb volt az országos átlaghoz (38,99%) viszonyítva.

Az emlőszűrés részvételi adatai Hajdú-Bihar megye járásaiiban 2018. évben

Az adatok alapján a szűrésen való részvételi hajlandóság a Derecskei járásban mutatkozott a legnagyobb mértékben, legkevesebben pedig a Berettyóújfalui járás, ami abból is adódhat,

hogy a Berettyóújfalui Kórházban végeznek diagnosztikus vizsgálatokat, de annak száma nem a szűrések számánál jelenik meg.

2018-ban a Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság (KEF) 10 általános szűrőbuszt szerzett be, valamint 2019-ben érkezett 10 db mammográfiás szűrőbusz, amit a Nemzeti Népegészségügyi Központ ingyenes használatba kapott. Ezek a buszok népegészségügyi célokat szolgálnak, ezért az általános szűrőbusz egyik helyiségében méhnyakszűrést, a másokban egyéb szűrést végeznek.

A mammográfiás szűrőbusz az 5 000 fő alatti kistélepléseken vagy ahol alacsony a szűrésen való részvét végezt emlékszűrést. A buszok működtetését a régiós szinten tervezik.

A méhnyakszűrést azokon a 3 000 fő alatti településeken tervezik, ahol nincs olyan védőnő, aki a méhnyakszűrést végezné, ez jelentősen érintené Hajdú-Bihar megyét.

Jelenleg a szűréseknél prioritást élveznek a Kormány 1404/2019. (VII. 5.) Korm. határozata alapján meghatározott a „Felzárkózó települések” első 33 települései, ami megyénkben Told települést érinti.

Méhnyakszűrés

2018-ban – közbeszerzési problémák miatt – szervezett keretek között nem történt méhnyakszűrésre behívás, azonban a lakosság nem szervezett keretek között 2018-ban is részt vehetett méhnyakszűrő vizsgálaton.

A megyében a 198 betöltött védőnői körzet közül csak 6 védőnői körzetben végeznek védőnői méhnyakszűrést, ami kevésnek mondható.

A védőnők nagy része az önkormányzat alkalmazásában van, többségük elvégezte a szűréssel kapcsolatos képzést, de csak kevesen végeznek szűrővizsgálatot, jelenleg 6 körzetben négy településen (Báránd, Görbeháza, Téglás és Püspökladány). A szolgáltatáshoz való hozzáférés hiányának egyik fő oka a kommunikáció hiánya, ami azt jelenti, hogy az önkormányzatok nem tudnak arról, hogy ilyen jellegű szolgáltatást is tudnának végezni helyben.

Problémát jelent még a méhnyakszűrés bevezetésénél, hogy a mostani finanszírozás nem motiváló, de önkormányzati támogatással bevezethető lenne a szolgáltatás.

A települési önkormányzatnak feladata az információ beszerzése a szolgáltatásról, hogy a védőnő megszerezte-e ezt a képesítést, ha igen, akkor hogyan tudják biztosítani a szűréshez szükséges feltételeket (működési engedély módosítás, vizsgáló asztal).

Vastagbél szűrés

50-70 év közötti lakosság két évente vehet részt vastagbélrák szűrésen szervezett keretek között. A programban való részvételre Hajdú-Bihar megyéből a házi orvosok 54,4%-a jelentkezett, a továbbképzést sikeresen elvégezte a jelentkezők közel 60%-a.

A 2018. év végéig a megye 50-70 év közötti lakosai közül 7 000 fő került bevonásra a vastagbélrák szűrési programba, részükre a meghívó levél folyamatosan postázásra került.

A szűrésen való részvételt az is akadályozhatja, hogy a lakosság a vastagbél szűrést azonosítja a vastagbél-tükrözéssel, ennek oka, hogy a lakosoknak nincsenek pontos információi a helyben végzett szűrési folyamatról. Ez a vizsgálat két lépcsőben történik, a házi orvos praxisokban, egyelőre önkéntesen csatlakozhatnak a házi orvosok a szűrés elvégzéséhez, a megyében kb. 37%-os a hajlandóságot jelent.

A települési önkormányzatoknak nincsenek információi arról, hogy ezt a szűrést helyben is igénybe lehet venni. Ugyanúgy, mint az emlőszűrésnél és a méhnyakszűrésnél központilag küldenek meghívó levelet a szűrésre, amiben felhívják a figyelmet a szűrő vizsgálatra és arra, hogy helyben keresse fel a házi orvosát. Ezután az orvostól keresztül kijuttatnak egy egységcsomagot, amivel a páciens otthon elvégezheti a mintavételt, amit postán ingyenesen fel tud adni. Tükrözés csak pozitív esetben történik Debrecenben a Kenézy Kórházban és a Debreceni Egyetem Klinikán.

A települések vezetői nem minden esetben tudják, hogy a lakosság hogyan van ellátva szolgáltatással és az milyen minőségű. Ez az információ nem áll rendelkezésükre, így a többi településhez vagy az országos adatokhoz sem tudják viszonyítani magukat. 2000-től léteznek olyan minőségű adatok, amelyeket az önkormányzatok is tudnának helyben használni és következtetéseket tudnának levonni a település egészségügyi állapotáról. Az egészségügyi monitorozási szolgáltatások fejlesztését követően beépülnének a projektekbe, így konkrétan meghatározhatók a problémás területek és a praxis szolgáltatások lokális koordinációja is megtörténhet.

Több egyeztetésen kiderült, hogy a helyi szervezetek (Idős klubok, civil szervezetek, egyházak, érdekvédelmi szervezetek) sem rendelkeznek a helyben végzett szűrésekről teljeskörű információkkal, ezen szervezetek bevonása segítheti a szűrővizsgálatok további sikerességét. Az egyházi szervezetek intenzív bevonását jó gyakorlatként is javasolt lenne kidolgozni és népszerűsíteni.

Települések jelzései az egészségügyi szűrésekkel kapcsolatban

- alacsony a népegészségügyi célú szűrőprogramokon való részvétel, elsősorban helyben van igény a szűrésre (Álmosd, Ártánd, Bakonszeg, Berettyóújfalu, Bihardancsháza, Biharkeresztes, Bojt, Darvas, Fülöp, Gáborján, Görbeháza, Hajdúböszörmény, Hajdúszovát, Nagykereki, Nagyrábé, Told, Nyíradony, Berekböszörmény, Biharnagybajom, Bihartorda, Hencida, Hosszúpályi, Konyár, Sáp),
- népegészségügyi célú szűrőprogramokon a nők alacsony számban vesznek részt (Biharkeresztes, Hajdúnánás, Mikepércs),
- a mammográfián kívül más vizsgálatra is szükséges lenne indítani buszt, ha az útiköltség pályázati forrásból biztosított (Biharnagybajom),
- nem biztosított rendelkezésre álló helyiség a szűrések lebonyolítására (Biharkeresztes).

Egyéb egészségüggyel kapcsolatos jelzések:

- szakorvosi ellátás biztosításának hiánya (Álmosd, Mikepércs),
- egészségügyi szakellátásban magas az előjegyzési/várakozási idő (Hajdúböszörmény),
- az egészségvédelem, egészségtudatos életvitel hiánya, a megelőzésre vonatkozó ismeretek hiánya (Csökmő, Földes, Gáborján, Hajdúhadház, Létavértes, Mezőpeterd, Nagyrábé, Pocsaj, Tetétlen, Vámospércs, Váncsod),
- egészségügyi ellátórendszer (házi orvosok, védőnő, iskolaegészségügy, fogorvos) 3 különböző helyen van a településen, egészségügyi alapellátások központosítása, egy helyre történő integrálása (Biharnagybajom),
- igény van az egészségtanácsadásra és a szűrő programok szervezésére a gyermekek részére (Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, Kokad, Létavértes, Nyírmártonfalva, Nyíradony),
- szenvedélybetegség megjelenése a településen (pszichoaktív anyagok fogyasztása) – (Hajdúhadház, Bagamér, Bojt, Csökmő, Hencida, Hosszúpályi, Körösszakál, Nyírmártonfalva, Pocsaj, Szerep, Újléta, Zsáka),
- Hajdúsámson-Sámsonkert településrészen orvosi rendelő kialakítása (Hajdúsámson),
- szakorvoshoz való eljutás elősegítése (Hencida),
- az idősek egészségi állapotának javítása, időskori aktivitás megőrzése (Hajdúsámson, Nyírábrány),
- helyben nőgyógyászati szakrendelésre lenne szükség (Hajdúhadház),
- a mammográfián kívül más vizsgálatra is szükséges indítani buszt, ha az útiköltség pályázati forrásból biztosítani (Biharnagybajom),
- gyermekorvos rendelési idejének bővítése (Pocsaj),
- az idősek szükségleteinek és érdekeinek figyelembevételével egészségügyi és szociális szolgáltatások összehangolása, idősek ösztönzése (Körösszegapáti).

5. Szociális terület

Alapellátás

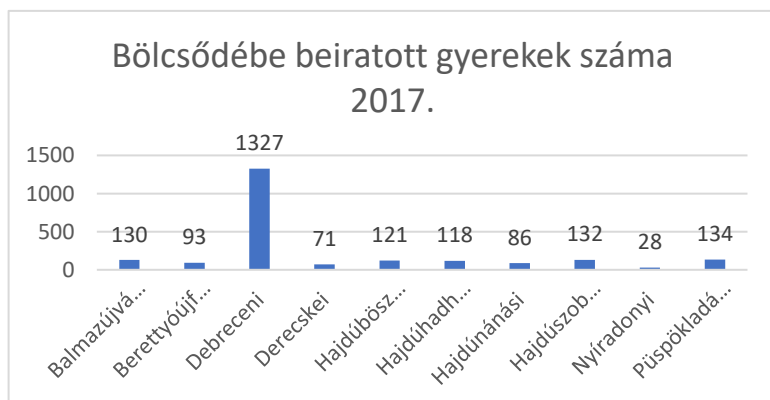
Az alapszolgáltatások megszervezésével a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

A KSH adatai alapján a következő jelentős változások állapíthatók meg a szociális alapellátást érintően: az utóbbi két évben nőtt a szociális étkeztetésben részesülők száma, javasolt vizsgálni ennek az okát.

Nagy mértékben csökkent a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek és a megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma, viszont folyamatos létszámemelkedés tapasztalható a védelemben vett kiskorúak létszámánál.

Szociális alap- és nappali ellátás, szociális elhelyezés ellátottjai (2014–18)					
Hajdú-Bihar megye					
	2014	2015	2016	2017	2018
Szociális étkeztetésben részesülők	12 726	11 686	12 080	12 061	13 805
Házi segítségnyújtás keretében ellátottak	16 488	12 764	10 970	10 240	9 903
A tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézményekben ellátottak	4 570	4 715	4 667	4 691	4 726
Idősek nappali ellátásában részesülők	2 774	2 800	2 836	2 784	2 788
Aktív korúak ellátásában részesítettek átlagos száma	18 331	16 705	11 768	10 929	10 186
Ápolási díjban részesítettek átlagos száma	4 565	4 418	4 218	4 869	4 945
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek átlagos száma	41 874	37 439	33 943	30 468	26 540
Települési támogatásban részesítettek száma		61 620	74 023	69 955	66 749
Lakásfenntartási támogatásban részesítettek száma	37 919	31 241	-	-	-
Hátrányos helyzetű gyermekek, védelemben vett és gyámság alatt álló kiskorúak	7 314	7 182	8 436	8 996	8 869
Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermek	16 233	14 631	13 568	12 693	11 204
Védelemben vett kiskorú	1 782	1 834	2 079	2 313	2 489
Gyámság alatt álló kiskorú	2 407	2 308	2 241	2 584	2 363
Gyermekek átmeneti otthonai	24	32	24	24	19
Családok átmeneti otthonai	380	381	400	385	495

Bölcsődei nevelés

A TEIR 2017-es adatai szerinti bölcsődei (családi bölcsődével együtt) szolgáltatás Hajdú-Bihar megyében 28 (34%) településen volt elérhető, ezáltal összesen 2240 fő gyermek bölcsődei ellátása biztosított a megyében. A megye 7 településén működik családi bölcsőde.

Jelenleg is van kormányzati támogatás az új vagy régi férőhelyek létrehozására, fejlesztésére ezért valószínűsíthető, hogy azóta nőtt a bölcsődei férőhelyek száma.

2017-ig az alábbi településeken nem működött bölcsőde: Álmosd, Ártánd, Bagamér, Bakonszeg, Bihardancsháza, Bedő, Berekböszörmény, Bihartorda, Bojt, Csökmő, Darvas, Ebes, Egyek, Esztár, Folyás, Földes, Furta, Fülöp, Gáborján, Hajdúbagos, Hajdúszovát, Hencida, Hortobágy, Hosszúpályi Kismarja, Kokad, Konyár, Körösszakál, Körösszegapáti, Létavértes, Magyarhomorog, Mezőpeterd, Mezősas, Monostorpályi, Nagyhegyes, Nagykereki, Nyírábrány, Nyíracsad, Nyírmártonfalva, Pocsaj, Sáp, Sáránd, Szentpéterszeg, Szerep, Tépe, Tiszagyulaháza, Told, Újiráz, Újléta, Újtikos, Vámospércs, Váncsod, Vekerd, Zsáka.

A megyében 2017-ig nem működött mini és munkahelyi bölcsőde.

Bölcsődei nevelés területén feltárt szolgáltatási hiányok:

- 2021-től nem jár normatíva, ha nincs végzettsége a bölcsődei gyermek gondozónak, a pályázatokban előírt humán erőforrások biztosítása szükséges lenne (Berekböszörmény),
- bölcsődei férőhely bővítése szükséges (Biharkeresztes, Debrecen, Ebes, Hajdúhadház, Tiszacsege, Püspökladány),
- magas az autizmussal élő gyerekek száma (Pocsaj),
- nincs a településen bölcsőde, de igény mutatkozik rá (Bakonszeg, Egyek, Furta, Fülöp, Hajdúszovát, Konyár, Nagykereki, Nyírmártonfalva, Pocsaj, Újléta),
- bölcsőde infrastrukturális fejlesztése (Kaba, Konyár, Téglás),
- 0-3 éves korú kisgyermek korai fejlesztésének megvalósítása (Kaba).

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

- 2013. január 01-től megszűnt a településen jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, az önkormányzat szeretné újból bevezetni (Hajdúszovát),
- a szolgáltatás kiépítésével a településen élő, elsősorban egyedülálló, tartós beteg vagy fogyatékkal élő idős emberek életminőségét javítanák (Egyek),
- sok időskorú beteg ember él egyedül, ezért igény van a jelzőrendszeres házi segítségnyújtásra (Berettyóújfalu),
- jelzőrendszeres segítségnyújtásra lenne igény a bűncselekmények megelőzése miatt (Álmosd).

Házi segítségnyújtás

- a házi segítségnyújtás rendszerében résztvevők számának növekedésével az ellátórendszer bővítése szükséges (Bihardancsháza, Nyírmártonfalva, Pocsaj),
- a lakosság elöregedő, egyre több az idős, beteg ember, akik segítségre szorulnak, ezért házi segítségnyújtás bővítése szükséges (Hortobágy).

Nappali ellátás

- az idősek és fogyatékosok nappali ellátását biztosító épület felújítása szükséges (Biharkeresztes),
- az idősek körében a nappali ellátás bővítését akadályozza az elavult épület állapota (Furta),
- a fogyatékosok nappali ellátását biztosító Városi Szociális Szolgálat Újkerti Gondozó Szolgálat Fogyatékos Személyek Ifjúság utcai Nappali Intézménye tárgyi feltételeinek javítása szükséges (Debrecen),
- a nappali ellátást a településen élő, a szolgáltatásra rászoruló idősek nem teljes köre veszi igénybe, jelenlegi kihasználtságának (50%) növelése szükséges (Egyek),
- alacsony számú a nappali ellátás igénybevétele (Esztár, Berekböszörmény, Szentpéterszegen),
- férőhelyszám bővítés szükséges a nagyobb igénybevétel lehetőségének biztosítására Bodaszőlőn, Hajdúviden; Déli-Lucernás, Középkert, Vénkert, Északi-Lucernás településrészen idősek nappali ellátásának igény szerinti megszervezése önkormányzati fenntartásban (Hajdúböszörmény),
- egyeztetés szükséges a jelenlegi intézmény fenntartó és az önkormányzat között a fogyatékkal élők nappali ellátása folyamatos biztosításának végleges megoldása érdekében (Hajdúnánás),
- nincs biztosítva az idősek nappali ellátása, annak megszervezése szükséges (Hencida, Mezőpeterd, Váncsod),
- az időskorúak nappali ellátása két ideiglenes engedéllyel rendelkező telephelyen folyik. A szolgáltatás biztosításához végleges megoldás keresése szükséges, mely egy minden szempontból megfelelő telephellyel biztosítható (Komádi),
- közlekedés megszervezése szükséges (járda- és útfelújítás, gépjárműbeszerzés, üzemeltetés) az idősek részére, ezáltal a nappali ellátásban résztvevők számának növelése, komfort megteremtése a közlekedésben (Nagyrábé),
- szükséges a szenvedélybetegek nappali ellátásának megszervezése, ami könnyítené a betegek és hozzátartozói mindennapját (Újszentmargita),
- növekszik az egyedül élők idősek száma, ezért szükséges a nappali ellátás biztosítása (Folyás, Gáborján).

Étkeztetés

- ingyenes, illetve kedvezményes étkeztetés biztosítása az oktatási intézményekben célzott hazai pályázati források, támogatások bevonásával (Bihartorda, Mezősas, Sáránd, Szerep),
- gyermekek szünidei étkeztetésének folyamatos biztosítása (Darvas, Nyírmártonfalva, Nagyhegyes),
- az önkormányzati konyha étkezője méreténél fogva nem alkalmas a magas létszámú osztályok étkeztetésére (Esztár),

- közétkeztetés megreformálása, a településen magas a mélyszegénységben élők száma, kevés pénz jut életkoruknak megfelelő egészséges élelemre (Hajdúbagos),
- a szociális étkeztetést igénylők és a jelenleg ellátást igénybe vevők körében is egyre több igény érkezik a különböző diétás étkeztetésre (Hajdúböszörmény, Nagyrábé),
- „minden gyermek reggelizzen” önkormányzati program bevezetése (Hajdúnánás),
- elavult, magas fenntartási költségű napközikonyha, mely nem akadálymentes (Kaba),
- nincs a településen korszerű konyha, étkező (Konyár),
- az étkeztetést biztosító helyiségek állapota korszerűsítésre szorul (Püspökladány),
- az étkeztetési szolgáltatást ellátó konyha kapacitása kevés (Sárrétudvari, Tiszagyulaháza),
- közétkeztetés minőségének javítása (Mikepércs).

Falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás

- falugondnok alkalmazása szükséges az idős emberek segítésére (Darvas, Berekböszörmény),
- a falugondnoki hálózat elöregedett és elhasználódott falugondnoki busza gátolja a megfelelő ellátását és a közszolgáltatásokhoz való hozzájutását a településen élő időseknek (Vekerd),
- falugondnoki buszra pályázna az a település is, ahol 600 főnél több a lakosok száma (Gáborján).

Családsegítés

- a családsegítőnél a helyettesítést is nehezen oldják meg, gyakoriak a gyermekkiemelések a családból (Biharnagybajom),
- szociális bérlakás igénye (Berekböszörmény, Gáborján, Nyírmártonfalva, Hajdúhadház, Tiszacsege),
- a családsegítő létszámának bővítése szükséges (Hencida, Tiszacsege),
- a családsegítő munkatársak leterheltek csak a kötelező feladatokat látják el (Pocsaj),
- természetbeni juttatásokhoz való hozzáférés - élelmiszer, ruhasegély, tüzelő - (Gáborján, Hencida, Mezőpeterd, Nyírmártonfalva, Tépe, Váncsod),
- a gyermekjóléti alapellátások csak részben biztosítottak a településen (Báránd, Monostorpályi),
- pedagógiai és családsegítő munkatárs képzése és foglalkoztatása szükséges (Nyírmártonfalva),
- hiányos a lakossági tájékoztatás az igénybe vehető támogatásokról (Bagamér, Báránd, Földes),
- szociális szolgáltatásszervezési koncepció felülvizsgálata, elkészítése szükséges (Báránd, Földes, Hajdúdorog, Kaba, Nagyrábé, Tetétlen),

- Szociális Alapszolgáltatási Központ kapacitásbővítése, a tevékenységek bővítése szükséges (Biharnagybajom),
- A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat szupervíziója szükséges (Nagyrábé),
- veszélyeztetett gyermekek számának csökkentése (Biharnagybajom, Kismarja),
- gyermekjóléti ellátások biztosítása hiányos (Bihartorda, Mezősas, Monostorpályi, Sáp, Sárrétudvari, Szerep),
- nincs ösztöndíjprogram a szociálisan rászoruló gyermekek részére (Darvas, Monostorpályi),
- gyermekek átmeneti gondozása problémát jelent (Hajdúböszörmény),
- felzárkóztatási, fejlesztési programok, családsegítés fejlesztése (Hencida),
- önkormányzati fenntartású gyermekfelügyelet megszervezése szükséges (Kaba),
- anyaatthon lehetőségének feltérképezése szükséges (Mezősas, Sárrétudvari),
- elérhető és megfelelő minőségű gyermekgondozás és a gondozásra szoruló családtagok ellátását segítő szolgáltatások hiánya (Sárrétudvari).

Szakellátás

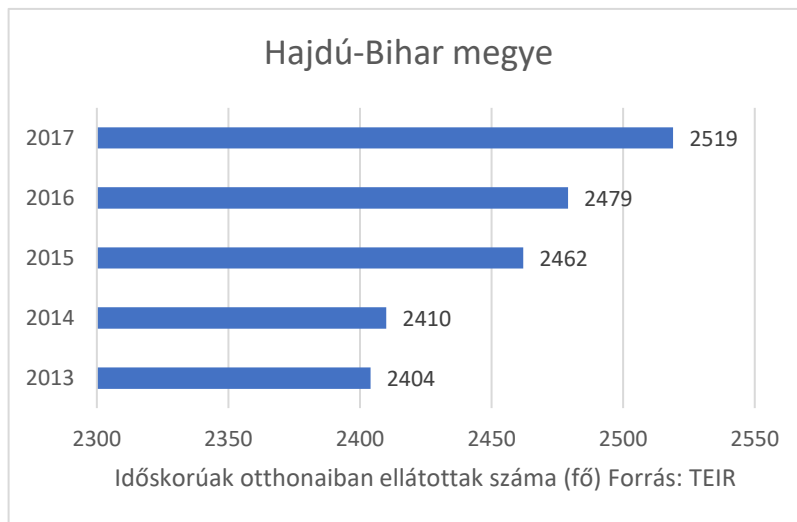
Ha az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt a rászorult személyekről az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni.

A szakellátást biztosító állami fenntartású intézményekben általános probléma a férőhelyhiány, amiből következik a várólisták kialakulása.

A szakellátás körében jelzett önkormányzatokat érintő problémák

- ápolást-gondozást nyújtó intézmény hiánya (Püspökladány)
- helyettes szülői hálózat kiépítése, kistérségi szinten családok átmeneti otthonának kialakítása (Hajdúszovát)
- jelenleg a településen nem működik helyettes szülői hálózat és 50 km-es körzetben nincs szülők átmeneti otthona (Hajdúböszörmény, Hajdúszovát)

Bentlakásos idősök otthona

A korábbi évek adataiból látszik, hogy folyamatos a növekedés az időskorúak otthonaiban ellátottak számában. Az Időskorúak otthonainak kihasználtsága 2017-ben 96,1 %, míg az Időskorúak gondozóházainak kihasználtsága ugyanebben az időszakban 102%.

Egyre nagyobb igény mutatkozik az

önkormányzatok részéről a bentlakásos Idősek Otthonainak létrehozásával kapcsolatban, de annak bevezetését és fenntartását csak állami segítséggel tudnák vállalni (Bagamér, Berekböszörmény, Bihartorda, Bojt, Fülöp, Hajdúdorog, Pocsaj, Vámospércs, Hajdúhadház, Hajdúszovát, Komádi, Konyár, Körösszakál, Nyírmártonfalva, Tiszacsege).

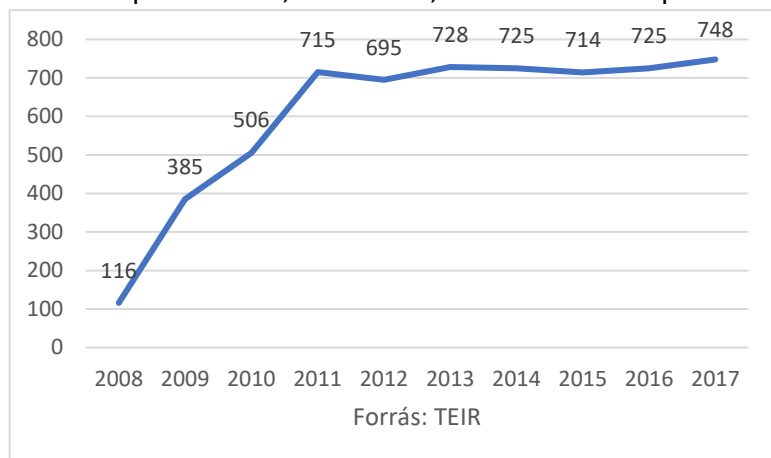
A bentlakásos intézmények létrehozásához az elmúlt időszakban nem volt pályázat, így jelentős számú önkormányzat nem tudott ilyen jellegű intézményt működtetni, azok tudtak csak fejleszteni, akik bármilyen szinten már működtettek szakellátást, a férőhely szám így az igényekhez képest kevés volt. Később a szolgáltatók köre bővült civil szervezetekkel, egyházakkal, de az önkormányzatok továbbra sem tudnak létrehozni intézményeket.

A nem állami működtetésű intézmények többsége piaci alapon működik, az intézménybe való bekerülésért egyszeri nagyobb összeget kérnek, valamint a havi szinten fizetett 100.000 Ft körüli költséget sokan nem tudják megfizetni, ezzel kizárják a kis jövedelemmel rendelkezőket a szolgáltatásokból.

Azokon a településeken, ahol kevesen igénylik vagy nem tudják igénybe venne a bentlakásos intézményt, ott a házi segítségnyújtást szükséges fejleszteni.

Szenvedélybetegség

Meghatározóan a saját otthonukban élő, tizennyolcadik életévüket betöltött, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő szenvedélybetegek részére a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, étkezésre, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére

lehetőséget biztosító ellátásban részesülők számát mutatja be az alábbi diagramm.

A 2017-es TEIR alapján Hajdú-Bihar megyében a szenvedélybetegek nappali ellátásában működő 17 otthonban az engedélyezett férőhelyek száma 730 fő volt, ami 748 fő számára biztosította a szolgáltatásokat, de ennél

jóval nagyobb mértékű az ellátást igénylők száma.

A lenti táblázatból látható, hogy a Berettyóújfalui járásban nincs szenvedélybeteget ellátó otthon és mivel a Berettyóújfalui járás 25 települést foglal magába, ezért szükséges felmérni a járásban élő szenvedélybetegek elhelyezésének igényét.

Település	Járás	Szenvedélybetegek nappali ellátásában engedélyezett férőhelyek száma	Szenvedélybetegek nappali ellátásában részesülők száma	Szenvedélybetegek otthonaik száma	Szenvedélybeteget (is) ellátó nappali otthonok száma Forrás: TEIR
Álmosd	Nyíradonyi	50	50	-	1
Balmazújváros	Balmazújvárosi	90	99	-	2
Báránd	Püspökladányi	-	-	1	-
Biharnagybajom	Püspökladányi	40	40	-	1
Debrecen	Debreceni	230	231	-	6
Derecske	Derecskei	40	39	-	1
Hajdúböszörmény	Hajdúböszörményi	40	40	-	1
Hajdúhadház	Hajdúhadházi	50	52	-	1
Hajdúnánás	Hajdúnánási	50	56	-	1
Hajdúsámson	Debreceni	50	50	-	1
Kaba	Püspökladányi	40	39	-	1
Nagyhegyes	Hajdúszoboszlói	-	-	1	-
Püspökladány	Püspökladányi	50	52	-	1

Megyénkben az alkoholfogyasztás és a dohányzás mellett a megye egyre több településén jelenik meg a kábítószer fogyasztás, melynek visszaszorítására komoly szakmai és civil összefogás és jelenlét lehet a megoldás. Sajnos már a gyermekek és fiatalok között is

találhatunk fogyasztókat (Hajdúhadház, Sárrétudvari, Bagamér), valamint érzékelővé vált a női szenvedélybetegség, amely a többenél sokkal rejtőzködőbb probléma, a leggyakoribb esete az alkohol és a gyógyszer fogyasztása.

Jelenleg nincs olyan megyei szintű szervezet, amely teljes lefedettséggel kezelné a megyében élő szenvedélybetegek helyzetét, ezért a már meglévő tapasztalattal rendelkező szervezetek, fórumok (KEF) bevonása szükséges.

Szintén hiányzik egy megyei szintű problématerkép létrehozása, amely településenként tartalmazná a jelenlegi kábítószer fogyasztásának helyzetét és a prevenció vagy rehabilitáció lehetőségét.

Szakemberhiány a szociális területen

Komoly problémát jelent a megyében és országosan egyaránt a diplomás szociális szakemberek hiánya. Ennek egyik oka, hogy a szociális dolgozók az egészségügyben vagy más területen vállalnak munkát, elsősorban a magasabb bérért. A jelenlegi közalkalmazotti bértábla nem segíti a szociális szférában való munkavállalást.

A fiatalok közül kevesen jelentkeznek szociális területre továbbtanulni, ezért kevés a végzettek száma, illetve aki végez az sem biztos, hogy ezen a területen helyezkedik el.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000 (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló módosításában (3. sz. melléklet) pl. a győgymasszőr végzettségű dolgozót be tudja sorolni az ápolói kategóriába, de pl.: a korábban egészségügyi szakiskolát végzettek nem számítanak szakképzetteknek, holott szakmai felkészültségük indokolná; ha új munkavállalóként érkezik, akkor segítőként tudják alkalmazni alacsonyabb bérért. Az egészségügyi szakiskolát végzettek szakképesítésének elfogadása enyhítené a szociális területen tapasztalható munkaerőhiányt.

Nem jelent hosszútávú megoldást pl.: a szociális gondozó képzés, amely néhány hónap alatt, interneten keresztül elvégezhető.

Felhasznált adatforrások, dokumentumok

- ✓ Központi Statisztikai Hivatal adatbázisai (KSH)
- ✓ 2011. évi népszámlálás területi adatai (KSH)
- ✓ A Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. 2018-as tájékoztatója
- ✓ A cigányság területi-települési viszonyai Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben (Pénzes János) című kutatás
- ✓ Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztályának tájékoztatója - Hajdú-Bihar Megye Munkaerőpiaci helyzete a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai alapján című dokumentum
- ✓ Hajdú-Bihar megye foglalkoztatási stratégiája (2017-2023)
- ✓ Köznevelés Információs Rendszer (KIR) adatai
- ✓ Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (NEAK) adatai
- ✓ Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztályának 2018-ban készített tájékoztatója - Tájékoztató a Hajdú-Bihar megye lakosságának egészségi állapotáról, az egészségromlást előidéző okokról, a szükséges tennivalókról
- ✓ Szociális Ágazati Portál (SZÁP) adatbázisai
- ✓ Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR) / Interaktív elemző, Területi Statisztikai adatok rendszere, Népszámlálási adatok adatai
- ✓ Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai
- ✓ A Debreceni Tankerületi Központ szegregáció területét érintő, eredményeket bemutató beszámolója (2019. 05. 10.)
- ✓ Tájékoztató a Berettyóújfalui Tankerületi Központ működéséről (2018.)
- ✓ Hajdúböszörményi Tankerület tájékoztatója a 2017/2018. tanévi szakmai és gazdálkodási feladatellátásáról
- ✓ Helyi Esélyegyenlőségi Programok (HEP) intézkedési tervei
- ✓ Járási Esélyteremtő Programok (JEP) intézkedési tervei
- ✓ fókuszcsoportos személyes interjúk információi a kedvezményezett települések polgármestereivel
- ✓ a közösségi együttműködést erősítő rendezvénysorozat résztvevői által kitöltött kérdőívek információi

1. számú melléklet

Területfejlesztési munkacsoport által feltárt problémák, szolgáltatási hiányok és megoldási javaslatok

Lakhatás, szegregáció, infrastruktúra, mélyszegénységben élők problémái, szegénység felszámolásának lehetőségei			
	Probléma	Szolgáltatási hiány	Megoldási javaslat, fejlesztési lehetőség
1.	kevés a szociális bérlakások száma	nagy igény van a szociális bérlakásra, csak kevesen jutnak hozzá, ezzel szemben sok a nem lakott ingatlan a településeken, amelyeket ki lehetne használni	az önkormányzatok lehetőségük szerint kedvezményesen helyben vásárolhassanak vagy újíthassanak fel a rendelkezésre álló ingatlanokat (kedvezményes banki hitelek, állami támogatások ingatlanvásárlásra), a bankok és az önkormányzatok közötti együttműködés erősítése
2.	magas az elhanyagolt ingatlanok száma	nő azon lelakott ingatlanok száma, amelyet szociális kedvezmény igénybevételével vásároltak	a szociális kedvezménnyel vásárolt ingatlanok állagmegóvásának támogatása, ellenőrzési módszer kidolgozása
3.	nincs pontos adatbázis a megyében a szegregátumokról	egy megyei szegregációs térképpel fel lehetne mérni a szegregátumokban jelentkező szolgáltatási hiányokat	a szegregáció felszámolására kiírt pályázatok nyomon követése, azok pozitív hatásainak népszerűsítése, a szegregációval érintett vagy veszélyeztetett területek szolgáltatáshiányainak további beazonosítása, önkormányzati vezetés motiválása a szegregátumok felszámolására
4.	magas az alkohol és drogfogyasztók száma	a szegregátumokban jelen lévő alkohol és drogfogyasztás nagymértékű elterjedésére szükséges kidolgozni egy hosszútávú stratégiát	szemléletformáló kampány szükséges azon személyek bevonásával, akik már felépültek hasonló helyzetből, jó gyakorlatok népszerűsítése a témában, helyi szintű anonim klubok és öntevékeny csoportok létrehozásának segítése, ezen a területen tevékenységet ellátó civil és egyházi szervezetek támogatása
5.	internet függőség elterjedése	az internet függőség elterjedése elleni fellépés a mélyszegénységben élő, elsősorban gyermekek körében	szemléletformáló kampányok indítása az internetfüggőség visszaszorítására, jó gyakorlatok népszerűsítése a témában, civil szervezetek bevonása

6.	alacsony mértékű a nemzetiségi önkormányzatok társadalmi szerepvállalása	a cigány lakosság érdekképviselője a társadalmi létszámuknak megfelelően nem kellően hatékony, így szolgáltatásokhoz való hozzáférése is alacsony	hatékonyabb képviselőt előmozdítása, szemléletformáló tréning a területi és helyi cigány nemzetiségi önkormányzat vezetői részére
7.	hiányzik a megyei önkéntes szervezetek koordinációja	a megyében működő önkéntes szervezetek összehangolása hiányos, a településeknek és civil szervezeteknek nincs információjuk arról, hogy milyen lehetőségeket, szolgáltatásokat vehetnek igénybe más szervezetektől	adatbázis készítése és elérhetővé tétele arról, hogy melyik szervezet, hol és milyen szolgáltatást tud biztosítani az önkéntesek által
8.	hiányos az adományozással foglalkozó szervezetek munkájának összehangolása, megyei szintű koordinációja	az adományozás megyei koordinációjának felülvizsgálatával bővíthető az adományokhoz való hozzáférés	adományozási akciók elősegítése, helyi döntéshozók motiválása valamennyi megyei település bevonásával, társadalmi szerepvállalás erősítése
9.	sok településen rossz a belterületi utak állapota	belterületi utak minőségének javításával növelhető a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása	a településen lévő belterületi utak minőségének felmérése, a megyében közfoglalkoztatás keretében útkarbantartással foglalkozó helyi önkormányzatok bevonása, pályázati kiírások nyomán követése
10.	a felzárkózást elősegítő hazai és EU-s projektek megyei szintű összehangolása hiányos	a hazai és EU-s projektek esetében az összehangolás hiányából fakad, hogy a pályázás nem kellően hatékony	a felzárkózást elősegítő hazai és EU-s projektek megyei szintű összehangolása, együttműködések kialakítása, éves konferencia szervezése, folyamatos egyeztetések erősíthetik a pályázatok eredményesebb megvalósítását

Köszolgáltatásokhoz való hozzáférés vizsgálata a fejlesztésre szoruló településeken, közbiztonság			
	Probléma	Szolgáltatási hiány	Megoldási javaslat, fejlesztési lehetőség
1.	gyakoriak a nagy összegű közszolgálati díjtartozások elsősorban a mélyszegénységben élőknel, a szociális szolgáltatók későn érzékelik a problémát	a nagy összegű közszolgáltatási díjtartozás miatt korlátozódik a szolgáltatások igénybevétele	megelőző beavatkozás szükséges a nagy összegű tartozás felhalmozása előtt (jó példa az E-ON kártyás rendszere), a szolgáltatók és a szociális szféra szorosabb együttműködése szükséges
2.	az ingatlanszerzéssel kapcsolatos lakossági információk hiányosak	az ingatlan tulajdonjog változásakor gyakori a jogi ismeretek hiányosságából adódóan a nagy összegű közüzemi tartozások felhalmozása, az ingyenes jogi tanácsadást ezekben a témákban is szükséges biztosítani	ingatlan tulajdon jog átruházásnál tájékoztatni szükséges az új tulajdonost a szolgáltatások átírásáról a közüzemi tartozások átruházása miatt, ingyenes jogi segítségnyújtás koordinálása, tájékoztató kiadvány készítése
3.	tömegközlekedési szolgáltatások hiányosságai	a megyei kisebb településeinél a tömegközlekedés megszervezése nem megfelelő mértékű, ami nehezíti a munkavállalást	éves szintű egyeztetés a szolgáltatókkal, nagy létszámot foglalkoztató munkaadókkal a helyi önkormányzati vezetők bevonásával
4.	vasúti szolgáltatás igény szerinti fejlesztése	vasúti tömegközlekedési szolgáltatáshoz való hozzáférés javítása	vasútállomások helyének települési szintű racionalizálása, a lakosság és az önkormányzatok bevonásával
5.	a nonprofit szervezetek kiadásai magasak	a nonprofit szervezeteket magas kiadási költségei akadályozzák a különféle szolgáltatások biztosítását	non profit szervezetek érdekérvényesítésének növelése, egyeztetés a megyében működő szolgáltatókkal, kedvezmények biztosítása
6.	köszolgáltatók és szakügyintézési szervek közötti információ hiány	az egyes közszolgáltatást nyújtó szervezetek, valamint az önkormányzatok és szakmai szervezetek helyi, térségi ügyintézői között sok esetben a hiányos kommunikáció miatt sérülhet a szolgáltatás minősége	megyei szintű koordináció az egyes közszolgáltatást nyújtó szervezetek között, valamint az önkormányzatok és szakmai szervezetek helyi, térségi és megyei szinten való kapcsolattartásának kidolgozása szükséges

7.	információ hiány és jogérvényesítés hiányosságai miatt nem eredményes a nőket és időseket ért bűncselekmények azonosítása	a kapcsolati erőszakban érintett nők és idős személyek kevés és hiányos információval rendelkeznek a jogaikkal kapcsolatban, a jogi segítségnyújtás elérhetőségének biztosítása hiányos	megyei szintű kampány a nőket és időseket ért erőszakkal szemben, média bevonása, nőikkel foglalkozó szervezetek megyei érdekképviseletének erősítése
8.	alacsony szintű a lakosság egy részének a biztonságérzete	a lakosság biztonságérzete elsősorban az idősek körében alacsony	a meglévő folyamatos szemléletformáló és közbiztonságot erősítő kampánysorozat folytatása és civil kezdeményezésű közbiztonság érzetet növelő programok indítása különösen a szegregátumokban; ahol nincs polgárőrség ott megyei szintű összehangolás erősítése, térfigyelő kamerarendszer alkalmazása, jó gyakorlatok népszerűsítése

Gazdaság és vállalkozásfejlesztés, foglalkoztatás, közfoglalkoztatás, munkaerőpiaci helyzet javítása

	Probléma	Szolgáltatási hiány	Megoldási javaslat, fejlesztési lehetőség
1.	az alacsony iskolai végzettség és az alapkompenciák hiánya korlátozza a szakmai képzések elvégzését és munkavállalást	alacsony iskolai végzettséggel és elsődleges analfabétizmussal kevés lehetőség van a szakmaszerzésre és munkavállalásra	5-6-7-8 osztályos képzések felmérése, indítása, piacképes, a munkáltatók igénye szerinti képzések a munkáltatók bevonásával, szándéknyilatkozattal
2.	az iskolai lemorzsolódás akadályozza a szakmaszerzést és a munkavállalást	a korai iskolaelhagyás befolyásolja a szakmához való jutást, így az alacsony iskolai végzettségűeknek csökken az elhelyezkedési esélyük	a képzésbe bevont fiatalok szakmaszerzését erősíteni szükséges, a képzések elvégzéséhez vagy az alapvégzettség megszerzéséhez közvetlen és folyamatos kapcsolattartás a családokkal; ehhez kapcsolódóan megfelelő civil mentorhálózat kialakítása
3.	a mentális problémákkal élők nehezen tudnak a nyílt munkaerő-piacon munkát vállalni	hátrányos helyzetben élő, munkavégzésre alkalmas felnőttek gyakran a mentális problémáik miatt nem vállalnak munkát,	motiváció erősítése, mentális és higiénés problémák kezelésének segítése a közfoglalkoztatás ideje alatt, helyi jó példák bemutatása, szociális munka megerősítése

		kezelésükhöz szükséges szolgáltatások elérése korlátozott	
4.	a munkavégzésre alkalmas pszichiátriai problémákkal élők nincsenek felkészítve a munkavállalásra	a pszichiátriai betegek kezelése sok településen nincs megoldva, emiatt nem tudnak munkát vállalni	a foglalkoztatást megelőzően fejlesztő – felkészítő lehetőség biztosítása a pszichiátriai betegek részére, a pszichiátriai betegek fokozatos bevonása elsőként a közmunkába, majd a nyílt munkaerő piacra, a már működő módszerek kiterjesztése
5.	a hátrányos helyzetű, inaktív státuszú emberek munkavállalással kapcsolatos információi korlátozottak	munkaszervezés hiánya a szegregátumokban	roma származású munkaszervezők bevonása, lakossági fórumok szervezése a szegregátumokban, szemléletváltás támogatása, ehhez a családok közvetlen elérése szükséges civil szervezetek bevonásával
6.	a betöltetlen álláshelyekről és a képzésekről szóló tájékoztatás hiányosságai	a szegregátumban élő álláskeresőket vagy képzési igényét nem segítik külső szolgáltatók	település szintű kommunikációs csatornák feltérképezése, hatékonyságának vizsgálata, tájékoztatás az interneten megjelenő munkalehetőségekről, képzésekről
7.	a felzárkózást támogató projektek által eddig kidolgozott, adaptálható módszertanok kihasználatlansága	a már megvalósított projektek által kidolgozott gyakorlatok hozzáférése a biztosítása nem történik meg	a régi pilot programokban kidolgozott, adaptálható jó gyakorlatok alkalmazása, népszerűsítése
8.	gyakori az előítéletes szemléletmód a munkahelyeken	előítéletes szemléletmód jelenléte a munkahelyeken, ami hátráltatja a munkavállalást (romák, megváltozott munkaképességűek, nők)	szemléletformálás a munkahelyeken civilek bevonásával, kisfilm készítése pályázat formájában, népszerűsítés, helyi televíziókkal való együttműködéssel
9.	a munkavállaláshoz való egyenlő hozzáférés biztosítása a fogyatékkal élők részére	nem minden munkáltató tudja biztosítani a fogyatékkal élők számára a megfelelő munkavégzéshez szükséges feltételeket	akadálymentesített munkahelyek kialakításának ösztönzése, népszerűsítése

Nők munkaerőpiaci esélyeinek javítása, családtervezés segítése			
	Probléma	Szolgáltatási hiány	Megoldási javaslat, fejlesztési lehetőség
1.	kevés a tipikusan alacsony végzettségű női munkavégzést biztosító vállalkozások száma helyi és térségi szinten	a helyi munkaadóktól függően tudnak a nők helyben munkát vállalni, ezért gyakran fizikai képességeiket meghaladó munkát végeznek	a helyben lévő végzettséget nem igénylő munkahelyek kialakítása az alacsony iskolai végzettségűeknek, kiemelten a hátrányos helyzetű nők számára, települések együttműködéseinek erősítése
2.	alacsony a roma nők munkavállalási hajlandósága	az alacsony végzettségű roma származású nők munkavállalási hajlandósága akadályozza a munkavállalás lehetőségét	a családban kialakított hagyományokat figyelembe véve erősíteni szükséges a nők munkavállalási hajlandóságát, atipikus foglalkoztatási formák feltérképezése, népszerűsítése, szemléletformálás
3.	családbarát munkahelyek hiánya	a nők családi feladatok összeegyeztetése miatt kevésbé tudnak munkát vállalni, a megyében kevés azon munkaadók száma, akik atipikus foglalkoztatási formában foglalkoztatnak munkavállalókat	családbarát munkahelyek megyei szintű elismerése, ösztönzése, jó példák népszerűsítése
4.	alapvető életvezetési és pénzügyi ismeretek hiányából adódó problémák	életvezetési problémák, pénzügyi ismeretek hiánya miatt gyakori az eladósodottság	családok életvezetési problémáinak kezelése - pénzügyi ismeretek bővítése, szociális tevékenységet ellátó civil szervezetek és roma nemzetiségi önkormányzatok bevonása nagyobb mértékben
5.	korai gyermekvállalás	kiskorúak korai együttélése és gyermekvállalása nehezíti a későbbi életvitelüket	gyerekek szemléletformálása a szülők, családok bevonásával

6.	a szociális szféra szakembereinek szervezett közvetlen szakmai konzultáció hiánya	a szervezett, közvetlen tapasztalatcserét szolgáló konzultációk segíthetik a szolgáltatást végzők munkájának minőségét, jelenleg ilyen konzultációs lehetőség nincs a megyében	megyei szintű konzultáció a szociális területen dolgozók számára (problémák közös kezelése, jó gyakorlatok áttekintése)
----	---	--	---

2. számú melléklet

Oktatási és Képzési munkacsoport által feltárt problémák, szolgáltatási hiányok és megoldási javaslatok

Közoktatás, felnőttképzés, felnőttoktatás, szakképzés			
	Probléma	Szolgáltatási hiány	Megoldási javaslat, fejlesztési lehetőség
1.	nem megfelelő középiskola kiválasztása, ami kudarcélményt eredményezhet, a családi hagyományok leszűkítik a pályaválasztást	hiányosak a továbbtanuláshoz szükséges információk, ezekhez való hozzáférés biztosítása	pályaorientációs programok erősítése, a tanulók képességeinek megfelelő felmérése, sikerélmény elősegítése, jó példák bemutatása, középiskolában ifjúság és gyermekvédelmi felelős munkakörök megerősítése, tudáskülönbségek csökkentése, megyei szakmai szervek szorosabb együttműködése, családok bevonása
2.	az iskolai hiányzások jelzése későn történik meg a jelzőrendszeren belül, ezért gyakori a hatóság beavatkozása	az iskolai hiányzások okainak megismerésére, a korai iskolaelhagyás kihatással van a későbbi munkavállalásra	jelzőrendszeri tagok szorosabb együttműködése, azonnali reagálás, családi háttér megismerése, szülők együttműködésének erősítése, tanulói státusz további fennmaradásának támogatása

3.	a frontális tanítási módszer sok esetben nem képes az eltérő képességű tanulók tanulási igényeit figyelembe venni	innovatív pedagógiai módszerek alkalmazásának hiánya	a gyengébb képességű tanulók eredményességének segítése, új pedagógiai módszerek alkalmazása (differenciálás, projekt módszer, drámapedagógia, kooperatív tanulásszervezés)
4.	szakemberhiány (logopédus, iskolai pszichológus, gyógypedagógus, szaktanár)	nem egyenlő esélyű a minőségi oktatáshoz való hozzáférés biztosítása azok számára, akik sajátos nevelési igényűek	jelenlegi alacsony bérezés felülvizsgálata, helyi támogatói rendszer létrehozása az önkormányzatok együttműködésével, pedagógusképzés ösztönzése
5.	a speciálisan fejlesztendő területeken hiányos a gyógypedagógusok módszertani tudása, szakemberhiány érzékelhető	a fogyatékkal élő tanulók részére a gyógypedagógiai ellátása hiányos	a gyógypedagógiai képzés gyakorlatiasabbá tétele, módszertanok megismertetése, alkalmazása (pl. Meixler programok), gyógypedagógiai asszisztensek nagyobb létszámú alkalmazása
6.	ha nem kezdődik el időben a fejlesztés az óvodában, akkor már az iskola kudarccal indulhat, ami befolyásolja a tanuló eredményességét	a korai fejlesztés biztosítása, kiemelten a hátrányos helyzetű gyermekek részére	a részképességek korai felismerésének hiánya, korai szűrések és fejlesztések rendszerszintű bevezetése, óvodapedagógus felkészítése a képességhiányok megállapítására
7.	nehezen vonhatók be a szülők az iskolai életébe	nincs teljeskörű és folyamatos információ a szülőknél az iskoláról és a gyermekről, ezért a jogok és a kötelezettségek hiányosak	családi programok szervezése, személyes találkozók biztosítása, együttműködés roma szervezetekkel
8.	jelentős látens munkaerőt képez a 25-30 éves korosztály, nincs motivációjuk a szakmatanulásra, szakma nélkül nehezen tudnak elhelyezkedni a munkaerő-piacon	egyénre szabott szakmaszerzéshez szükséges információk hiányosak	a fiatal munkavállalók képzési szintjének és munkaerő-piaci igényeinek felmérése és ennek megfelelően biztosítani a képzéseket, a célcsoport személyes felkeresése, motiváció hiányának megállapítása, intenzívebb információ áramlás, jó példák népszerűsítése, helyi önkormányzatok bevonása, igényeknek megfelelő képzés indítása

Gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése, gyermekek jogai			
	Probléma	Szolgáltatási hiány	Megoldási javaslat, fejlesztési lehetőség
1.	egyre több a fegyelmezési probléma, gyermekek közötti agresszió, iskolai pszichológus szakember hiány	nem folyamatos és teljeskörű az iskolai pszichológiai szolgáltatás	ahol halmozottan jelentkeznek iskolai problémák, ott helyben kellene folyamatosan alkalmazni iskolai pszichológust
2.	az alacsony fizetés miatt kevés a szociális szakember, a meglévők leterheltek, csak az alapszolgáltatás szintjén biztosított a szociális szolgáltatás	a családsegítő kiegészítő szolgáltatások biztosítása hiányos, a hátrányos helyzetű településrészekben nagyobb igény lenne az állandó jelenlétre	családsegítő szolgálat megerősítése, kiszámítható karrier lehetőség biztosítása, kiégés kezelése a szakemberek számára
3.	gyermeknevelési problémák, a szülők hiányos ismerete és a szülői együttműködés miatt	a szülők az alapszolgáltatáson kívül nem jutnak olyan plusz szolgáltatásokhoz, amelyek komplex módon a család szintjén kezelnék a problémákat	Biztos Kezdet Gyerekházak további működtetése, a viselkedési szabályok követésének megerősítése
4.	a kiskorú elszenvedők sem ismerik fel a kapcsolaton belüli erőszakot, érzelmileg kötődnek a bántalmazóhoz, ezáltal befolyásolhatók	a kapcsolaton belüli erőszak felismerésére irányuló információk hozzáféréseinek biztosítása hiányos	szemléletformáló tájékoztatók, a segítségkérés támogatása, a krízis helyzetet kezelő szolgáltatások elérhetőségeinek ismertebbé tétele
5.	gyakori az olyan gyermekvállalás, ahol nem a családban történik a nevelés, hanem állami gondozásba kerül a gyermek	tudatos családtervezésre irányuló szolgáltatások hiányosak	a gyermekvállalás felelőségének és következményeinek tudatosítása, szemléletformáló programok

6.	egyre több településen érzékelhető a fiatal korúak droghasználata, nem beazonosított anyagok használata, amely nincs a kábítószer tiltó listán, a prevenció nem mindenhol érzékelhető, a társadalom nincs felkészülve a drogproblémák kezelésére	a droghasználat korai felismerését szolgáló rendszer hiányos, a drog használók kevésbé bevonhatók a részükre rendelkezésre álló kezelési formák igénybevételére	prevenció programok szervezése a kigyógyultak bevonásával, kigyógyultak számára terápiás foglalkozások elérhetővé tétele kisebb településeken, közterületen való viselkedés helyi szintű jogi szabályozása
----	--	---	--

3. számú melléklet

Egészségügyi és Szociális munkacsoport által feltárt problémák, szolgáltatási hiányok és megoldási javaslatok

Egészségügy			
	Probléma	Szolgáltatási hiány	Megoldási javaslat, fejlesztési lehetőség
1.	az egészségvédelem, egészségtudatos életvitel hiánya, a megelőzésre vonatkozó ismeretek hiánya	az egészséges életmódhoz való hozzáférés biztosítása	egészségtudatos életvitel erősítése célzott programok által, a pályázatokban található hasonló célú programok segítése, korai gyermekkorban az egészségtudatos nevelés érvényesítése, felmérés készítése a szegregátumban az egészséges életvitel hiányainak okairól, civil szervezetek bevonása

2.	magas a helyettesítéssel megoldott védőnői körzetek száma	a védőnői szolgáltatás biztosítása elsősorban helyi szakemberekkel	helyben élő, a védőnői munkakörhöz szükséges képzésre való jelentkezés motiválása, ösztönző programok indítása
3.	kevés a megyében a védőnők által helyben végzett méhnyakszűrések száma	a méhnyakszűrésekhez való hozzáférés biztosítása	az önkormányzat mérje fel, hogy a védőnő rendelkezik-e a szűréshez szükséges végzettséggel, a szűréshez szükséges eszközök és engedélyek beszerzése, motivációs rendszer kidolgozása, lakosság tájékoztatása
4.	a népegészségügyi szűréseken való szervezésben nem minden önkormányzattal alakult ki az együttműködés	a népegészségügyi szűrések helyben való biztosítása az önkormányzatok motiválásával	a helyi önkormányzatoknak tájékoztató egyeztetések szervezése a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat együttműködésével, lakossághoz való elérést biztosító kommunikációs csatornák bővítése (helyi TV, egyház)
5.	a lakosság körében hiányos a helyben végezhető vastagbél szűrésről való információ	hiányos információkkal rendelkeznek a lakosok a vastagbél szűrésről, ezért kevesebben veszik igénybe a szolgáltatást	a szociális területen dolgozó szakembereken keresztül felvilágosító kampányok szervezése, szorosabb együttműködés kialakítása a házi orvossal
6.	az önkormányzatoknak nem teljeskörű az információjuk a településen lakók egészségi állapotáról	egészség monitorozási szolgáltatások hiánya miatt nem teljeskörű az egészségügyi szolgáltatások elérése	egészségügyi monitorozási módszer kialakítása a már meglévő adatbázisok és más források segítségével, szolgáltatáshiányok racionalizálása a lakosságot érintő helyi egészségügyi problémák ismeretében

Szociális terület			
	Probléma	Szolgáltatási hiány	Megoldási javaslat, fejlesztési lehetőség
1.	nagy az igény az önkormányzatok részéről a bentlakásos Idősek Otthonának működtetésére	azok részére, akik nem tudják megfizetni a piaci alapon működő bentlakásos intézmények térítési díjait, nem biztosított a bentlakásos intézményi ellátás	igényfelmérés készítése, állami finanszírozás lehetőségeinek vizsgálata
2.	Család- és Gyermejjóléti Szolgálatok humánerő forrás bővítése szükséges	Család- és Gyermejjóléti Szolgálatok leterheltsége miatt nem jut elegendő idő a kötelező szolgáltatásokon kívüli feladatok biztosítására	A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000 (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló módosítás (3. sz. melléklet) felülvizsgálata
3.	hiányzik a megyei szintű együttműködés a szenvedélybetegségben élők problémáinak kezelésével kapcsolatban	egyre több a szenvedélybetegek száma, viszont az ellátásuk, főleg a kisebb településen kevésbé biztosított	kapacitás felmérés és igényfelmérés az ellátottakról, megyei szintű összefogás a szenvedélybetegek ellátására, ápolást-gondozást végző intézmények együttműködésének kialakítása, civil szervezetek és önkormányzatok bevonása
4.	szociális szakemberek hiánya	a nem megfelelő humán erőforrással rendelkező intézményekben és önkormányzatoknál csorbul a szociális szolgáltatáshoz való hozzáférés	a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet által meghatározott kedvezményezett és szegregációval rendelkező települések humánerőforrásának felülvizsgálata, a szociális területen dolgozók szakmai és anyagi motiválása